

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ชื่อโครงการ การศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์ของ
ภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน

โดย

เมชฌ สอดส่องกฤษ

กันยายน พ.ศ. 2556

บทสรุปผู้บริหาร

ความเป็นมา

ภาษาไทยถิ่นอีสานเป็นภาษาถิ่น(dialect) หนึ่งของภาษาไทยมาตรฐาน (standard language) เป็นที่ทราบกันดีในหมู่นักภาษาศาสตร์และผู้รู้ภาษาไทยและภาษาไทยถิ่นอีสานว่า ความสัมพันธ์ของภาษาไทยกับภาษาไทยถิ่นอีสานต่างกันเพียงเป็นภาษามาตรฐานกับภาษาถิ่นเท่านั้น ซึ่งหมายถึงว่ามีความใกล้ชิดกันเป็นภาษาเดียวกัน อาจมีเพียงเสียงวรรณยุกต์ พยัญชนะ หรือสระในบางคำเท่านั้นที่ต่างกัน แต่เสียงที่ต่างกันนั้นมีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน เช่น เสียง ฮ ในภาษาไทยถิ่นอีสาน เป็นเสียงปฏิภาคกับเสียง ร ในภาษาไทยกลาง เช่น เอือน – เรือน/ ฮ้าน-ร้าน / เอือ-เรือ / ฮ้อง – ร้อง/ ฮ้อน- ร้อน / ฮัก – รัก เป็นต้น

แต่นอกเหนือจากคำที่รวมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับภาษาตระกูลไทแล้ว ในภาษาไทยถิ่นอีสานยังมีคำที่ไม่มีในภาษาไทยอีกเป็นจำนวนมาก เรียกได้ว่าเป็นคำที่ไม่รวมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับภาษาตระกูลไท คำเหล่านี้มีต้นตอมาจากที่ใด ยังไม่การศึกษาที่แน่ชัด แต่ในฐานะที่ภาษาไทยถิ่นอีสานเป็นภาษาที่สัมพันธ์กับภาษาไทยเป็นแบบภาษาพี่น้องกัน ในขณะที่ภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับภาษาจีนแบบภาษาร่วมตระกูล ดังนั้นจึงตั้งข้อสันนิษฐานว่า คำภาษาไทยถิ่นอีสานที่ไม่มีในภาษาไทยดังกล่าวนี้เป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายกับภาษาจีน เนื่องจากสามารถหาคำที่สันนิษฐานว่าจะเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายได้ ยกตัวอย่างเช่น ภาษาไทยถิ่นอีสานคำว่า “สง” ตรงกับภาษาจีนคำว่า 爽 (shuǎng¹) หมายถึง ปลอดโปร่ง โล่งสบาย คำภาษาไทยถิ่นอีสานว่า “เหิง” ตรงกับภาษาจีนคำว่า 恒 (héng) หมายถึง ยาวนาน คำภาษาไทยถิ่นอีสานว่า “จ่าน” ตรงกับภาษาจีนคำว่า 展 (zhǎn) หมายถึง แผ่ออก ขยายออก

คำบางกลุ่มอาจมีการเพี้ยนเสียงไปบ้าง แต่ยังเหลือเค้าความคล้ายคลึงให้เดาได้ว่าเป็นคำที่มีความสัมพันธ์กัน และที่สำคัญยังคงความหมายตรงกันด้วย เช่น ภาษาไทยถิ่นอีสานคำว่า “ซอง หรือ ซ่อง” คล้ายกับภาษาจีนคำว่า 双 (shuāng) หมายถึง ลักษณะสิ่งของที่เป็นคู่ ภาษาไทยถิ่นอีสานคำว่า “ชะ” คล้ายกับภาษาจีนคำว่า 撒 (sǎ) หมายถึง หว่าน โปรย กระจาย

นอกจากนี้ยังมีคำที่มีเสียงใกล้เคียงคล้ายคลึงกัน มีความหมายสัมพันธ์กัน เช่น ภาษาไทยถิ่นอีสานคำว่า “ต้วง” หมายถึง กลิ่นเหม็นที่เข้มข้นและรุนแรงอย่างหนึ่งของปลาร้า ออก

¹ สัทอักษรที่ใช้อ่านภาษาจีนปัจจุบันในบทความนี้เป็นระบบสัทอักษรจีนที่เรียกว่า Pinyin (拼音) เป็นระบบสัทอักษรที่พัฒนาขึ้นในปี 1954 โดยคณะกรรมการปฏิรูปอักษรจีน ถือว่าเป็นระบบการถอดเสียงที่เหมาะสมสำหรับภาษาจีนกลาง โดยในปี ค.ศ. 1977 องค์การมาตรฐานนานาชาติ (ISO) ได้รับเอาระบบอักษรพินอินเป็นระบบมาตรฐาน (ISO 7098) ในการถอดเสียงภาษาจีนปัจจุบันด้วยอักษรโรมัน (The Standard Romanization For Modern Chinese)

เสียงคล้ายกับภาษาจีนคำว่า 浓 (nóng) หมายถึง กลิ่นหรือรสชาติที่เข้มข้น ภาษาไทยถิ่นอีสานคำว่า "หมิ่น" หมายถึง โกรธ หรือฉุนเฉียว ออกเสียงคล้ายกับภาษาจีนคำว่า 闷 (mèn) หมายถึง อึดอัด คับข้องใจ เป็นต้น

จากตัวอย่างคำศัพท์ที่ยกตัวอย่างมาจะเห็นว่า คำในภาษาไทยถิ่นอีสานมีความสัมพันธ์กับคำในภาษาจีน และจากข้อมูลทางประวัติศาสตร์และภาษาศาสตร์ก็สามารถยืนยันได้ว่า ภาษาทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในฐานะภาษาร่วมตระกูลกันจริง เพียงแต่ว่า ณ ปัจจุบัน ยังไม่มีการศึกษาวิจัยเพื่อพิสูจน์ หรือกล่าวถึงปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้

ทฤษฎี สมมุติฐาน และกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

ภาษาตระกูลจีนทิเบต แบ่งเป็น สาขาภาษาอื่น สาขาทิเบตพม่า สาขาภาษาเย้า สาขาภาษาจ้วงต้ง ในสาขาจ้วงต้ง แบ่งเป็นกลุ่มภาษาจ้วงไต กลุ่มภาษาต้งส่วย กลุ่มภาษาหลี ในกลุ่มภาษาจ้วงไต มีสมาชิกคือ ภาษาไต ภาษาไทย และภาษาลาว ดังนั้นภาษาไทยถิ่นอีสานจึงมีความสัมพันธ์กับภาษาจีน และยังมีข้อสนับสนุนตามแนวคิดทางประวัติศาสตร์ที่ว่า บรรพบุรุษของชาวอีสานที่แต่เดิมกระจายตัวอยู่ทางตอนใต้ของจีน ได้ขยายเขตที่อยู่อาศัยลงมาถึงตอนเหนือของลาว แล้วเลยเข้าสู่ภาคอีสานของไทย แน่แน่นอนว่าหลักฐานทางภาษามีความสำคัญมาก จากการสังเกตคำในภาษาไทยถิ่นอีสานพบว่า มีคำภาษาไทยถิ่นอีสานที่ไม่มีในภาษาไทย หรือเรียกว่าเป็นคำที่ไม่ร่วมเผ่าพันธุ์กับภาษาตระกูลไท แต่กลับเหมือนกับคำในภาษาจีน ทั้งเสียงและความหมาย อย่างที่นักภาษาศาสตร์เรียกว่า "คำศัพท์ร่วมเชื้อสาย" ส่วนคำที่คล้ายกัน มีความคล้ายคลึงอย่างเป็นระบบ และสามารถอธิบายได้ด้วยเกณฑ์ทางสัทศาสตร์ เช่น มีการกร่อน สูญหาย กลาย แปร ปฏิภาค แจกพยางค์ เป็นต้น จึงถือได้ว่า คำศัพท์เหล่านี้เป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน ผลของการศึกษาคำศัพท์เหล่านี้จึงเป็นข้อมูลสำคัญในการสนับสนุนแนวคิดภาษาร่วมตระกูลไท-จีน

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์พบความสัมพันธ์ตั้งแต่ระดับเสียง คำโดด และคำสองพยางค์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนที่มีความสัมพันธ์กันในระดับเสียง จากการเปรียบเทียบพบว่า มีเสียงที่มีความสัมพันธ์กันเด่นชัด คือ เสียง / h / ในภาษาไทยถิ่นอีสานมีความสัมพันธ์กับเสียง / h, k / ในภาษาจีน ข้อพิจารณาภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน เสียงปฏิภาคดังกล่าวนี้ จัดว่าเป็นคำศัพท์ร่วมแท้ ตัวอย่างคู่คำเสียงปฏิภาคระหว่างภาษาไทยกับภาษาจีน เช่น รุ่ง - 虹(hóng - รุ่ง) , ร้าย - 害(hài ร้าย) , ฐ - 骷(huō ฐ) ,

หญฺ - 撼 (hàn ทำลาย) , ร้าง - 荒 (huāng รกร้าง) ตัวอย่างคู่คำปฏิภาคระหว่างภาษาไทยกับภาษาไทยถิ่นอีสาน เช่น รุ่ง - อุ่ง ร้าย - อ้าย รุ - ฮู เหา - เฮา ร้าง - อ้าง

รายการคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสาน ถือว่าเป็นคำศัพท์ร่วมตระกูลกับภาษาจีน เสียง / h / ในภาษาไทยถิ่นอีสานเป็นเสียงร่วมตระกูลกับภาษาจีน ในขณะที่มีความสัมพันธ์เป็นเพียงเสียงปฏิภาคกับเสียง / r / ในภาษาไทย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับคำโดด

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในตารางที่ จะพบว่า คำในภาษาไทยถิ่นอีสานที่ไม่มีในภาษาไทย มีความสัมพันธ์กับคำในภาษาจีน สามารถแบ่งระดับความสัมพันธ์ได้ดังนี้

2.1 คำที่เหมือนกัน สันนิษฐานว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสาย

2.2 คำที่คล้ายคลึงกัน จัดว่าเป็นคำศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กัน แบ่งได้เป็น

2.2.1 คำที่มีการแปรของเสียง มีลักษณะดังนี้

(1) การกร่อนและการสูญหายของเสียง เกิดจากเสียงบางเสียงเกิดการกร่อนหรือแปรไปเป็นเสียงที่มีฐานกรณ์ใกล้เคียงกัน หรือเสียงสระใดสระหนึ่งในสระประสมสูญหายไป หรือพยัญชนะท้ายเกิดการกลายเสียงหรือสูญหาย

(2) การเป็นเสียงปฏิภาค พบเสียงปฏิภาคหลายคู่ และหลายคำ

(3) การแตกพยางค์ จากข้อมูลพบว่า คำพยางค์เดียวในภาษาจีน แตกเป็นคำสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสาน โดยส่วนใหญ่พบว่า คำวิเศษณ์หรือคำกริยาพยางค์เดียว เมื่อแตกเป็นคำสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสานแล้ว ยังคงมีความหมายอย่างเดิม แต่ใช้เป็นคำเสริมสร้อยวางไว้หลังคำวิเศษณ์หรือกริยา เพื่อบอกลักษณะอาการของคำวิเศษณ์หรือกริยาในความหมายเดิมนั่นเอง

2.3 คำที่มีการแปรทางความหมาย หากยึดภาษาจีนเป็นตัวตั้ง จากข้อมูลพบการแปรทางความหมายหลายประเภท ได้แก่ A การแปรจากคำนามเป็นคำกริยา B การใช้ในความหมายที่กว้างขึ้น C การแปรจากคำนามเป็นคำวิเศษณ์ D การแปรจากคำกริยาไปเป็นคำบอกผลแห่งกริยา E การแปรจากคำกริยาไปเป็นคำที่บอกเหตุแห่งกริยา

2.4 คำคล้ายคลึงกัน จัดเป็นคำที่น่าจะเกี่ยวข้องกัน หรือน่าสงสัยว่าจะมีความสัมพันธ์กัน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับคำสองพยางค์ประเภทคำเสริมสร้อย

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพบว่า คำเสริมสร้อยสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสานสามารถหาคู่คำที่มีเสียงและความหมายสัมพันธ์กับคำในภาษาจีนได้ ไม่พยางค์หน้าก็พยางค์หลัง ซึ่งสามารถวิเคราะห์ลักษณะของคำเสริมสร้อยสองพยางค์ที่มีรากคำเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไท-จีนพยางค์เดียว ได้ดังนี้

3.1 การเกิดหน่วยเสียงเติมเต็ม

(1) หน่วยเติมหน้า คือการเติมหน่วยเสียงขึ้นข้างหน้า ไม่ได้ทำหน้าที่บอกความหมายใดๆ เป็นเพียงการซ้อนเพื่อเสียงเท่านั้น

(2) หน่วยเติมกลาง คือการเติมหน่วยเสียงแทรกตรงกลางระหว่างคำ หน่วยเสียงที่แทรกมา พบว่ามักเป็นพยัญชนะสะกดของรากคำเดิม หรือฐานกรณ์ใกล้เคียงกับพยัญชนะต้นหรือพยัญชนะท้ายของคำเดิมนั้นเอง หรือเป็นเสียง /ย ร ล ว/ และมักจับคู่แน่นอนกับพยัญชนะต้นคำเดิม เช่น /พ,ป คู่กับ ว/ /จ คู่กับ ก,พ/ /ค คู่กับ น/ /ช คู่กับ ล/ เป็นต้น เมื่อแทรกแล้วจะกลายเป็นคำสองพยางค์ แต่รูปคำเดิม ทั้งพยัญชนะต้น สระ และพยัญชนะสะกดยังคงเดิม หรือแปรไปเล็กน้อยเท่านั้น

(3) หน่วยเติมท้าย เป็นการเติมหน่วยคำซ้อนต่อท้ายคำเดิม โดยที่เสียงพยัญชนะต้นของพยางค์ที่สองมักเป็นเสียงเดียวกันกับพยางค์แรก เสียงสระก็เป็นเสียงเดียวกันกับพยางค์แรก แต่ความสั้นยาวจะตรงกันข้ามกัน กล่าวคือถ้าพยางค์หน้าเป็นสระสั้นพยางค์หลังจะเป็นสระยาว แต่ถ้าพยางค์หน้าเป็นสระยาวพยางค์หลังจะเป็นสระสั้น นอกจากนี้ยังพบว่า คำสองพยางค์บางคำทั้งพยางค์หน้าและพยางค์หลังเป็นคำที่มาจากรากศัพท์คำร่วมเชื้อสายไท-จีนทั้งสองคำ

3.2 กลุ่มเสียงกลุ่มความหมาย คือ รากศัพท์เติมเพียงคำเดียว สามารถนำมาสร้างคำสองพยางค์ได้หลายคำ โดยวิธีการแปรเสียงสระที่แตกต่างกัน มีผลทำให้ความหมายแปรไป แต่ยังคงเค้าความหมายจากรากศัพท์เดิม

3.3 การแปรเสียงอัมสระเป็นเสียงพยัญชนะต้น คือ การใช้เสียงพยัญชนะและสระในรากศัพท์เดิม แยกพยางค์ออกเป็นสองพยางค์ โดยที่เสียงอัมสระ / u, i / แปรไปเป็นพยัญชนะต้น /ว, ย/ ของพยางค์ที่สอง (สระ / o / เป็นเสียงที่ใกล้เคียงกับ สระ /u/))

3.4 การสลับที่ จากข้อมูล พบคำเสริมสร้อยที่มาจากรากศัพท์เดิม สามารถสลับที่กันไปมาระหว่างพยางค์ที่หนึ่ง และพยางค์ที่สองได้ โดยที่ความหมายไม่เปลี่ยนแปลง

3.5 เสียงปฏิภาค จากข้อมูลคำศัพท์ที่รวบรวมได้พบว่า มีคู่คำศัพท์ระหว่างภาษาจีนกับภาษาไทยถิ่นอีสานที่เป็นเสียงปฏิภาคหลายคู่เสียง เช่น /k - kh/ /n - ng/ /p - ph, f/

ผลการวิจัยนี้ ชี้ให้เห็นว่า ภาษาไทยถิ่นอีสานเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไทที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีนอย่างใกล้ชิด สนับสนุนแนวคิดทางประวัติศาสตร์ที่ว่า คนไทยลาว หรือคนอีสาน เป็นกลุ่มชนที่แต่เดิมกระจายตัวอยู่ทางตอนใต้ของจีน ได้ขยายเขตที่อยู่อาศัยลงมาถึงตอนเหนือของลาว แล้วเลยเข้าสู่ภาคอีสานของไทย นอกเหนือจากผลการวิจัยที่สรุปให้เห็นความสัมพันธ์ดังกล่าวแล้ว วงคำศัพท์ที่ได้จากการศึกษาวิจัย ยังสามารถได้นำไปใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนให้กับผู้เรียนที่พูดภาษาอีสานเป็นภาษาแม่ ผลปรากฏว่า ผู้เรียนให้ความสนใจประเด็นดังกล่าวมาก ทั้งยังสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาจีนที่พ้องกับภาษาไทยถิ่นอีสานได้รวดเร็วขึ้น

บทคัดย่อ

สมมติฐานในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ในภาษาไทยถิ่นอีสานมีคำที่ไม่รวมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับภาษาตระกูลไทอีกเป็นจำนวนมาก จึงตั้งข้อสันนิษฐานว่าคำภาษาไทยถิ่นอีสานที่ไม่มีในภาษาไทยดังกล่าวนี้เป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายกับภาษาจีน เนื่องจากสามารถหาคำต้องสงสัยซึ่งสันนิษฐานว่าจะเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายได้ วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ การศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนในฐานะภาษาร่วมตระกูลไท-จีน โดยมุ่งสำรวจคำที่มีความสัมพันธ์กัน แล้วนำมาวิเคราะห์และอธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในระดับเสียง คำ และความหมาย วิธีการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือ การจับคู่คำศัพท์ที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กัน โดยดูจากรูปคำที่มีเสียงและความหมายในระดับที่เหมือนกันสัมพันธ์กัน และเกี่ยวข้องกัน โดยการคัดเลือกคำศัพท์จากพจนานุกรมแล้วตรวจสอบกับผู้ออกภาษา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสาน มีคำโดด 407 คำ และคำเสริมสร้อยสองพยางค์จำนวน 176 คำ มีความสัมพันธ์กับภาษาจีน ผลการวิจัยนี้ ชี้ให้เห็นว่า ภาษาไทยถิ่นอีสานเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไทที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีนอย่างใกล้ชิด สนับสนุนแนวคิดทางประวัติศาสตร์ที่ว่า คนไทยลาว หรือคนอีสาน เป็นกลุ่มชนที่แต่เดิมกระจายตัวอยู่ทางตอนใต้ของจีน ได้ขยายเขตที่อยู่อาศัยลงมาถึงตอนเหนือของลาว แล้วเลยเข้าสู่ภาคอีสานของไทย นอกเหนือจากผลการวิจัยที่สรุปให้เห็นความสัมพันธ์ดังกล่าวแล้ว วงคำศัพท์ที่ได้จากการศึกษาวิจัย ยังสามารถได้นำไปใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนให้กับผู้เรียนที่พูดภาษาอีสานเป็นภาษาแม่ ผลปรากฏว่า ผู้เรียนให้ความสนใจประเด็นดังกล่าวมาก ทั้งยังสามารถจดจำคำศัพท์ภาษาจีนที่พ้องกับภาษาไทยถิ่นอีสานได้รวดเร็วขึ้น

คำสำคัญ คำศัพท์ร่วมเชื้อสายจีน-ไทย, ภาษาไทยถิ่นอีสาน, ภาษาตระกูลจีน-ไท, ภาษาตระกูลไท

Abstract**A historical linguistic study of Chinese-Tai cognates in the Isan dialect of Thai**

The hypothesis in this study was that the Isan dialect of Thai contains many words not sharing the same origin with Central Thai and other languages within the Tai language family. Therefore, it was further hypothesized that these words are historically related to Chinese, as suspected word pairs were found which could potentially be cognates. The purpose of this research was to examine and analyze relations between Isan and Chinese as members of the same Chinese-Tai family by focusing on a survey of words potentially related. These words were analyzed. Their relations were explained in terms of phonetic, lexical, and semantic properties. The research method involved pairing vocabulary words hypothesized to be potentially related whose phonetic and semantic features are identical, related, or connected. Words were sampled from dictionaries and verified by informants. The findings showed that the Isan vocabulary contains 407 monosyllabic words and disyllabic elaborative 176 words which are related to Chinese words. The findings indicated that Isan is closely related to Tai languages spoken by ethnic groups residing in Southern China. They supported the historical argument that Tai-Lao or Isan people originally lived scatteredly in Southern China and later migrated down to Northern Laos and eventually into the Isan region of Thailand. In addition to the result which pointed out such relationship, the list of cognates found in this study were further used in teaching Chinese to native Isan-speaking students. As a result, the students were highly interested in cognate relationships. They also showed an improved speed of memorization of Chinese-Isan cognates.

Keywords Chinese-Tai cognates, Isan dialect of Thai, Chinese-Tai family, Tai language family

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	A
บทคัดย่อ	F
Abstract	G
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎี และระเบียบวิธีวิจัย	4
2.1 การทบทวนวรรณกรรม	4
2.2 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย	9
2.3 ระเบียบวิธีวิจัย	10
บทที่ 3 รายการคำศัพท์ที่สันนิษฐานว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน	13
3.1 ความสัมพันธ์ในระดับเสียง	13
3.2 ความสัมพันธ์ในระดับคำประเภทคำโดด	22
3.3 ความสัมพันธ์ในระดับคำประเภทคำเสริมสร้อยสองพยางค์	43
บทที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานและภาษาจีนที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กัน	56
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนที่มีความสัมพันธ์กันในระดับเสียง	56
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับคำโดด	58
4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับคำสองพยางค์ประเภทคำเสริมสร้อย	60

บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล	65
5.1 สรุปผลการวิจัย	65
5.2 อภิปราย	65
5.3 ข้อเสนอแนะ	66
5.4 งานวิจัยในลำดับต่อไป	68
บรรณานุกรม	69
ภาคผนวก	74
กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้ประโยชน์	75
ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ กิจกรรมที่ดำเนินการมา และผลที่ได้รับตลอดโครงการ	78

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในอดีตที่ผ่านมา นักวิชาการด้านภาษาศาสตร์ได้พยายามศึกษาเพื่อสืบหาต้นตอของภาษาตระกูลไทว่ามีต้นกำเนิดมาจากที่ใด และในปัจจุบันนักวิชาการไทยมุ่งความสนใจไปที่ตอนใต้ของประเทศจีน เนื่องจากพบว่ามียุทธศาสตร์ที่พูดภาษาค่อยกับภาษาไทยหลายกลุ่ม เช่น เกอหล่าว จ้วง ตัง ไต ปูยี มุหลาม เหมาหนาน ลุย เป็นต้น อันเป็นหลักฐานชี้ให้เห็นว่า บรรพบุรุษของคนพูดภาษาตระกูลไท มีต้นกำเนิดบริเวณจีนตอนใต้

ภาษาไทยถิ่นอีสานเป็นภาษาถิ่น(dialect) หนึ่งของภาษาไทยมาตรฐาน (standard language) เป็นที่ทราบกันดีในหมู่นักภาษาศาสตร์และผู้รู้ภาษาไทยและภาษาไทยถิ่นอีสานว่า ความสัมพันธ์ของภาษาไทยกับภาษาไทยถิ่นอีสานต่างกันเพียงเป็นภาษามาตรฐานกับภาษาถิ่นเท่านั้น ซึ่งหมายถึงว่ามีความใกล้ชิดกันเป็นภาษาเดียวกัน อาจมีเพียงเสียงวรรณยุกต์ พยัญชนะหรือสระในบางคำเท่านั้นที่ต่างกัน แต่เสียงที่ต่างกันนั้นมีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน เช่น เสียง /h/ ในภาษาไทยถิ่นอีสาน เป็นเสียงปฏิภาคกับเสียง /r/ ในภาษาไทยกลาง เช่น เอือน – เรือน/ ฮ่าน–ร้าน / เอือ–เรือ / ฮ่อง – ร่อง/ ฮ่อน– ร่อน / ฮัก – รัก เป็นต้น

แต่นอกเหนือจากคำที่รวมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับภาษาตระกูลไทแล้ว ในภาษาไทยถิ่นอีสานยังมีคำที่ไม่มีในภาษาไทยอีกเป็นจำนวนมาก เรียกได้ว่าเป็นคำที่ไม่รวมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับภาษาตระกูลไท คำเหล่านี้มีต้นตอมาจากที่ใด ยังไม่มีการศึกษาที่แน่ชัด แต่ในฐานะที่ภาษาไทยถิ่นอีสานเป็นภาษาที่สัมพันธ์กับภาษาไทยเป็นแบบภาษาพี่น้องกัน ในขณะที่ภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับภาษาจีนแบบภาษาร่วมตระกูล ดังนั้นจึงตั้งข้อสันนิษฐานว่า คำภาษาไทยถิ่นอีสานที่ไม่มีในภาษาไทยดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์กับภาษาจีน เนื่องจากสามารถหาคำที่สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายได้ ยกตัวอย่างเช่น ภาษาไทยถิ่นอีสานคำว่า “สว่าง” ตรงกับภาษาจีนคำว่า 爽 (shuǎng) หมายถึง ปลอดโปร่ง โล่งสบาย คำภาษาไทยถิ่นอีสานว่า “เหิง” ตรงกับภาษาจีนคำว่า 恒 (héng) หมายถึง ยาวนาน คำภาษาไทยถิ่นอีสานว่า “จ่าน” ตรงกับภาษาจีนคำว่า 展 (zhǎn) หมายถึง แผ่ออก ขยายออก

คำบางกลุ่มอาจมีการเพี้ยนเสียงไปบ้าง แต่ยังเหลือเค้าความคล้ายคลึงให้สันนิษฐานได้ว่าเป็นคำที่มีความสัมพันธ์กัน และที่สำคัญยังคงความหมายตรงกันด้วย เช่น ภาษาไทยถิ่นอีสานคำ

¹ สัทอักษรที่ใช้อ่านภาษาจีนปัจจุบันในงานวิจัยนี้ เป็นระบบสัทอักษรจีนที่เรียกว่า Pinyin (拼音) เป็นระบบสัทอักษรที่พัฒนาขึ้นในปี 1954 โดยคณะกรรมการปฏิรูปอักษรจีน ถือว่าเป็นระบบการถอดเสียงที่เหมาะสมสำหรับภาษาจีนกลาง โดยในปี ค.ศ. 1977 องค์การมาตรฐานนานาชาติ (ISO) ได้รับเอาระบบอักษรพินอินเป็นระบบมาตรฐาน (ISO 7098) ในการถอดเสียงภาษาจีนปัจจุบันด้วยอักษรโรมัน (The Standard Romanization For Modern Chinese)

ว่า “ซง หรือ ซ่ง” คล้ายกับภาษาจีนคำว่า 双 (shuāng) หมายถึง ลักษณะสิ่งของที่เป็นคู่ ภาษาไทยถิ่นอีสานคำว่า “ชะ” คล้ายกับภาษาจีนคำว่า 洒 (sǎ) หมายถึง หว่าน โปรย กระจาย กระจาย

นอกจากนี้ยังมีคำที่มีเสียงใกล้เคียงคล้ายคลึงกัน มีความหมายสัมพันธ์กัน เช่น ภาษาไทยถิ่นอีสานคำว่า “ต้วง” หมายถึง กลิ่นเหม็นที่เข้มข้นและรุนแรงอย่างหนึ่งของปลา ร้า ออกเสียงคล้ายกับภาษาจีนคำว่า 浓 (nóng) หมายถึง กลิ่นหรือรสชาติที่เข้มข้น ภาษาไทยถิ่นอีสาน คำว่า “หมิ่น” หมายถึง โกรธ หรือจุนเจียว คับข้องใจ ออกเสียงคล้ายกับภาษาจีนคำว่า 闷 (mèn) หมายถึง อึดอัด คับข้องใจ เป็นต้น

จากคำศัพท์ที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นจะเห็นว่า คำในภาษาไทยถิ่นอีสานมีร่องรอย ความสัมพันธ์กับคำในภาษาจีน และจากข้อมูลทางประวัติศาสตร์และภาษาศาสตร์ก็สามารถ ยืนยันได้ว่า ภาษาทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในฐานะภาษาร่วมตระกูลกันจริง เพียงแต่ว่า ณ ปัจจุบัน ยังไม่มีการศึกษาวิจัยเพื่อพิสูจน์ หรือกล่าวถึงปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ เป็นหลักฐานสนับสนุนการศึกษาด้านภาษาตระกูลไทให้ ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอน และการวิจัยด้านการเรียนการสอน ภาษาจีนสำหรับนักเรียนในภาคอีสานต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน ในฐานภาษาร่วมตระกูล

1.2.2 เพื่อสำรวจ รวบรวมและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1.3.1 ศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลคำศัพท์จากพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน และข้อมูลจากผู้ออกภาษาที่พูดภาษาไทยถิ่นอีสาน และข้อมูลจากผู้ออกภาษาที่พูดภาษาจีน

1.3.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย 12 เดือน ตั้งแต่เดือน กันยายน 2554 ถึง ตุลาคม 2555

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ผลผลิต

- (1) เป็นองค์ความรู้ใหม่ด้านภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นอีสาน
- (2) ข้อมูลคำศัพท์ที่ได้จากการศึกษา นำไปใช้ในการวิจัยเรื่อง "การทดลองใช้คำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยถิ่นอีสาน-จีน เพื่อสอนภาษาจีนให้กับผู้เรียนที่พูดภาษาไทยถิ่นอีสานเป็นภาษาแม่"
- (3) นำเสนอบทความวิจัยและบทความวิชาการในการประชุมวิชาการ หรือตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติและนานาชาติ

1.4.2 ผลลัพธ์

- (1) ส่งผลการวิจัยที่จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มแล้วไปยังสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนภาษาจีนในภาคอีสาน ตลอดจนสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เปิดสอนภาษาไทย-จีนทั้งในและต่างประเทศ
- (2) เอกสารรวมคำศัพท์คำพ้องภาษาไทยถิ่นอีสาน – ภาษาจีน
- (3) นำความรู้ เผยแพร่ในการบริการวิชาการสู่ชุมชนด้าน การสอนภาษาจีน

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎี และระเบียบวิธีวิจัย

2.1 การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม สามารถสรุปความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนได้ในประเด็นต่อไปนี้

2.1.1 การศึกษาเกี่ยวกับภาษาตระกูลไท และการศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาตระกูลไท – จีน

เกี่ยวกับการจัดแบ่งตระกูลภาษาของภาษาไทยนี้ นักภาษาศาสตร์มีข้อคิดเห็นแตกต่างกันไปหลายทฤษฎี ความแตกต่างนี้ไม่เพียงเกิดขึ้นในเรื่องของการจัดแบ่งตระกูลภาษา หากแต่ยังเกี่ยวข้องไปถึงชื่อเรียกภาษาด้วย ไม่ว่าจะเป็น ไทย ไท ไต ไต ลาว สยาม กัมพู ในภาษาจีนก็เช่นเดียวกัน มีตัวอักษรที่เรียกชื่อภาษาไทยหรือชาวไทยอย่างน้อยสี่ตัวขึ้นไป คือ 泰 (tài) 傣 (dǎi) 台 (tái) 暹 (xiān) สำหรับชื่อเรียกภาษา มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้มากมายแล้ว เช่น เรื่องเดช (2531) ในหนังสือชื่อ “ภาษาถิ่นตระกูลไทย” จิตร (2519) ในหนังสือชื่อ “ความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาวและขอมและลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ” สุริยา (2548) ในหนังสือชื่อ “นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ : ภาษาตระกูลไท” ผู้อ่านสามารถหาอ่านเพิ่มเติมได้ตามรายการที่ให้ในบรรณานุกรม

แต่สิ่งสำคัญที่จะกล่าวถึงในที่นี้คือ การจัดแบ่งตระกูลภาษาที่แสดงให้เห็นว่าภาษาไทยและภาษาจีนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน ผู้เขียนจะเรียกตาม สุริยา (2548:1-14) ที่ว่าคำว่า “ไท” เป็นคำที่เป็นกลางมากที่สุด ในบทความนี้จึงจะเรียกตามว่า “ภาษาตระกูลไท” ยกเว้นการอ้างอิงข้อความคิดของนักวิชาการท่านอื่น จะคงคำเรียกตามที่อ้างมา ส่วนภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาไทยที่มี ย. บางตำราเรียกว่าภาษาไทยกรุงเทพฯ ในงานวิจัยนี้เรียกว่า ภาษาไทย

โดยทั่วไปถือว่าภาษาไทยเป็นตระกูลย่อยภาษาหนึ่งในตระกูลภาษาใหญ่ จีน-ทิเบต ซึ่งภาษาตระกูลจีน – ทิเบตนี้ เป็นตระกูลภาษาที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย แบ่งออกเป็น 4 สาขา คือ (1) สาขาภาษาจีน (2) สาขาภาษาไทย (3) สาขาแม้วเย้า (4) สาขาทิเบตพม่า (เรื่องเดช. 2531:2) อย่างไรก็ตามนักภาษาศาสตร์หลายท่านเรียกชื่อตระกูลภาษานี้แตกต่างกันไป อย่างเช่น กรีย์สัน (Grierson.1903:28) เรียกรวมเป็นตระกูลเดียวกันกับภาษาจีนว่า ตระกูลภาษาไทยจีน (Siamese-Chinese family) เบนดิก (Benedict. 1975:576-601) เรียกว่า ออสโตร – ไทย (Astro-Tai) เพราะเห็นว่าเป็นสาขาหนึ่งของตระกูลออสโตรเนเซียน ต่อมามีการตั้งชื่อตระกูลภาษาไทยอีกหลายชื่อด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น บ้างเรียกว่า ตระกูลภาษาไทย ตระกูลภาษาไต แยกออกมาเป็นตระกูล

ภาษาใหญ่ต่างหาก บ้างเรียกว่าตระกูลคำไต (KamTai family) และ ภาษาไดอิก (Daic) โดยรวม ภาษาไทยถิ่นต่างๆที่พูดในประเทศต่างๆ 8 ประเทศเป็นตระกูลเดียวกันหมด เบนดิก (Benedict. 1942:576-601) ได้ตั้งชื่อตระกูลภาษานี้ใหม่ว่า ตระกูลภาษาไทยกะไต (Tai Kadai) เพื่อให้ครอบคลุมถึงภาษาไทยถิ่นที่พูดอยู่ที่เกาะไหหลำ อ่าวตังเกี๋ย และภาษากลุ่มตระกูลภาษาไทยที่พูดอยู่ที่ประเทศจีน และเวียดนามทั้งหมด

นอกจากนี้ยังมีการแบ่งภาษาตระกูลไทโดยยึดเกณฑ์ต่างๆกัน เช่น พระยาอนุমানราชธน (เรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์. 2531:61 อ้างอิงจาก พระยาอนุমানราชธน.2517) เป็นการจัดแบ่งโดยยึดหลักภูมิศาสตร์ ก็กล่าวถึงกลุ่มภาษาไทย-จีน คือภาษาไทยที่พูดอยู่เขตประเทศจีนบริเวณกวางสี ไทเวจ่า กวางตุ้ง เช่นภาษาไทยลาย ไทยลู่ ไทยย้อย ไทยไห้ ไทยนุง ผลงานของนักวิชาการชาวจีน หลี่ฟางกุ้ย (Li Fanggui)¹ (Li:1959) ที่ใช้หลักเกณฑ์ทางภาษา คือเกณฑ์ทางการกระจายคำศัพท์ ลักษณะทางเสียงและพัฒนาการทางเสียง ในการแบ่งกลุ่มภาษาไทยก็ชี้ให้เห็นความเกี่ยวข้องของ ภาษาไทที่พูดอยู่ในประเทศจีนกับภาษาไทยกลุ่มอื่นๆ ด้วยเช่นกัน

ยังมีนักภาษาศาสตร์อีกหลายท่านที่ศึกษาภาษาตระกูลไท และจัดให้ภาษาที่พูดอยู่ใน ประเทศจีน หรือภาษาที่มีความเกี่ยวข้องกัภาษาจีนเป็นสมาชิกในภาษาตระกูลไท เช่น เอิร์ทแมน (John F. Hurtmann. 1986) จัดแบ่งภาษาไทยเฉพาะกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ของ Li Fanggui เป็น กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ตอนล่าง ตอนกลางและตอนบน กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ตอนล่างนี้ครอบคลุม ไปถึงตอนใต้สุดของตะวันตกเฉียงใต้ของจีน และยังมีนักภาษาศาสตร์ในยุคต่อจาก Li Fanggui อีกหลายท่าน เช่น บราวน์ เจดนี และ แชมเบอร์เลน (Brown.1965;Gedney.1972; Chamberlain.1972) ก็ได้ดำเนินรอยตาม Li Fanggui โดยในการจัดแบ่งภาษาตระกูลไทล้วนมี ความเกี่ยวข้องกัภาษาตระกูลจีน หรือเป็นภาษาไทยที่พูดอยู่ในประเทศจีนทั้งสิ้น เรื่องเดช (2531) นักวิชาการภาษาตระกูลไทยได้จัดแบ่งภาษาตระกูลไทยออกเป็น "กลุ่มไท" โดยรวมภาษา กลุ่มไทสยามและลาวไว้ในกลุ่มเดียวกัน และ "กลุ่มไต" รวมภาษาไตยวน ไตหลวง ไตจีนไว้ด้วยกัน จากข้อมูลการศึกษาและการจัดแบ่งภาษาตระกูลไทจะเห็นว่าภาษาไทยมีร่องรอยความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกัภาษาจีนอยู่

¹ Li Fanggui เป็นนักภาษาศาสตร์ชาวจีนที่ได้ไปเรียนวิชาภาษาศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา และต่อมาก็ได้สอนอยู่ที่สหรัฐอเมริกา ชื่อของ นักภาษาศาสตร์ท่านนี้เขียนเป็นภาษาจีนว่า 李方桂(Li Fāngguì) อ่านว่า หลี่ ฟัง กุ้ย ใช้ระบบสัทอักษรจีนเขียนว่า Li Fanggui ผลงานของนักภาษาศาสตร์ท่านนี้มีทั้งที่เป็นภาษาอังกฤษและภาษาจีน ผลงานภาษาอังกฤษจะใช้ชื่อว่า Li Fang Kuei หรือ Fang Kuei Li นักภาษาศาสตร์ไทยเรียกชื่อนักภาษาศาสตร์ท่านนี้หลายชื่อ เช่น หลี่ฟังกุ้ย หลี่ฟางกุ้ย ฟังเกว้ยลี ฟางเกว้ยหลี่ ฟังกุ้ยหลี่ เป็นต้น ซึ่งก็ คือนักภาษาศาสตร์คนเดียวกันนี้ ในบทความนี้อ้างอิงผลงานของ Li Fanggui ทั้งฉบับภาษาจีน และภาษาอังกฤษ ดังนั้น เพื่อไม่ให้สับสน ในบทความนี้ จะเรียกชื่อตามระบบสัทอักษรจีนว่า Li Fanggui

ตามทรรศนะของนักวิชาการจีน ชื่อ เหลียงหมิ่น และ จางจวินหู จัดภาษาไทยอยู่ในภาษาตระกูลจีนทิเบต สาขาภาษาดังไถ สาขาย่อยภาษาไต (梁敏, 张均如 :1996:7) และเพื่อยืนยันว่าภาษาไทยจัดอยู่ในภาษาตระกูลจีน-ทิเบต ตลอดจนการสนับสนุนแนวคิดเรื่องคำศัพท์ร่วมเชื้อสาย เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปให้เห็นถึงความสัมพันธ์ว่าเป็นภาษาในตระกูลภาษาเดียวกัน การศึกษาเรื่องคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยจีนจึงเป็นความสนใจของนักภาษาศาสตร์และนักศึกษารัฐศาสตร์-จีนมาช้านาน

ผลงานที่สำคัญที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ของภาษาไทยและภาษาจีน โดยวิธีการเปรียบเทียบคำศัพท์ เช่น คอนเรดี และ วูลฟ์ (龚群虎.2002:5,อ้างอิงจาก Conrady & Wulff) รวบรวมคำศัพท์ที่เป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทย-จีนกว่า 200 คำ ประพิน (P.Manomaivibool:1975) รวบรวมคำศัพท์ภาษาจีนยุคกลางประวัติศาสตร์ ที่สันนิษฐานว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทยจีนถึง 600 คำ นักวิชาการชาวจีน Li Fanggui (李方桂:1976) ได้รวบรวมคำศัพท์ร่วมเชื้อสายระหว่างภาษาจีนกับภาษาในสาขาภาษาไท(ไต) ร้อยกว่าคำ และงานวิจัยชิ้นล่าสุดที่สนับสนุนแนวคิดคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทยจีนคือ ผลงานของ กงจวินหู (龚群虎 :2002) ผลการวิจัยนี้เปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาไทยกับภาษาจีน และชี้ให้เห็นวิวัฒนาการความสัมพันธ์ของภาษาไทยและจีนในแต่ละยุค แบ่งเป็น 3 ช่วงคือ (1) คำศัพท์ร่วมสายเลือดภาษาไทยจีน ซึ่งหมายถึงคำศัพท์ที่เคยเป็นภาษาเดียวกันมาตั้งแต่อดีต (2) คำศัพท์ที่มีการถ่ายเทซึ่งกันและกันในยุคสองพันปีลงมา (3) คำศัพท์ที่ภาษาไทยยืมมาจากภาษาจีนในยุคที่ชาวจีนอพยพมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยในระยะร้อยสองร้อยปีมานี้ นับเป็นการเพิ่มเติมความรู้และวงคำศัพท์ให้กับวงการศึกษาคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยจีนเป็นอย่างมาก

2.1.2 การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของภาษาถิ่นตระกูลไทกับตระกูลภาษาใหญ่จีน - ทิเบต

หนังสือชื่อ นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ : ภาษาตระกูลไท ของ สุริยา รัตนกุล (สุริยา : 2548) ในหนังสือเล่มนี้บทที่สี่เป็นเรื่องของภาษาตระกูลไทและภาษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาตระกูลไทในประเทศไทย มีข้อความตอนหนึ่งว่า "ภาษาตระกูลไทแท้ๆที่อยู่ในประเทศจีนมีภาษาตระกูลไททั้งสามสาขา โดยภาษาไทยฉาน ไทเหนือและไทลื้อเป็นภาษาตระกูลไทสาขาตะวันตกเฉียงใต้ ภาษาไทให้และไทนุงเป็นภาษาตระกูลไทสาขากลาง และภาษาไทยอ้อยกับภาษาไทยจ้วงเป็นภาษาตระกูลไทสาขาเหนือ การที่ประเทศจีนมีตัวแทนของภาษาตระกูลไททั้งสามสาขาอยู่ครบถ้วนบริบูรณ์ดังนี้ ก็เพราะประเทศจีนเป็นถิ่นเดิมของผู้ที่พูดภาษาตระกูลไท นักภาษาศาสตร์เชื่อกันว่าถิ่นเดิมของผู้พูดภาษาตระกูลไทเมื่อหลายพันปีก่อนนั้น อยู่ที่บริเวณตอนใต้ของประเทศจีนตอนที่ต่อกับประเทศเวียดนาม" นั่นก็หมายความว่าภาษาตระกูลไทในแผ่นดินจีนมีความสัมพันธ์กับภาษาอื่น ซึ่งสืบทอดมาเป็นภาษาจีนในปัจจุบันมานานแล้ว หากไม่พูดถึงคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไท - จีน ที่

หมายความว่าคำที่นักภาษาศาสตร์เชื่อว่าครั้งหนึ่งเคยเป็นภาษาเดียวกันแล้วพัฒนาแตกสาขาไปเป็นภาษาอื่นๆ แม้หากไม่เชื่อว่าภาษาไทยและภาษาจีนเป็นภาษาร่วมสายตระกูลเดียวกัน อย่างน้อยๆ ในฐานะที่เป็นภาษาที่พูดอยู่ในดินแดนเดียวกัน ก็ย่อมมีการหลั่งไหลถ่ายเท ผสมปนเปกันจนใช้ร่วมกันมานานหลายพันปี

หนังสือ พจนานุกรม และบทความของนักวิชาการสองท่าน คือ สมทรง บุรุษพัฒน์ และปราณี กุลละวณิชย์ จำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยกับภาษาตระกูลจีน-ทิเบต เช่น ภาษาและวัฒนธรรมของชนชาติกัม-ไท (จ้วง-ต้ง) (สมทรงและคณะ:2539) แนะนำชนชาติไท-กะได.(สมทรง บุรุษพัฒน์, เจอรี่ เอ. เอ็ดมันสัน และมีแกน ชินนอท:2541) พจนานุกรมกัม-จีน-ไทย-อังกฤษ (สมทรง บุรุษพัฒน์, สุมิตรา สุวรรณ์เดชา และยังมี ฉวน:2543) วรรณกรรมของชนชาติกัม-ไท (จ้วง-ต้ง) ในประเทศจีน (สมทรง บุรุษพัฒน์, โจว กั้วเหยียน:2543) พจนานุกรมสุย-จีน-ไทย-อังกฤษ (สมทรง บุรุษพัฒน์, เวย เอ็ดมันสัน:2546) พจนานุกรมฮไล-จีน-ไทย-อังกฤษ.(สมทรง บุรุษพัฒน์, เวน มิงยิง และเวน ยิง:2546) พจนานุกรมจ้วงเหนือ-จีน-ไทย-อังกฤษ (สมทรง บุรุษพัฒน์, ฉิน เขียวหาง.:2549) การเปรียบเทียบคำลักษณนามในภาษาตระกูลไท-กะได.(สมทรง บุรุษพัฒน์, โจว กั้วเหยียน:2552) ผลงานเหล่านี้เป็นหลักฐานคลังคำศัพท์ที่ใช้ศึกษาเปรียบเทียบภาษาตระกูลไทได้อย่างวิเศษ

ผลงานหนังสือของผู้เขียน ชื่อ คำพ้องจีน-ไทย¹ ได้รวบรวมรายการคำศัพท์ภาษาจีนและภาษาไทยที่มีเสียงและความหมายพ้องกันจำนวนมากกว่า 1000 คำ

จากการสำรวจข้างต้น ยังไม่พบว่ามีการศึกษาเปรียบเทียบภาษาถิ่นของไทยกับภาษาตระกูลจีน-ทิเบต โดยเฉพาะภาษาไทยถิ่นอีสาน

2.1.3 การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาถิ่นตระกูลไทและภาษาไทยถิ่นอีสาน

หนังสือชื่อ ภาษาถิ่นตระกูลไทย ของ เรืองเดช ปันเชื่อนขัตติย์ (เรืองเดช:2531) ในหนังสือเล่มนี้จัดกลุ่มภาษาถิ่นตระกูลไทยในประเทศไทยเป็น 19 ภาษาถิ่นด้วยกัน ได้แก่ 1.ภาษาไทยสยาม หรือ ภาษาไทยกลาง 2.ภาษาไทยใต้หรือภาษาไทยถิ่นใต้ 3.ภาษาไทตากใบ 4.ภาษาไทลาว หรือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน 5.ภาษาไทญ้อ 6.ภาษาไทโย้ย 7.ภาษาไทพวน 8.ภาษาผู้ไท 9. ภาษาไทกะเลิง 10 ภาษานครไท 11.ภาษาไทแสก 12. ภาษาไต่ยวน หรือ ภาษาคำเมือง 13. ภาษาไตใหญ่ 14. ภาษาไตหย่า 15.ภาษาไตซิ่น 16. ภาษาไตลื้อ 17. ภาษาไตยอง 18.ภาษาไตดำ 19.ภาษาไตแดง

ในหนังสือเล่มนี้ได้อธิบายภาษาถิ่นตระกูลไทยข้างต้น หมายเลข 4. ภาษาไทลาว หรือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน (Northeastern Thai Dialect) ว่า ภาษาไทยถิ่นอีสานได้แก่ ภาษาไทยลาวที่พูดโดยคนไทยส่วนใหญ่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ภาษาไทยถิ่นนี้คนไทยใน

¹ เมฆม สอดส่องภษ.(2555) คำพ้องจีน-ไทย.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม,สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทยญี่ปุ่น.

ประเทศไทยนิยมเรียกภาษานี้ว่า ภาษาไทยถิ่นอีสานหรือ ภาษาลาว มีพูดในพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 16 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ภาษาไทยถิ่นอีสานมีภาษาถิ่นอยู่หลายถิ่นหลายสำเนียง คือ 1.สำเนียงหลวงพระบาง(Luangphrabang Dialect) 2.สำเนียงเวียงจันทน์ (Vientien Dialect) 3. สำเนียงอีสาน (Isan Dialect) ต่อจากนี้ไปจะใช้คำเรียกภาษาไทยถิ่นอีสานตาม เรื่องเดช ว่า “ภาษาไทยถิ่นอีสาน”

ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ของ พัชราภรณ์ เศรษฐสุวรรณ (พัชราภรณ์:2530) เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาถิ่นอีสานที่ไม่รวมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับภาษาตระกูลไท ปริญญาานิพนธ์นี้รวบรวมคำศัพท์ภาษาถิ่นอีสานที่ไม่รวมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลาง และเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาถิ่นอีสานที่ไม่รวมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับภาษาตระกูลไท โดยใช้วิธีเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาถิ่นอีสานกับภาษาไทยถิ่นต่างๆ ในภาษาตระกูลไทจำนวน 39 ภาษา สามารถรวบรวมคำศัพท์ภาษาถิ่นอีสานที่ไม่รวมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางได้ถึง 1,447 คำ

งานด้านพจนานุกรมและสารานุกรมเกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นข้อมูลการเปรียบเทียบคำศัพท์และข้อมูลคลังคำศัพท์ในชั้นเริ่มต้นที่สามารถนำมาใช้ศึกษาเกี่ยวกับคำศัพท์ร่วมเชื้อสายได้เป็นอย่างดี เช่น พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,สำนักงาน:2530) พจนานุกรมภาษาไทยถิ่นอีสาน-กลาง(ขอนแก่น,มหาวิทยาลัย:2532) สารานุกรมภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทย-อังกฤษ (ปรีชา:2532) พจนานุกรมภาษาถิ่นอีสาน(เว้าอีสาน) (บุญเกิด:2545) พจนานุกรมภาษาไทยถิ่นอีสาน(คำพูน:2548) คำภาษาไทยถิ่นอีสานในบทความนี้ก็ได้อ้างอิงจากพจนานุกรมดังกล่าวนี้เช่นกัน เป็นที่น่าเสียดายว่ายังไม่มีพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นอีสาน-จีน เหมือนอย่างพจนานุกรมที่เปรียบเทียบภาษาตระกูลไทอื่นๆ กับภาษาจีนดังที่ปรากฏข้างต้น เพราะจะเป็นคลังคำศัพท์ที่สามารถนำมาศึกษาได้แบบสำเร็จรูป และจะเห็นว่าการศึกษาเกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นอีสานนั้นยังคงศึกษาอยู่ในวงภาษาไทยถิ่นอีสานด้วยกันเองหรือภาษาไทกลุ่มอื่นๆในประเทศไทยเท่านั้น ยังไม่มีการศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาในตระกูลไท-จีน

หนังสือ พลังลาว ชาวอีสานมาจากไหน ของ สุจิตต์ วงษ์เทศ (สุจิตต์ :2549) แม้จะไม่ใช่นักวิชาการที่ศึกษาความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาตระกูลไท-จีนโดยตรง แต่มีข้อมูลชี้ชัดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเชื้อชาติของชาวอีสานกับกลุ่มชนในประเทศจีน จะขอคัดตอนข้อความสำคัญมาดังนี้

ชาวอีสาน หรือคนอีสาน มีบรรพชนอย่างน้อย 2 พวก คือ คนพื้นเมืองดั้งเดิมอยู่ภายในสุวรรณภูมิเป็นกลุ่มชนที่มีชีวิตร่อนเร่อยู่ในดินแดนอีสานนานมากกว่า 5,000 ปีมาแล้ว แต่ไม่มีหลักฐานชี้ชัดว่า คนอีสานพวกแรกเหล่านี้เป็นชนกลุ่มไหน เผ่าพันธุ์ใด กับอีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มคน

ภายนอกเคลื่อนย้ายเข้ามาภายหลังจากทิศทางต่างๆ มีร่องรอย และหลักฐานสรุปย่อๆ ได้เป็นสองกลุ่ม คือ (1) ราว 3,000 ปีมาแล้ว มาทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ คนพวกนี้มาจากทางตอนใต้ของจีนปัจจุบัน (แต่ครั้งนั้น 3,000 ปีมาแล้ว ยังไม่เป็นดินแดนของจีน) เช่น ยูนนาน กวางสี กวางตุ้ง เวียดนาม ฯลฯ สิ่งสำคัญที่คนภายนอกพวกนี้นำเข้ามาด้วยคือ ภาษา ที่ปัจจุบันเรียกตระกูลไทย-ลาว มีหลักฐานแน่นอนกว่า เมื่อ 3,000 ปีมาแล้ว คนพื้นเมืองในกวางสี-กวางตุ้ง พูดภาษาตระกูลไทย-ลาวแล้ว และ (2) ราว 2,000 ปีมาแล้ว มาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ราว 2,000 ปีมาแล้ว หรือราวหลัง พ.ศ. 500 มีคนจากทิศตะวันตกเฉียงใต้กลุ่มหนึ่ง จากชมพูทวีปและลังกาทวีป เดินทางผ่านชายฝั่งทะเลอันดามันและอ่าวไทย ทางที่ราบลุ่มน้ำเจ้าพระยา และปากแม่น้ำโขง ขึ้นมาถึงบริเวณ 2 ฝั่งโขง ทำให้มีคนตะวันตกเฉียงใต้บางพวก เข้ามาตั้งหลักแหล่งทางอีสานด้วย

2.1.4 การศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน

สำหรับความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนนั้น หากคิดโดยผิวเผินดูไม่น่าจะเกี่ยวข้องกันได้ จึงยังไม่พบว่ามีการศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน จากข้อมูลการศึกษาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของภาษาตระกูลไท-จีน เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางแล้วว่า ภาษาไทยเป็นภาษาร่วมสายตระกูลกับภาษาจีน ในขณะที่ภาษาไทยกับภาษาไทยถิ่นอีสาน มีความสัมพันธ์กันแบบสายเลือดที่มีความใกล้ชิดอย่างพี่น้องร่วมท้องเดียวกัน ดังนั้นด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ภาษาไทยถิ่นอีสานจึงมีความสัมพันธ์แบบภาษาร่วมสายตระกูลกับภาษาจีนด้วยเช่นกัน เพียงแต่ว่าในภาษาไทยถิ่นอีสานจะยังคงหลงเหลือคำศัพท์ (ที่ไม่มีในภาษาไทย) ร่วมเชื้อสายกับภาษาจีนมากน้อยเพียงใด เป็นเรื่องที่ต้องศึกษากันต่อไป

2.2 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย

นักวิชาการจีนเห็นว่า ภาษาตระกูลจีนทิเบต แบ่งเป็น สาขาภาษาอื่น สาขาทิเบตพม่า สาขาภาษาเย้า สาขาภาษาจ้วงต้ง ในสาขาจ้วงต้ง แบ่งเป็นกลุ่มภาษาจ้วงไต กลุ่มภาษาดั้งสุย กลุ่มภาษาหลี่ ในกลุ่มภาษาจ้วงไต มีสมาชิกคือ ภาษาไต ภาษาไทย และภาษาลาว ดังแผนภูมิต่อไปนี้

จากแผนภูมิจะเห็นว่า ภาษาไทยถิ่นอีสานมีความสัมพันธ์กับภาษาจีน และยังมีข้อสนับสนุนตามแนวคิดทางประวัติศาสตร์ที่ว่า บรรพบุรุษของชาวอีสานที่แต่เดิมกระจายตัวอยู่ทางตอนใต้ของจีน ได้ขยายเขตที่อยู่อาศัยลงมาถึงตอนเหนือของลาว แล้วเลยเข้าสู่ภาคอีสานของไทย แน่แน่นอนว่าหลักฐานทางภาษามีความสำคัญมาก จากการสังเกตคำในภาษาไทยถิ่นอีสานพบว่า มีคำภาษาไทยถิ่นอีสานที่ไม่มีในภาษาไทย หรือเรียกว่าเป็นคำที่ไม่ร่วมเผ่าพันธุ์กับภาษาตระกูลไท แต่กลับเหมือนกับคำในภาษาจีนทั้งเสียงและความหมาย อย่างที่นักภาษาศาสตร์เรียกว่า “คำศัพท์ร่วมเชื้อสาย” ส่วนคำที่คล้ายกัน มีความคล้ายคลึงอย่างเป็นระบบ และสามารถอธิบายได้ด้วยเกณฑ์ทางสัทศาสตร์ เช่น มีการกร่อน สูญหาย กลาย แปร ปฏิภาค เกิดพยางค์ใหม่ เป็นต้น จึงถือได้ว่า คำศัพท์เหล่านี้เป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน ผลของการศึกษาคำนี้จึงเป็นข้อมูลสำคัญในการสนับสนุนแนวคิดภาษาร่วมตระกูลไท-จีน

2.3 ระเบียบวิธีวิจัย

2.3.1. ขอบเขตเนื้อหา ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- (1) การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ของภาษาไทยกับภาษาจีนเพื่อนำไปสู่การอธิบายความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน
- (2) การเทียบคู่คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนที่มีความสัมพันธ์กัน และการวิเคราะห์เพื่ออธิบายลักษณะความสัมพันธ์ต่างๆ

2.3.2. ขอบเขตประชากร

- (1) พจนานุกรมภาษาไทยถิ่นอีสาน 3 เล่ม
- (2) พจนานุกรมภาษาจีน 3 เล่ม
- (3) ผู้บอกภาษาไทยถิ่นอีสาน เพื่อให้ครอบคลุมสำเนียงภาษาไทยถิ่นอีสานเหนือ และสำเนียงภาษาไทยถิ่นอีสานใต้ จึงแบ่งผู้บอกภาษาไทยถิ่นอีสานเป็น 2 คน คือ
 - เป็นตัวแทนชาวไทยถิ่นอีสานเหนือ 1 คน คัดเลือกผู้ที่เกิดและโตในพื้นที่จังหวัดในภาคอีสานตอนบน บิดามารดาและผู้บอกภาษาพูดภาษาไทยถิ่นอีสานมาตั้งแต่กำเนิด และไม่เคยอพยพไปอยู่ที่อื่นมาก่อน
 - เป็นตัวแทนชาวไทยถิ่นอีสานใต้ 1 คน คัดเลือกผู้ที่เกิดและโตในพื้นที่จังหวัดในภาคอีสานตอนล่าง บิดามารดาและผู้บอกภาษาพูดภาษาไทยถิ่นอีสานมาตั้งแต่กำเนิด และไม่เคยอพยพไปอยู่ที่อื่นมาก่อน

(4) ผู้บอกภาษาจีน 1 คน ภาษาจีนแบ่งสำเนียงภาษาออกเป็น 7 สำเนียงภาษาหลัก ในงานวิจัยนี้ เลือกผู้บอกภาษาที่พูดภาษาจีนสำเนียงภาษาแคว้น(官话 guānhuà¹) เป็นภาษาแม่

2.2.3 ขนาดตัวอย่างและวิธีคัดเลือกตัวอย่าง

เก็บข้อมูลคำศัพท์จากพจนานุกรมทุกคำที่พบว่าเป็นคู่คำที่มีความสัมพันธ์กัน โดยจัดบันทึกลงในบัตรคำ ระบุระดับความสัมพันธ์ ความหมายของคำทั้งภาษาจีนและภาษาไทย ถิ่นอีสาน

2.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) เก็บข้อมูล โดยยึดตามพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นอีสาน แต่ละคำจะเปรียบเทียบกับคำในภาษาจีนที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กัน โดยพิจารณาจาก เสียง และความหมาย ในพจนานุกรมจีนปัจจุบัน จากนั้นตรวจสอบกับภาษาจีนก่อนประวัติศาสตร์² จากหนังสือชื่อ คู่มือเสียงโบราณอักษรจีนของ กัวซีเหลียง (郭锡良: 1986)

(2) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลกับผู้บอกภาษาที่เป็นเจ้าของภาษาทั้งสองฝ่าย พร้อมทั้งเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

2.2.5 เครื่องมือที่ใช้

- (1) พจนานุกรมภาษาไทยถิ่นอีสาน และพจนานุกรมภาษาจีน
- (2) ผู้บอกภาษาที่เป็นเจ้าของภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาจีน

2.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ความสัมพันธ์ของเสียงและความหมายในภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน จะกำหนดความสัมพันธ์ 3 ระดับ คือ

¹ กลุ่มสำเนียงภาษาแคว้น (官话 guānhuà) คือสำเนียงที่พูดอยู่บริเวณภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตกเฉียงเหนือ บริเวณเมืองนุเปย ชื่อชน(เสฉวน) ฉงชิ่ง หยุนหนาน กุ้ยโจว หูหนาน เจียงซี อันฮุย และเจียงซู กลุ่มสำเนียงภาษาแคว้นนี้เป็นสำเนียงพื้นฐานของภาษาจีนกลางปัจจุบัน ที่เรียกว่า ผู้ทงฮัว (普通话 pǔtōnghuà) กลุ่มสำเนียงภาษานี้คิดเป็น 70% ของสำเนียงภาษาจีนทั้งหมด คำว่า "ภาษาจีน" ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ภาษาแคว้น นอกจากนั้นคือ 2. กลุ่มสำเนียงภาษาอู๋ (吴语 wúyǔ) สำเนียงภาษานี้คิดเป็น 9.1% ของสำเนียงภาษาจีนทั้งหมด 3. กลุ่มสำเนียงภาษาเค่อเจีย (หรือที่เรียกว่าแคะ 客家 kèjiā) กลุ่มสำเนียงภาษานี้คิดเป็น 4% ของสำเนียงภาษาจีนทั้งหมด 4. กลุ่มสำเนียงภาษาหมิ่น (闽语 mǐnyǔ) กลุ่มสำเนียงภาษานี้คิดเป็น 4.5% ของสำเนียงภาษาจีนทั้งหมด 5. กลุ่มสำเนียงภาษาเยว่ (粤语 yuèyǔ) กลุ่มสำเนียงภาษานี้คิดเป็น 5% ของสำเนียงภาษาจีนทั้งหมด 6. กลุ่มสำเนียงภาษาเซียง (湘语 xiāngyǔ) กลุ่มสำเนียงภาษานี้คิดเป็น 5% ของสำเนียงภาษาจีนทั้งหมด 7. กลุ่มสำเนียงภาษาเก๋น (赣语 gānyǔ) สำเนียงภาษานี้คิดเป็น 2.4% ของสำเนียงภาษาจีนทั้งหมด

² การศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติของจีนนั้นจัดแบ่งระยะเวลาภาษาเป็น 4 ช่วงคือ ภาษาจีนยุคก่อนประวัติศาสตร์(上古汉语 คือภาษาจีนสมัยโจว 周朝 1046 ถึง 256 ปีก่อนคริสตกาล) ภาษาจีนยุคกลางประวัติศาสตร์(中古汉语 คือภาษาจีนสมัยหนานเป่ย 南北朝 ถึงสมัยถัง 唐朝 ค.ศ.420 ถึง ค.ศ.907) ภาษาจีนยุคใกล้ปัจจุบัน(近代汉语 คือภาษาจีนในศตวรรษที่ 5 คือช่วง นกราชวงศ์ 六朝 ได้แก่สมัย ตงอู๋ 东吴 ตงจิน 东晋 ช่วง 宋 齐 เหลียง 梁 และจิน 陈) และ ภาษาจีนยุคปัจจุบัน

เหมือนกัน เสียงเหมือนกัน ต้องมีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน ส่วนที่ต่างกัน กำหนดให้ต่างกันได้เพียงเสียงวรรณยุกต์เท่านั้น ความแตกต่างของเสียงสระกำหนดให้เป็นสระหน้า หลัง สูง ต่ำ รูปปากที่ใกล้เคียงกัน จึงจะนับเป็นคำที่ออกเสียงเหมือนกัน ส่วนเรื่องของความหมาย กำหนดให้มีความหมายเหมือนกัน

มีความสัมพันธ์กัน เสียงที่สัมพันธ์กัน ต้องมีพยัญชนะต้นเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน ส่วนความแตกต่าง กำหนดความแตกต่างให้เป็นเสียงที่สามารถอธิบายได้ตามหลักทางสรีรวิทยา เช่น ฐานกรณ์ใกล้เคียงกัน เป็นเสียงปฏิภาค เป็นการแปรของเสียง เกิดการกร่อน การสูญหายของเสียงใดเสียงหนึ่ง แต่ยังคงมีเค้าเสียงของคำเดิมอยู่ เป็นต้น ส่วนเรื่องของความหมาย กำหนดให้เป็นความหมายที่สัมพันธ์กัน

เกี่ยวข้องกัน โดยดูจากรูปคำแล้วสามารถสันนิษฐานได้ด้วยหลักทางสรีรวิทยา เช่น การแปรของเสียง การสูญหายของเสียง การแตกพยางค์ เป็นต้น ส่วนเรื่องของความหมาย กำหนดให้มีความหมายที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน หรือเป็นเหตุเป็นผลกัน

บทที่ 3

รายการคำศัพท์ที่สันนิษฐานว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน

จากการศึกษารายการคำศัพท์ที่คัดเลือกมาจากพจนานุกรมตามระเบียบวิธีวิจัย พบ
ลักษณะความสัมพันธ์ของคำศัพท์ในภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน 3 ประเด็น ได้แก่

3.1 ความสัมพันธ์ในระดับเสียง

3.2 ความสัมพันธ์ในระดับคำประเภทคำโดด

3.3 ความสัมพันธ์ในระดับคำประเภทคำเสริมสร้อยสองพยางค์

ดังจะได้นำเสนอข้อมูลรายการคำศัพท์ในบทนี้ ดังต่อไปนี้

3.1 ความสัมพันธ์ในระดับเสียง¹

จากการเทียบคำภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน พบลักษณะทางเสียงที่มีความสัมพันธ์กัน
เด่นชัด คือ คำที่ภาษาไทยถิ่นอีสานมีพยัญชนะต้นเสียง /h/ สามารถหาคู่คำกับภาษาจีนที่มี
พยัญชนะต้นเสียง /h/ ² และเสียงที่มีฐานกรณ์ใกล้เคียงกันคือเสียง /k/ ได้ ในขณะที่คำเหล่านี้
เมื่อเทียบกับภาษาไทย จะตรงกับคำที่มีพยัญชนะต้นเสียง /r/

3.1.1 ความสัมพันธ์ของเสียง /h/ ในภาษาไทยถิ่นอีสาน กับเสียง /h/ และ /k/ ใน
ภาษาจีน

วิธีการเลือกคำ การศึกษาประเด็นนี้ มีวิธีการเลือกคำสามขั้นตอนดังนี้

1. เลือกคู่คำที่ภาษาไทยและภาษาไทยถิ่นอีสานมีพยัญชนะต้นเป็นเสียงปฏิภาคระหว่าง
เสียง /r/ และเสียง /h/ มีความหมายตรงกันหรือสัมพันธ์กัน

¹ เกี่ยวกับประเด็นนี้ ได้ตีพิมพ์และนำเสนอบทความรวม 3 เรื่อง ใน

(1) เมฆม สอดส่องกฤษ. (2553) "การศึกษาวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ของภาษาตระกูลไท-จีนเรื่อง
ความสัมพันธ์ของเสียง /h/ ในภาษาไทยถิ่นอีสานกับเสียง /h/ ในภาษาจีน" วารสารศิลปศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, ปีที่ 2 ฉบับที่ 2, หน้า 68-90

(2) เมฆม สอดส่องกฤษ. (2552) "เสียงปฏิภาค /r/, /k/, /kh/ และเสียงปฏิภาคอื่นๆ: หลักฐานความสัมพันธ์ของภาษาจีนกับ
ภาษาไทยในฐานะภาษาร่วมตระกูล" วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ปีที่ 31, ประจำ
ภาคเรียนที่ 2 การศึกษา 2552.

(3) เมฆม สอดส่องกฤษ (2553) "ความสัมพันธ์ของภาษาจีนกับภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆในอีสานใต้" นำเสนอใน การ
ประชุมวิชาการระดับชาติ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 6 ในวันที่ 15-16 พฤศจิกายน 2553.ณ ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมผู้นำ
โขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² สัทอักษรจีน Pinyin กำหนดให้ตัวอักษร h แทนเสียง /x/ และ k แทนเสียง /k^h/ ในระบบ IPA

2. เทียบกับคำภาษาจีนที่มีพยัญชนะต้น /h/ และ /k/ โดยพิจารณาจากคำที่มีเสียงและความหมายเหมือนกัน คล้ายกัน และสัมพันธ์กันตามลำดับ

3. มาตรฐานการเลือกคำนอกจากการพิจารณาจากข้อ 2. แล้ว คำบางคำอาจพิจารณาจากรูปคำ หรือการสันนิษฐาน เพื่อให้เป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าต่อไป กรณีนี้ เช่น พยัญชนะท้าย /m/ ซึ่งภาษาจีนไม่มี พิจารณาจากพยัญชนะท้ายเสียงนาสิก หรือ เสียงภาษาจีนสำเนียงสำเนียงกวางฮว่า(官话)ทางใต้ที่ออกเสียงพยัญชนะท้าย ng เป็นเสียง ng หุบปาก เป็นต้น หรือการสันนิษฐานตามหลักสัทศาสตร์เช่น การกร่อนเสียง การแปรเสียง การสูญหายของเสียง เป็นต้น เป็นเหตุให้คำบางคู่ดูแล้วอาจรู้สึกที่ไม่คล้ายกันมากนัก มีเพียงเสียงพยัญชนะต้นเท่านั้นที่เหมือนกัน กรณีนี้ ผู้เขียนอิงตามเกณฑ์การพิจารณาความเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายของ เรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์ ในหนังสือชื่อ ภาษาถิ่นตระกูลไทย ที่ว่า “คำศัพท์ร่วมแท้ (Common Cognate) คือ คำศัพท์ที่มีปรากฏในรูปของคำศัพท์เหมือนหรือคล้ายกันมากที่สุด โดยเฉพาะมีคำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกันหรือเป็นหน่วยเสียงเดียวกันถือว่าเป็นคำศัพท์ร่วมแท้ได้ทั้งนั้น” (เรื่องเดช 2531:88)

อธิบายเนื้อหาในตาราง

1. ความหมายภาษาไทยถิ่นอีสาน ได้จาก พจนานุกรมภาษาไทยถิ่นอีสานและผู้บอกภาษาที่พูดภาษาไทยถิ่นอีสานเป็นภาษาแม่

2. คำภาษาไทยถิ่นอีสาน เลือกคำที่ออกเสียงพยัญชนะต้น /h/

3. คำภาษาไทย เลือกคำภาษาไทยที่เป็นคู่คำปฏิภาคกับภาษาไทยถิ่นอีสานที่มีพยัญชนะต้น /r/ หากไม่สามารถหาได้ แต่คำอีสานนั้นเป็นคำที่มีเสียงและความหมายเหมือนกับภาษาจีน จะใส่เครื่องหมาย ? ไว้ในช่องคำไทย

4. เสียงภาษาจีน แบ่งเป็นสามเสียงคือ

- เสียงปัจจุบัน คือภาษาจีนกลาง ใช้ระบบสัทอักษร Pinyin ถ่ายถอดเสียง
- เสียงก่อนประวัติศาสตร์ คือ เสียงภาษาจีนยุคก่อนประวัติศาสตร์จีน ซึ่งหมายถึงช่วงเวลานับตั้งแต่ 1046 ปี ถึง 256 ปี ก่อนคริสตกาล อ้างอิงและใช้เสียงสัทอักษรระบบ IPA ตามหนังสือคู่มือเสียงโบราณอักษรจีน 《汉字古音手册》ของ Guo Xiliang (郭锡良: 1986) เสียงพยัญชนะต้น /x/ และ /ɣ/ ที่ปรากฏในตารางอ่านเสียงโบราณคือเสียง voiceless velar fricative และเสียง voiced velar fricative ตามลำดับ
- เสียงยุคกลาง คือเสียงภาษาจีนในยุคกลาง หมายถึงช่วงเวลา ค.ศ. 420 – 927 อ้างอิงจากหนังสือคู่มือเสียงโบราณอักษรจีนเล่มเดียวกัน

5. อักษรจีน คัดเลือกคำภาษาจีนที่ขึ้นต้นด้วยเสียง /h/ และ /k/ เนื่องจากเป็นเสียงที่มีฐานกรณ์ใกล้เคียงกันและออกเสียงคล้ายกันมากที่สุด
6. ความหมายภาษาจีน เลือกคำภาษาจีนในข้อ 5 โดยดูความหมายที่เหมือน คล้าย ใกล้เคียง หรือสัมพันธ์กับคำในภาษาไทยถิ่นอีสาน
7. อักษรย่อที่ใช้ในตาราง อ. หมายถึงคำอุทาน

ตารางที่ 3.1 เปรียบเทียบคำเสียง /h/ ในภาษาไทยถิ่นอีสาน กับคำเสียง /h/ ในภาษาจีน ที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กัน

ความหมายของ คำใน ภาษาไทยถิ่น อีสาน	คำ ภาษา ไทย ถิ่น อีสาน	คำภาษา ไทย	เสียงภาษาจีน		อัก ษร จีน	ความหมายของ คำในภาษาจีน
			เสียง ปัจจุบัน Pinyin	เสียงก่อน ประวัติศาสตร์ / เสียงยุคกลาง IPA		
รกรู้ง ไม่เตียน	ฮก	รก	huāng	xuaŋ/ xuaŋ	荒	รกร้าง ว่างเปล่า
พังทลาย	ฮง	ร่วง	hōng	xueŋ/ xuæŋ	轰	เสียงดังตุม เสียงดังโครม คราม
ร้อนเต็มที่ ระอุ เช่น เตากำลั้งฮง	ฮง	รุม รม	hōng	xoŋ/xuŋ	烘	ใช้ไฟ หรือความ ร้อนอบให้แห้ง
ลูกไล่ แหววาว เป็นประกาย	ฮง / ฮอง / ฮูน	เรืองรอง	huǎng	yuɑŋ/ yuɑŋ	晃	แสงจ้าตา สว่าง จ้าตา
พวง/ หูหิ้ว / พวงดอกไม้หรือ พวงปลาที่ร้อย เข้าด้วยกัน	ฮวง / ฮ่วง / ฮวด	รวง (ข้าว)	huán	yoan/yoan	环	ลักษณะสิ่งของ เป็นห่วง หูหิ้ว ห่วงลูกโซ่ตุ้มหู
ร่วมกัน บรรจบ กัน เข้าด้วยกัน	ฮ่วม	ร่วม/ รวม	hún	yuon/ yuon	混	ผสม ปะปน ปนเป
เอาเนื้อหรือปลา สดต้มหรือคว่ำ พอนให้สุกเพื่อ เก็บไว้ปรุง	ฮ่วม	รวน	huì	xiwai/ xiwai	烩	วิธีการปรุง อาหารโดยการ หุงหรือผัด

ข้อมูลท้องถิ่น

พท10199

อาหารภายหลัง						
ครวญ คำราม	ส่วน 1	เรียก	huàn	xuan/ xuan	唤	เรียก ตะโกน
เสีย เน่า	ส่วน 2	ร่วน	1.huài 2.huì	1.yuwei/ywei 2.yuwei/yuai	1.坏 2.殍	1.เลว เสีย เน่า 2.เปื่อย เน่า
รอย พรำ ใช้แก้ม ฝน เช่น ฝน ตกฮวย	ฮวย โฮย	รอย (ริน) รอย	huǎn	yuán/yuan	缓	ช้า เชื่องช้า ก้าว จังหวะช้า ๆ
รวม หรือกวาด เข้าหากัน	ฮวบ	รวบ	1. hé 2. hé	1.yuop/yop 2.yua /yua	1.合 2.和	รวบ รวม หุบเข้า หากัน ด้วยกัน
อุ.เสียงแสดง ความฉงน หรือ ตกใจ	ฮ้วย	?	huō	yuak/yuak	噉	อุ.หมายถึงการ ตกตลิ่งหรือ ประหลาดใจ
1.อาการเดิน ลอยซาย 2.เนิบนาบ ช้า ๆ	1.ฮ้วย 2.เฮื่อย	1.ลอย (ซาย) 2.เรื้อย	huǎn	yuán/yuan	缓	ช้า เชื่องช้า ก้าว จังหวะช้า ๆ
รดน้ำ ราดน้ำ	ฮัด / ฮาด	รด / ราด	huàn	yuán/yuan	浣	ซัก ล้าง
ดินร่น กระสับกระส่าย	ฮน	ร่น / ลนลาน	huāng	ไม่พบข้อมูล	慌	กลัว ลนลาน ลุกลี้ลุกลน
ยินดี พอใจ	ฮม	รมย์	huān	xuan / xuan	欢	ดีอก ดีใจ
ร่อง ซ่อง เหมือน	ฮ่อง	ร่อง	hé háo	ya/ya yao/yau	河 壕	แม่น้ำ ลำคลอง
ส่งเสียงร้องดัง ๆ	ฮ้อง	ร้อง	huō hǎn	yuak/yuak ham/ ham	噉 喊	1.อุ.หมายถึง การตกตลิ่งหรือ ประหลาดใจ 2.ร้องตะโกน
ร้อน เขย่า	ฮ้อน	ร้อน	huáng	yuang/yuang	捏	1.สั้น แกว่ง ไหว 2.บิ่นฉวัดเฉวียน
ร้อน	ฮ้อน	ร้อน	hàn	yan/yan	旱	แล้ง แห้งแล้ง
รอย ร่องรอย	ฮอย	รอย	hén	yan/yan	痕	รอย ร่องรอย

						ควาบ
สอด สอดด้วย ด้ายหรือสิ่งอื่น	ฮ้อย	ร้อย	háng	yaŋ/yaŋ	紿	เย็บ สอย
รัก มีเมตตาต่อ	ฮัก	รัก	hǎo	xəu /xao	好	ชอบ รัก
รับ	ฮับ	รับ	hé	ya/ya	荷	แบกรับ รับภาระ
ราบ เรียบ เสมอ	ฮาบ	ราบ	hēng	xeaŋ/xeaŋ	亨	ราบรื่น
อ้าปากพ่นลม	ฮ่า	(หัวเราะ) ร่า	hā	ไม่มีข้อมูล	哈	เป่าลมออกทาง ปาก หัวเราะ
ใหญ่มาก	ฮ้า	เบ้อเร่อ	hào	you/yo	浩	กว้างใหญ่ ไพศาล
ร่างกาย	ฮ่าง หรือ ฮ้าง	ร่าง	hái	yeə/ xei	骸	ร่างกาย
ทอดทิ้งไว้ว่าง เปล่า ว่าง	ฮ้าง	ร้าง	huāng	xuaŋ/ xuaŋ	荒	รกร้างว่างเปล่า เป็นป่าช้า
ยิ่ง มาก	ฮ่าง	แรง	hěn	yoŋ/yoŋ	很	มาก / ระดับ พิเศษ มี ความหมาย แสดงว่า ระดับสูง
ทำลาย ทำให้ เสียหาย	ฮาน	ราญ	hàn	yoŋ/yoŋ	撼	ขย่ม สั่นโยก เขย่า สั่นให้ คลอน โยกให้ ล้ม
สิ่งที่ปลุกยกพื้น ขึ้นจากพื้นดิน	ฮ่าน	ร่าน	hàn	yan/yan	閤	กำแพงเตี้ยๆ
ชั่วร้าย ร้าย เอี้ยมโหด ด่า ดุ	ฮ้าย	ร้าย	hài	yat / yai	害	ภัย ชั่วร้าย ทำร้าย
เชื่อง รุน เช่น สาวฮาม = เด็ก	ฮาม / ฮุ่น	รุ่น	hái	yo / yai	孩	เด็ก ลูก

ทำ	เฮ็ด		huó	yuat / yuat	活	ทำงาน
ตก หล่น	เฮี้ย	เวีย (ลาด)	huī	xiwai / xiwəi	挥	กระจาย กระจัด
ไว รีบด่วน เร็วไว	เฮว	เร็ว	huò	xuak / xuak	霍	ฉับพลันทันที
เรือ	เฮือ	เรือ	háng	yaŋ / yaŋ	航	เรือ
ร้องไห้ เฮฮาส่ง เสียงดังเฮฮา / เสียงของเสื่อ ร้อง	โฮ / โฮก	(คำ) ราม	hǒu	xo / xəu	吼	คำราม แผด เสียงร้อง
เรือนหลังใหญ่	โฮง	โรง	hóng hóng hóng	yuəŋ / yuəŋ yuoŋ / ywæŋ yuoŋ / ywæŋ	弘 宏 竝	ใหญ่ เป็นหลัก / ยิ่งใหญ่ เกரிய โกร / กว้างใหญ่ ไพศาล
รวมเข้าด้วยกัน ชุมนุม	โฮบ / โฮม ฮุม / ฮ่วม	รวม รวบ รวม ร่วม	hé hé huì huì	yəp / yəp yua / yua yuat / yuat yuat / yuai	合 和 会 汇	รวมกัน พร้อม กัน ชุมนุม รวม
ขัดสน	ไฮ้	ไร้	Huàn hài	yəan / ywan yat / yai	患 害	ภัยพิบัติ ทุกข์ ยาก ตกยาก
		ขัดเจน)				
รู ของที่ลึกเข้า ไปในเนื้อ สิ่งของหรือใน ดิน	ฮู	รู	huō	xuat / xuat	豁	แตก ร้าว ฉีก 豁口 = รู (huōkǒu)
เข้าใจ รู้ ทราบ	ฮู้	รู้	1.huì 2.huì	yuat / yuat yiwat / ywet	1.会 2.慧	เข้าใจ รู้ เชี่ยวชาญ ฉลาด ปราดเปรื่อง
ผม ฉั้น เวา	เฮา	เวา	hào	yau / yau	号	นาม ร้านค้า ยี่ห้อ

ตาราง 3.2 เปรียบเทียบคำเสียง / h / ในภาษาไทยถิ่นอีสาน กับคำศัพท์เสียง / k / ในภาษาจีน
ที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กัน

ความหมาย ภาษาไทยถิ่น อีสาน	คำ ภาษา ไทย ถิ่น อีสาน	คำภาษา ไทย	เสียงภาษาจีน		อัก ษร จีน	ความหมาย ภาษาจีน
			เสียง ปัจจุบัน Pinyin	เสียงก่อน ประวัติศาสตร์ / เสียงยุคกลาง IPA		
รวม	ฮวม	รวม	kuài	kuat / kuai	会	รวมทั้งหมด
ร่อง	ฮ่อง	ร่อง	kēng	k'ɛŋ / k'ɛŋ	坑	ที่เป็นหลุมเป็น บ่อ โพงง อุโมงค์ บ่อน้ำ
รอบ	ฮอบ	รอบ	kuàng	k'iwɑŋ/ k'iwɑŋ	框	กรอบ
ตัด ทอน รอน	ฮอน	รอน	kuī	k'iwɑ/k'iwɑ	亏	ขาด มีน้อย เสียหาย ขาดทุน
รัง	ฮัง	รัง	kuàng	k'uaŋ/ k'uaŋ	纺	รังไหม
รัง	ฮัง	รัง	kē	k'ua/ k'ua	窠	รังนก
รัด มัดให้แน่น ผูก	ฮัด	รัด	kǔn	k'uɑn/ k'uɑn	捆	มัด ผูก
ราก	ฮาก	ราก (อาเจียน)	kǎ	ไม่พบข้อมูล	咯	ซาก สำนอกเอา สิ่งของในลำคอ ออกมา
ร่างกาย	ฮ่าง	ร่างกาย	kuí	k'uai/ k'uai	魁	รูปร่าง ร่างกาย
ทอดทิ้งไว้ ว่าง เปล่า คู่สามี ภรรยาที่หย่า ร้าง	ฮ้าง	ร้าง	kuí	k'iwai/ k'iwai	睽	จากกัน ห่างเหิน
ราน ลิดรอน ตัด เช่น ฮานง่า	ฮาน	ราน (ลิด) รอน	kǎn	k'am/ k'am	砍	ฟัน ตัด

ไม้						
ราบ	ฮาบ	ราบ	kuǎng	ไม่พบข้อมูล	尢	ที่ลุ่มต่ำ
คาดคะเน	ฮาว	ราว	kuí	giwei/ giwi	揆	คาดคะเน
ผงเยื่อเมล็ด ข้าวสาร รำ	ฮำ	รำ (รำข้าว)	kāng	k' aŋ / k' aŋ	糠	รำ (รำข้าว)
ด้อย่างแรง กระหน่ำ	ฮ่ำ	ร่ำ	kù	k' ɔuk / k' uok	酷	การลงโทษที่ โหดเหี้ยมทารุณ
รู	ฮู	รู	kū kǒng	k' ɔut/k' ɔut k' uŋ/ k' oŋ	窟 孔	โพรง อุโมงค์ รู
รูด	ฮูด	รูด	kuò	kaut/ k'uat	括	ดึง หด
เร็ว ไว เร่ง	เฮว แฮ หัน	เร็ว เร่ง	kuài	k' oat/ k' wæi	快	เร็ว ไว เร่ง
หลุด ตก ร่วง หล่น	เฮี่ย เฮี่ย ฮवाद	เรี่ย เรี่ยราด	kui	kuot/kuoi	溃	เลอะเทอะ *ในภาษาจีนมี อีกคำที่ออก เสียงใกล้เคียง กันคือ 下(xià) แปลว่า ตก หรือ ลง
แร่	แฮ่	แร่	kuàng	koŋ/kweŋ	矿	แร่
แข็งแรง มีกำลัง	แฮง	แรง	kāng	k' aŋ/ k' aŋ	康	แข็งแรง สุขภาพ ดี
แร้ง	แฮ้ง	แร้ง	kuáng	ไม่พบข้อมูล	鵟	แร้ง
ใช้ฟันกัดแทะ แทะเนื้อที่ติด กระดูก	แฮ่น แฮ้น	(แทะ)	1. kěn 2. kěn	k' ɔn/ k' ɔn k' ɔn/ k' ɔn	1. 啃 2. 肯	1. แทะ เช่น แทะ กระดูก 2. เนื้อที่ติด กระดูก

โรง	โฮง	โรง	kù	k'a/ k'u	库	สิ่งปลูกสร้าง ขนาดใหญ่ที่ สามารถเก็บ สิ่งของได้ใน ปริมาณ มหาศาล
ร้องไห้	ฮ่ำ ไฮ่ ฮ้อง	ร่ำ ร้อง	kū	k'ok / k'uk	哭	ร้องไห้
ขัดสน	ไฮ้	ไร้	kuì kùn	giwat/gwi k'uon/k'uon	匱 困	1.ขาดแคลน 2.ตกอยู่ฝืน สภาพที่ลำบาก ยากแค้น

3.1.2 ความสัมพันธ์ของคู่เสียงสระที่น่าสงสัย จากการศึกษา พบคู่เสียงสระที่น่าสงสัยว่าจะมีความสัมพันธ์กัน เพียงแต่พบตัวอย่างคำไม่มาก จึงจะยกมาเป็นข้อมูลดังนี้

3.1.2.1 คู่เสียงสระ /uo/ คำที่ภาษาไทยถิ่นอีสานออกเสียงเป็นเสียงสระ /uo/ ตรงกับคำในภาษาไทยที่ออกเสียงเป็นสระ /ua หรือ ๑/ เช่น / ดอก - ดอก / กั้ว - กว๋ / สวง - สลอง / กั้ว - กว้าง / ขวง - ขวาง/ เสียงสระนี้ของภาษาไทยถิ่นอีสานตรงกับเสียงสระของคำที่มีความหมายเหมือนหรือสัมพันธ์กันในภาษาจีน เช่น

ดอก (ดอก)	朵	duǒ ดอก
กั้ว (กว๋)	过	guò ผ่าน เลย กว๋
สวง (สลอง)	双	shuāng คู่
กั้ว , ขวง (กว้าง , ขวาง)	广阔	guǎngkuò กว้างขวาง

3.1.2.2 คู่เสียงสระ /ia/ คำที่ภาษาไทยถิ่นอีสานออกเสียงเป็นเสียงสระ /ia/ ตรงกับคำในภาษาไทยที่ออกเสียงเป็นสระ/ia/ เช่น มะเข็ย - มะเขือ / เกี้ย - เกลือ / เลี้ย - เลื่อ / เพี้ยน - เพื่อน / เสียงสระนี้ของภาษาไทยถิ่นอีสานตรงกับเสียงสระ /ia/ หรือสัมพันธ์กับเสียงสระ /i,a/ ของคำที่มีความหมายเหมือนหรือสัมพันธ์กันในภาษาจีน เช่น

มะเข็ย - มะเขือ	茄	qié มะเขือ
เกี้ย - เกลือ	盐	yán เกลือ
เลี้ย - เลื่อ	席子	xízi เลื่อ
เพี้ยน - เพื่อน	伴	bàn เพื่อน

3.2 ความสัมพันธ์ในระดับคำประเภทคำโดด

3.2.1 คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับคำในภาษาจีน¹

ในหัวข้อนี้เป็นการนำเสนอรายการคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานที่เป็นคำโดด เปรียบเทียบกับคำศัพท์ภาษาจีนที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กัน โดยมีวิธีการคัดเลือกคำศัพท์ดังนี้

1. เลือกคำที่มีเฉพาะในภาษาไทยถิ่นอีสาน มีเสียงและความหมาย เหมือน คล้าย หรือ สัมพันธ์กับคำในภาษาจีน
2. คำที่เลือกเป็นคำภาษาไทยถิ่นอีสานที่ไม่รวมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับภาษาตระกูลไท คำที่รวมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางอย่างชัดเจนจะไม่นำมาเปรียบเทียบ เช่น คำที่เป็นเสียงปฏิภาคไทย-อีสาน เช่น เรือน-เฮือน ร้าน-ฮ้าน รุ่ง-ฮุ้ง เรื่อง-เฮื่อง ชัง-ฮัง ช้อน-ฮ้วน ชิน-ฮิ้น ช่วย-ฮอย เป็นต้น

¹ เกี่ยวกับประเด็นนี้ได้ตีพิมพ์บทความใน เมฆม สอดส่องฤช (2553) "รายการคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานที่คาดว่าจะ เป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสาย ตระกูลไท-จีน" วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา, สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ปีที่ 14 ฉบับที่ 2, หน้า 124 - 162.

อธิบายเนื้อหาในตาราง

1. ภาษาไทยถิ่นอีสาน

- คำ เรียงลำดับตามพจนานุกรม เลือกคำที่ไม่รวมเผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับภาษาตระกูลไท บางคำอาจเป็นคำพ้องเสียงกับภาษาไทยแต่ใช้ในความหมายอื่น ก็ถือว่าเป็นคำภาษาไทยถิ่นอีสาน
- ความหมาย ได้จากพจนานุกรมและตรวจสอบกับผู้ออกภาษาที่พูดภาษาไทยถิ่นอีสานเป็นภาษาแม่

2. คำภาษาจีน เทียบคำกับภาษาไทยถิ่นอีสานที่มีเสียงและความหมาย เหมือน คล้าย หรือสัมพันธ์กัน

เสียงอ่าน คือภาษาจีนกลาง ใช้ระบบสัทอักษร Pinyin ถ่ายถอดเสียงอักษรจีน ตรวจสอบกับพจนานุกรมจีน – ไทย
ความหมาย ตรวจสอบจากพจนานุกรมจีน – ไทย

3. เสียงภาษาจีน แบ่งเป็นสองกลุ่มคือ

3.1 เสียงปัจจุบัน คือภาษาจีนกลาง ใช้ระบบสัทอักษร Pinyin ถ่ายถอดเสียง

3.2 เสียงโบราณ แบ่งเป็น

- เสียง ก่อนประวัติศาสตร์ คือ เสียงภาษาจีนยุคก่อนประวัติศาสตร์จีน ซึ่งหมายถึง ช่วงเวลานับตั้งแต่ 1046 ปี ถึง 256 ปี ก่อนคริสตกาล อ้างอิงและใช้เสียงสัทอักษรระบบ IPA ตามหนังสือคู่มือเสียงโบราณอักษรจีน 《汉字古音手册》 ของ Guo Xiliang (郭锡良: 1986)
- เสียงยุคกลาง คือเสียงภาษาจีนในยุคกลาง หมายถึงช่วงเวลา ค.ศ. 420 – 927 อ้างอิงจากหนังสือคู่มือเสียงโบราณอักษรจีนเล่มเดียวกัน

ตารางที่ 3.3 รายการคำโดดภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กัน

ความหมายในภาษาไทยถิ่นอีสาน	คำภาษาไทยถิ่นอีสาน	เสียงอ่านคำภาษาจีน		อักษรจีน	ความหมายในภาษาจีน
		พินอิน	เสียงโบราณ		
ก่อน แรก เช่น ลูกกก = ลูกคนแรก	กก	gù	ka / ku	固	แต่เดิม ตั้งเดิม
ต้น ลำต้น เช่น กกไม้	กก	gǔ	ka / ku	楮	ต่อไม้เล็ก ๆ
ตรง เช่น คนกง (คน	กง	gōng	koŋ/ kuŋ	公	ยุติธรรม เทียงธรรม

ชื่อตรง)					
โค้ง โค้งขึ้น	ก่ง 1.	gōng	kǐwəŋ/ kǐuŋ	弓	โค้ง กิ่งโค้ง ธนู
ทำให้โค้ง	ก่ง2.(ก่อง โค้ง)	gōng	kǐwəŋ/ kǐwəŋ	拱	โค้งตัว กิ่งโค้ง เป็นรูป โค้ง
ขุดดินหรือตากที่สูงให้ ต่ำลง	ก่น	gēng	keŋ / kæŋ	耕	ไถนา ไถดิน ไถไร่
รู้สึก	กต(ว่า)	gǎn	kəm/ kam	感	รู้สึก
มาก เช่น กวงไกล (ไกล มาก)	กวง	guāng	kuəŋ / kuəŋ	广	กว้างออกไป ขยาย ออกไป
ครอบ กำ ครอบ	กวม	guān	koan/ kwan	关	ปิด
กระหุก หรือตะกร้า	กวย	guī	kǐəu/ kwi	篋	ภาชนะใส่อาหารปาก กลม มีสองหู
เครื่องปั่นด้าย อัก ก็ เรียก	กวั๊ก	guāng	kuəŋ / kuəŋ	梳	ม้วนด้ายเข้าหลอดด้าย
บากปากกระบอไม้ให้ กว้างออก	กวาก	guā	kwa / koăt	刮	ขูดออก โคนออก ชัด ออก
จาก เช่น ล้มหายตาย กว่า (ล้มหายตายจาก)	กว่า	guò	kua/kuo	过	ผ่านไป ชำไป 过世 ตาย
สุกใส สว่าง งาม / ใส เช่น น้ำกว้าง (น้ำใส)	ก่อง / กว้าง	guāng	kuəŋ / kuəŋ	光	แสง สว่างใส
แอ่งน้ำลึกที่ปลาชอบ อาศัย	ก้อง	gōu	ko /kǐəu	沟	คู คลองน้ำ ร่องน้ำ
บ้านพัก หรือเรือน รับรอง	ก้วน	guān	kuan / kuan	馆	บ้านพัก รับรอง
ถิ่น เขต แดน	แก้ว ก้าม	guó	kuək / kuək	国	ประเทศ รัฐ
ห่าง ไกล ไกลกัน	กว้าง	guāng	kuəŋ / kuəŋ	广	กว้างออกไป ขยาย ออกไป
ผู้เป็นหัวหน้า	กวาน	guān	kuan / kuan	官	ข้าราชการ ทหาร
ม้วน พัน กรอ	ก้อ	guāng	kuəŋ / kuəŋ	梳	ม้วนด้ายเข้าหลอด
โน้มให้โค้งลง	ก่อง	gōng	kǐwəŋ/ kǐuŋ	弓	โค้ง กิ่งโค้ง ธนู

กลิ้ง	ก๋อย	gǔn	kuən / kuən	滚	ผลัก กลิ้ง
กรรไกร	กะไต	jiǎn dāo	tsian tau / tsien tau	剪刀	กรรไกร
ขวางไว้ กั้นไว้ บังไว้	กั้ง	gān	kan /	竿	ราวไม้ รั้ว
บาก ทำเป็นบั้ง ๆ	กั้น	kǎn	k'am/ k'am	砍	ตัด ฟัน
กล้ามาก หัวหามาก	กั้น	gǎn	kam / kam	敢	กล้า กล้าหาญ
รบกวน	กั้ว	hàn	yan / yan	杆	รบกวน
แคะ แคะ เช่น กั้วเปลือก ไม้ (แคะเปลือกไม้)	กั้วะ	guǎ	koăt /kwat	刮	ขูดออก โกงออก ขัด ออก
กึ่ง ก้าน	ก่าง	gěng	keŋ/ keŋ	梗	ก้านหรือกึ่งของพืช
กั้น ขวาง	กาน	gān	kan /kan	竿	ไม้ราว ราวไม้ รั้ว
เริ่มแห้ง เริ่มแข็งตัว	ก้าม	gān	kan /kan	干	แห้งผาก
ทำให้ตึง บิดเข้าให้แน่น	ก้าว	gū gù	ไม่มีข้อมูล ka / ku	箍 固	ขันให้แน่น
ต่อเนือง ต่อไป เช่น ตัก น้ำแล้วถ่ายเก็บผัก (ตัก น้ำแล้วค่อยเก็บผัก)	ก่าย	gēng	keŋ/ keŋ	庚	ต่อเนือง
อาการพุ่งออกมาของ ควันขนาดเล็ก (ดูกุ่ม ๆ)	กิ้น	gǔn	kuən/ kuən	滚	เดือดพล่าน พวยพุ่ง
เกร็ง แข็งมาก แข็งแกร่ง	กึ่ง	gāng	kaŋ / kaŋ	刚	แข็งแกร่ง
ถลิ่งตา	กั้ง	dèng	təŋ / təŋ	瞪	ถลิ่งตา
ผลัก กลิ้ง	กั้ง	gǔn	kuən/ kuən	滚	ผลัก กลิ้ง
งอบ	กูป	guàn	kuan/ kuan	冠	หมวก
อาการพุ่งออกมาของ ควันขนาดใหญ่ (ดู กิ้น)	กุ่ม ๆ	gǔn	kuən/ kuən	滚	เดือดพล่าน พวยพุ่ง
กองเป็นพะเนิน	กุ่ม	gěng	keŋ/ keŋ	埂	เนินสูงเป็นแนว
พอ เพียงพอ	กุ่ม	gòu	ไม่มีข้อมูล	够	พอ เพียงพอ
เดินเล่นเตร็ดเตร่	เก้ย	guàng	ไม่มีข้อมูล	逛	เดินเล่นเตร็ดเตร่
ทิ้งไว้ก่อน เก็บไว้ก่อน ฟ้าวเกิน=ประเดี๋ยวก่อน	เกิน	gē	ไม่มีข้อมูล	搁	ทิ้งไว้ก่อน เก็บไว้ก่อน (เรื่องนี้เก็บไว้ก่อน)
ห้าม ตรวจตรา	เกียด	gé	keāk / kek	格	สอบค้น

	เกิด				
ตัด	เกียน	jiǎn	tsian/ tsien	剪	ตัด
สามารถ มีกำลัง	แกน	gān	kan /kan	干	มีความสามารถ มีสติปัญญา
แข็ง เช่น ดินแกร่ง (ดิน แข็ง)	แก่น 1.	gān gāng gèn	kan /kan kaŋ / kaŋ kən/ kən	干 刚 良	แห้งผาก/แข็งแกร่ง / แข็งเหนียว
คุ้นเคย สนทนสนม	แก่น 2.	guàn	kuan /kuan	惯	เคย เคยชิน
ถิ่น เขต แดน ไก่หวง แก้ว = ไก่หวงถิ่น	แก้ว	guó	kuək/ kuǎk	国	ประเทศ
ตรา กำหนด	แถว	guī	kīwe / kīwe	规	กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ
เท่ากัน สมดุลย์ เสมอ ภาค	เก็ง เค็ง เจ็ง	děng	təŋ / təŋ	等	เท่ากัน สมดุลย์ เสมอ ภาค
ไปกษา หยาบไลน	โกก	gén	ไม่มีข้อมูล	限	ตลก ขบขัน สนุก
ค้อม	โก้ม	gōng	kīwəŋ/ kīuŋ	弓	โค้ง กิ่งโค้ง ธนู
ไขว้ ก่าย	ไก่อ ก่วย	gāi	kə / kai	隘	พาด พิง
โค้ง งอ	ขง	gōng	kīwəŋ/ kīuŋ	弓	โค้ง กิ่งโค้ง ธนู
บริเวณ สนาม ลาน บ้าน	ชวง	kuàng	ไม่มีข้อมูล	框	กรอบ ล้อมกรอบ
1. ดินที่มดหรือสัตว์ต่างๆ ขุดคุ้ยขึ้นมากองทิ้งไว้ ข้างบน 2. ขุดคุ้ยดินขึ้น	ขวย 1. ขวย 2.	kuài	k 'uai / k 'uai	出	ก้อนดิน
บอกกล่าวให้ทั่ว	ช่วย	gào	k'auk / kau	告	บอก
ทำให้ร้อน อัง	ขาง 1.	kàng	k 'aŋ / k 'aŋ	炕	ย่างหรือปิ้ง
เหล็กชนิดหนึ่ง	ขาง 2.	gāng	kaŋ / kaŋ	钢	เหล็ก
สะพาน	ชัว	qiáo	giəu / giəu	桥	สะพาน
กลิ่นเหม็น	ชิว	chòu	t'ieu /	臭	กลิ่นเหม็น

			tɕ'ioʊ		
เหล่ เเท เบน เอียง ไม่ตรง	เซ เซ้	xié	ziá / zǐa	斜	เอียง
ข้าวเหนียว	เข้าเหนียว	nuòmǐ	nǐwo / nua	糯米	มีลักษณะเหนียว
โค้ง คด โค้ง งอน	โขง	gōng	kǐwəŋ/ kǐuŋ	弓	โค้ง ไก่โค้ง ธนู
กลวงเป็นโพรง	โข่ง	kōng	k'əŋ/ k'uŋ	空	ว่างเปล่า กลวง
สิ่งที่น่าอับอาย , ขายโช้ย ขายหน้า ขายโง่	โช้ย	kuì	kiwəi / kwi	愧	อาย อับอาย ละอาย
ไกล กว้างใหญ่	คว้ง (กว้ง)	kuàng	k'uaŋ/ k'uəŋ	旷	กว้างใหญ่ไพศาล
แดน เช่น ควงฟ้า =แดนฟ้า	ควง	kuàng	k'uaŋ/ k'uəŋ	旷	กว้างโล่งกว้างไพศาล
งอนิ้วเขี่ยออกมา , สะกิด	ควัก	kōu	k'o / k'əu	抠	แคะ แคะ
ร่องรอย เช่น คองเกวียน = รอยเกวียน	คอง	hén	ʏən / ʏən	痕	รอย
ตัด ทอน เช่น ค้อนพื้น = ตัดพื้น	ค้อน	kǎn	ไม่มีข้อมูล	砍	ตัด พื้น
บอกเล่า บอกกล่าว เช่น ไปให้ลามาให้คอบ	คอบ	gào	kǎuk / kau	告	บอก
แน่น ถนัด ชัดเจน	คัก	kuáng	kǐwəŋ / kǐwəŋ	狂	บ้ำระห่ำ รุนแรง อย่างเต็มที่
อาการรู้สึกระคายคั้น	คาย / ช่วน	kuǎi	ไม่มีข้อมูล	扞	เกา ข่วนด้วยเล็บ
หมดสิ้น ทั้งหมด	ค้าย	kuài	kuāt/ kuai	会	รวมทั้งหมด
เต็ม ทั่วไป	แค้	huì	kuāt/ kuai	会	รวมทั้งหมด
อดอยาก ยากจน	คิว	kǔ	k'a / k'u	苦	ทุกข์ยาก ลำบาก
โตกว่าเพื่อน เช่น ท้อง โค้ง = พุงกาง	โค้ง	gōng	kǐwəŋ/ kǐuŋ	弓	โค้ง ไก่โค้ง ธนู
ปล้น แย่งชิง ลักพา	โคบ	kòu	k'o / k'əu	寇	โจรผู้ร้าย ผู้รุกราน
ถ้วน ถ้วนทั่ว เช่น นับบ่	โค่ว	kuài	kuāt/ kuai	会	รวมทั้งหมด

ไคว่ = นับไม้ถั่ว					
งอน แอน	งง โงง	gōng	kīwəŋ/ kīuŋ	弓	โค้ง โกงโค้ง ธนู
ผิน หันหลังกลับ	งวก งวาก	wāi	ไม่มีข้อมูล	歪	เอียง
คว่ำ ครอบ ปิด	งวม	guān	koan / kwan	关	ปิด
ฝุ่นผง	ไฉ่	huī	xəu / xuəu	灰	ฝุ่นผง
ฟุ้งกระจาย ปลิวว่อน	ไฉ่	chuī	t'īwa/ tɕ'īwa	吹	เป่า ปลิว
ล้วง ควัก ทิ่ม	จก	zhuā	ไม่มีข้อมูล	抓	จับ
เหลือไว้ แบ่งไว้	จ่ง	shèng	djəŋ/ dʒjəŋ	剩	เหลือไว้
เร่งด่วน เร่งรัด เบียดเสียด แออัด	จั้น	jīn	kīəŋ/ kīəŋ	紧	ตึง แน่น รัด ชิด
หยุด ยั้ง เหนี่ยวไว้ พัก	จั้ง	jìn	kīəm/ kīəm	禁	ห้าม
จ้างออก	จ่าง	zhāng	tīaŋ/ tīaŋ	张	กางออก
ขยายออก แผ่ออก	จ่าน	zhǎn	tīan/ tīeŋ	展	ขยายออก แผ่ออก
ใกล้	จิม	jìn/ jīn	tsīəŋ/ tsīəŋ kīəŋ/ kīəŋ	近 / 紧	ใกล้
อาการหมุนอย่างรวดเร็ว และแรง	จิว	zhuǎn	tīwan / tīweŋ	转	หมุน
รากฐาน แรกขึ้น	จือ	jī	kīə/ kīə	基	ฐาน ฐานราก
รุมกินอาหารของสัตว์ตัว เล็ก	จือ	chī	ไม่มีข้อมูล	吃	กิน
ชื้น และ	จือ	shī	ɕjəp/ ɕjəp	湿	เปียก
ทอด	จิ้น	zhà	ไม่มีข้อมูล	炸	ทอด
กำหนดไว้ในใจ จดจำ	จื่อ	zhī/ jì	tīe/ tīe kīə/ kīə	知 / 记	รู้/ จำ
ยอดเยี่ยม เป็นเอก ไม่มี ผู้เสมอเหมือน	เจียง เจียง	jiāng / jiǎng	tsīaŋ/ tsīaŋ tsīaŋ/ tsīaŋ	将 / 奖	นายพล ผู้นำ / ยกย่อง รางวัล
บวม พอง	เจ้อ	zhǒng	tīwəŋ / tɕīwəŋ	肿	บวม พอง
(โบ) คำเรียกลูกชายคนที่ ที่เก๋าว่า ลูกเจา	เจา	jiū	kīəu/ kīəu	九	เลขเก้า

เหลืองอร่าม	เจือง เอื้อง	huáng	yuɑŋ / yuɑŋ	黄	สีเหลือง
มุม	แจ / แจ่ง	jiǎo	keǒk / kǒk	角	มุม
เลือกออก คัดออก	ใจ ใจ้ ใจ้	shāi	ไม่มีข้อมูล	筛	ร่อน เลือกออก
สอดสายสายตาดู (ซอนแลน)	ซอน	chuān	tʰiwan/ tɕʰiwen	穿	看穿 = มองทะลุ โปร่ง
วงศ์ตระกูล หมู่ เหล่า	ซุม / ซุม	qún	ไม่มีข้อมูล	群	กลุ่ม หมู่ เหล่า
ครบ ถ้วน ทั่ว ทุกๆ	ซู่ / ซู่	quán	dziwan/ dziwen	全	ครบ ถ้วน ทั่ว ทุกๆ
รู้ ฉลาด	เจียง 1.	jīng	tsien/ tsien	精	ยอดเยี่ยม ดีที่สุด ฉลาด ชำนาญ
เมือง เช่น เจียงตง เจียง ทอง	เจียง 2.	xiāng / chéng	xiɑŋ / xiɑŋ zɿɿɿɿ / zɿɿɿɿ	乡 / 城	ชนบท หมู่บ้านตาม ชนบท / เมือง
คำนำหน้าชื่อ เช่น เจียงเหมียง	เจียง 3. / เจียง	xiān	sian / sien	先 (生)	คำนำหน้าชื่อเรียนเพศ ชาย
คล้าย อาจจะ	ซง 1.	xiàng	ziɑŋ / ziɑŋ	像	คล้าย อาจจะ
รูปร่าง ขวดทรง	ซง 2.	xiāng	siaŋ / siaŋ	相	รูปร่างหน้าตา
ค้นหา เสาะหา แสวงหา	ซอก	suǒ	sǎk / sak	索	ค้นหา เสาะหา
สิ่งที่มีลักษณะคู่กัน	ซง ซอง ซ้อง	shuān g	ʃɔŋ / ʃɔŋ	双	สิ่งที่มีลักษณะคู่กัน
ยื่นมือทั้งสองคว่ำจับ	ซง 1.	shuān g	ʃɔŋ / ʃɔŋ	双	สิ่งที่มีลักษณะคู่กัน
งูใหญ่ในวรรณคดี ขวาง กั้ว	ซง 2.	shé	dʒa / dʒia	蛇	งู
รู้สึกตัว ได้สติ	ซวด	xīng	sieŋ / sieŋ	醒	ฟื้น ตื่น
ทะลุปรุโปร่ง ตลอด จนกระทั่ง	ซอด	chuān	tʰiwan/ tɕʰiwen	穿	ทะลุปรุโปร่ง เจาะทะลุ ข้ามผ่าน
แยกออกจากกัน กระจาย คั่นกระจาย	ซะ / ซะ ชาย	sǎ	ไม่มีข้อมูล	撒	หว่าน โรย โปรย กระจาย เรี่ยราด
ไหลซึม ไหลไม่ขาดสาย	ซะซะ	sǎ	ʃei / ʃai	洒	ลักษณะของน้ำที่พรม สาด ฉีด หลั่ง

เอียงลาด	ซ้าย	xié	zia / zia	斜	เอียงลาด
ตรง ไม่คด	ชื่อ (ชื่อ ลือ = ตรง ชื่อ เซ่อ)	zhí shí	díǎk / dǐǎk dǐǎt / dǐǎt	直 实	ตรง (เส้นตรง) ชื่อสัตย์
คุ่ม (กลุ่ม ตอน ใช้แก่ หมู่บ้าน)	ซุง	xiàng	ɣoŋ / ɣeŋ	巷	ตรอก ซอย
ประกอบ ตกแต่ง ซ่อม เช่น ซูแห ซูเกียน	ซู	1.xiū 2.shí	ɕiǎk / ɕiǎk	1.修 2.饰	1. ตกแต่ง ซ่อมแซม 2. ประดับ ตกแต่ง
เข้าชื่อ รำไร	ซูซี	xù	sia / sio	絮	พุดจู้จู้ พุดรำไร
งด หยุดพัก หาย	เซา	xiāo	sīɛu / sīɛu	消	หายไป มลายไป สลายตัว
ระยะเวลา ยุคสมัย ชั่ว อายุ	เซิน	1.xiàng g 2.xiàng g	1.xiǎŋ / xiǎŋ 2.xiǎŋ / xiǎŋ	1.晷 2.向	1.แต่ก่อน สมัยเก่า 2.แต่ไหนแต่ไร แต่ก่อน นานมาแล้ว
ร้อน บินร้อน	เซิน	1.xiǎn 2.xiǎn g	1.ไม่มีข้อมูล 2.zǐǎŋ / zǐ ǎŋ	1.鶯 2.翔	1.นกบิน 2.บินร้อน
ฝานให้เป็นแผ่นบางๆ	เซ็ม	xuē	sǐauk / sǐak	削	เหลา ปอก
ล้าง ซะล้าง	เซอะ	xǐ	sǐǎn / sǐei	洗	ล้าง
เชื้อสาย พงษ์พันธุ์ ตระกูล	เซง	xìng	sǐoŋ / sǐeŋ	姓	นามสกุล
ลักษณะผอมพุงโร	โซ่น	shòu	ʃiəu / ʃiəu	瘦	ผอม
อาการสั่นระริก	ดัด ดัดๆ	dǒu	to / təu	抖	สั่น
ยอด จอม	ดวง	dǐng	tiəŋ / tiəŋ	顶	ยอด ส่วนบนสุด
มาก่อนเวลาที่ควร	ดอ	duó	duət / duət	夺	แย่ง ชิง ชิงชัย
แอบเข้าไป	ดอด	duǒ	tua / tua	躲	แอบ ซ่อน
เนินสูง	ดอน	dūn	tuǎn / tuǎn	墩	เนินดิน
ปะทะ กระทบ	ดะ ด๋า	dǎ	ไม่มีข้อมูล	打	ตี

จมูก	ตั้ง	(bi) liáng	líang / líang	(鼻) 梁	ตั้งจมูก
แกว่งไกว	ด้ว เดย	dàng	daŋ / daŋ	荡	สั่นไหว แกว่งไกว
ทำ แต่ง เตรียม	ดา	dā	təp / tɔp	搭	ก่อ สร้าง ยกขึ้น ห้าม ขึ้น ประสมประเส เพิ่ม เข้าไป
ปะทะ ยับยั้ง ชัดขวาง กีดกัน	ดาน	dǎng /dǐng	taŋ / taŋ	挡 / 顶	สกัด ปิด กั้น ต้าน / ยัน ไว้ ค้างไว้
เท่านั้น เพียงเท่านั้น แค่นี้	ด้าม	dān	taŋ / taŋ	单	เดียว เพียงอย่างเดียว
ปักหัวลง	ดิก	dìng	tiɛŋ / tiɛŋ	钉	ตะปู
สักเล็กน้อย	ดี ๆ	diǎn diǎn	tiam / tiam	点点	สักเล็กน้อย
ลาน สนาม ที่โล่ง ดอน	เดิน	dūn	tuən / tuən	墩	เนินดิน
สั่นไหว กระดก	เดื่อง	diào	diāuk / dieu	掉	สั่นไหว กระดก
นิดหน่อย เล็กน้อย	แต่	diǎn	tiam / tiem	点	นิดหน่อย เล็กน้อย
ลักษณะที่เต่ง	ต่ง	zhǒng	tīwoŋ/ tɕiwoŋ	肿	บวม
กลิ่นเหม็นอย่างหนึ่งของ ปลาร้า	ต้วง	nóng	nīwəm/ nīwoŋ	浓	ข้น เข้มข้น
เชือก บ่วง	ต้วง ต่อง ถ่วง	duàn	duan / duan	缎	ต่วน (เชือกต่วน แพร ต่วน ผ้าต่วน)
เจ็บปวดเป็นระยะ	ตวด	téng	ɔŋ / ɔŋ	疼	เจ็บ ปวด
ตี เอาไม้ตอกหัวมัน = เอาไม้ตีหัวมัน	ตอก	dǎ	ไม่มีข้อมูล	打	ตี
ลักษณะที่เป็นหลุมหรือ บ่อเล็ก ๆ	ต่อง (หล่อง)	1.dòng 2.dòu	1.doŋ/duŋ 2.dōk/dəu	1.洞 2.窠	1. รู ช่อง โพรง อุโมงค์ ถ้ำ 2. รู ช่อง
พยักหน้า	ตอด	diǎn (tóu)	tiam / tiem	点 (头)	พยักหน้า
ตอแย แหย่เข้า ยั่ว	ตอย	dòu	do / dəu	逗	ชักจูง กระตุ้น ยั่ว เข้า
ไป เดิน (เข้าใจว่ามา	ตะ	1.dào 2.dá	1.tau/ tau	1.到	1.ไปถึง มาถึง

จากคำว่า เต้า)			2.dăt / dat	2.达	2.ไปถึง
ชก	ตัก	dă	ไม่มีข้อมูล	打	ตี
โกหก	ตั่วะ	duǒ	tua / tua	躲	แอบ หลบซ่อน
กล่าวอ้างเอาของคนอื่น มาเป็นของตัวเอง/ โกหก	ตู๋/ตั่วะ	duó	duăt / duat	夺	แย่ง ยึด ชิง / เกียง ข้างๆ คูๆ
แทน ต่าง	ตาง	dāng	taŋ / taŋ	当	ใช้เป็น
ลักษณะหลุมหรือโพรง กว้างลึก	ต้าง (หล่าง)	dàng/ dàng	daŋ / daŋ	幽 / 荡	บ่อ หลุมที่ขังน้ำ / บึง น้ำตื้น
พูด เจรจา	ต๋าน	tán	dam / dam	谈	พูดคุย เจรจา
จุด	ตาม	diǎn	tiam / tiem	点	จุด
อาวุธมีดชนิดหนึ่ง	ตาว	dāo	tau / tau	刀	มีด
กลับ ไปแล้วกลับมา	ต้าว	dào / dǎo	tau / tau tau / tau	到 / 倒	ไปถึง มาถึง/ เคลื่อนย้าย สับเปลี่ยน
ดึง ชูด	ต้าว	dǎo	tau / tau	搯	สาวกลับมา เช่นสาว ว่าวลงมา สาวเชือก กลับมา
ใช้เป็นคำต่อท้ายคำถาม เช่น บ่เอาตี	ตี	dī	tīei / ti	底	ใช้เป็นคำถามว่า ไหน อะไร
ใสแจ๋ว ไม่ขุ่น	ต้งหลัง	jīng	tsieng / tsieng	晶	ใสแวววาว
เนื้อหรือสิ่งเล็กๆที่ยื่น ออกมาจากส่วนใหญ่	ต้ง	dīng	tuon/ tuon	顶	ส่วนบนสุด ส่วนยอด สุด
เคลื่อนไหว	ต้ง	dòng	don/ duŋ	动	เคลื่อนไหว
เต่ง พอง บวม	ต้ง	zhǒng	tīwoŋ/ tɕiwoŋ	肿	บวม พองออก
เพิ่ม แถมให้ เต็ม	ตีม	tiān	t'iam / t'iem	添	เพิ่ม เต็มแถมให้
ทึบ ไม่โปร่ง	ตื้อ	(hú) tú	t'a/t'u	(糊) 涂	งม สับสน
จ่อ อัด ค้ำไว้	ตุ	dǔ / dù	ta/tu da/du	堵 / 杜	อุด ปิด สกัด กั้น
ทุ่ ไม่คม	ตุ๋ / ยู	dùn	duon/ duon	钝	ทุ่ ไม่คม
หยุด ยั้ง	ตุต	dùn	tuon/ tuon	顿	หยุดไปพักหนึ่ง

เอาไม้พายราน้ำเพื่อให้เรือหยุด/ ห้ามไว้ กั้นไว้	ตั้น	dùn	tuən/ tuən	頓	หยุดไปพักหนึ่ง
กล่าวอ้างเอาของผู้อื่นมาเป็นของตัวเอง	ตู่	duó	duət / duət	奪	แย่ง ยึด ชิง
ทุ่ ไม่คม	ตู่ (อยู่ ก็ ว่า)	tū / dùn	duən/ duən	秃 / 钝	ทุ่ ไม่แหลม
นูน ใช้สำหรับทวารหนัก เช่น ดากตุน = กั้นโค้ง	ตุน	dūn	tuən / tuən	墩	เนิน พุ่ม
ขยับ เลื่อน เลือกสิ่งของไป	ตืด	dǔ	ไม่มีข้อมูล	丑	ใช้ปลายนิ้ว หรือไม้ กระแทบหรือแถมเบาๆ
ใหญ่โต	เต เต๋	dà	dət/dət	大	ใหญ่โต
ไป กลับไป	เต้า 1.	dào / dǎo	tau / tau tau / tau	到 / 倒	ถึง / ถอย กลับ
การประชุม ชุมนุม รวมกลุ่มเพื่อทำพิธีอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เต้าช่วง คือการชุมนุมเพื่อทำพิธีเข้าทรง	เต้า 2.	dǎo	tau / tau	祷	อธิษฐาน
ตีหรือเคาะเบาๆ	เตาะ	dǎ	ไม่มีข้อมูล	打	ตี
กรอง	เตอะ	diàn	dian/diem	淀	ตกตะกอน
กาง กว้างใหญ่	เต็ง	dèng	tən/ təŋ	瞪	เบิกตาโพลง
แบะห้อยลงมา	เตื่อย	diào	diāuk/dieu	掉	ตก ร่วง
รองเท้าแตะ	เต๊ะ	xié	Yə / Yai	鞋	รองเท้าแตะ
ใหญ่	โต โต๋	dà	dət/dət	大	ใหญ่โต
ภาชนะสานด้วยไม้ไผ่หรือหวาย	โตก	dōu	to/tau	筍	เครื่องสานทำด้วยไม้ไผ่หรือหวายหรือกิ่งหลิว
ลูกตุ้มชั่ง เรียกว่า หมากโต๋น	โต๋น	dòu	to/tau	斗	ช้อนมาตรวัดของเครื่องตวงข้าว
ลักษณะนามผ้าถุง	โต่ง ต่อง	tōng	doŋ/ duŋ	筒	ส่วนของเสื้อผ้าที่มีลักษณะเป็นกระบอก

แผ่นดิน	ไต	dì	dǐa/dì	地	แผ่นดิน
เท	ถอก	dǎo	tau / tau	倒	เท
ไหลพุ่งอย่างแรง น้ำไหล ซัดฝั่ง	ถั่ง 1.	tǎng	t'ang / t'ang	淌	รั้ว ไหลลงมา
กระทู้ กระทก	ถั่ง 2.	tǒng	t'ong / t'ung	捅	แทง กระทก แหย่
ขุ่นมัว มองไม่ชัด	ถั่ว	(hú) tú	t'a/t'u	(糊) 涂	ง สับสน
แอลบ ฉีด	ถา	cā	ไม่มีข้อมูล	擦	ถู สี ซีด
ความเป็นขโมย	เถย	tōu	t'o / t'ou	偷	ขโมย
โรงนาขนาดเล็กที่ทำไว้ ชั่วคราวตามท้องนา	เถียง	tíng	dieng/dieng	亭	ศาลา
โกน	ถแ	tì	t'iei / t'iei	剃	โกน
เทวดาที่อยู่บนฟ้า	ถแน	tiān	t'ien / t'ien	天	เทวดา / ฟ้า
ทิม กระทก	ทอก / ทั่ง	tǒng	t'ong / t'ung	捅	แทง กระทก แหย่
โดดเดี่ยวเดียวดายคน เดียว	ทอนท้อ	dān	tan/tan	单	โดดเดี่ยว เดี่ยว
ที่ราบลุ่ม	ทาม	tǎn	t'an/tan	坦	เรียบ ราบเรียบ
ตามหา ความหนา	ทาว	tàn	t'om/t'on	探	สำรวจ สืบเสาะ
ล้ม	ท่าว	diào	dīauk/dieu	掉	ล้ม
พุ่งมา พัดมา ใช้สำหรับ ควั่นไฟหรือไอน้ำ	ทู	tū	duǒt / duot	突	ตีฝ่าทะลวง , ปล่องไฟ
บน เหนือ สูง อยู่สูง	เท็ง	dǐng	tuon/ tuon	顶	บน เหนือ สูง อยู่สูง
บน เบื้องสูง เหนือ	เท็ง	dǐng	tuon/ tuon	顶	บน เหนือ สูง อยู่สูง
ฝนตกอย่างหนัก เรียก ฝนตกเท้งๆ	เท้ง	tǎng	t'ang / t'ang	淌	รั้ว ไหลลงมา
ตลอด จนกระทั่ง	เท้า	dào	tau/ tau	到	ถึง
เปลี่ยน ถ่ายเท เต็ม	เทียน	tiān	t'iam / t'iem	添	เติม เพิ่ม แถมให้
ทั่ว ถ้วน ตลอด	เทียน	quán	dziwan/ dziwEn	全	ทั่ว ถ้วน ตลอด
ครึ่ง หน	เทื่อ	tàng	ไม่มีข้อมูล	趟	ครึ่ง หน, รอบ

แถว	แถว	tiáo	diào/diēu	条	แถว
เครื่องสานเป็นเครื่องมือ จับปลา, กระทงกาบ กล้วยเย็บเป็นรูป สี่เหลี่ยม	โทง	tǒng	t'ong / t'ung	桶	ถัง
ชิงช้า	โทลา	tuō - lā	t'a / t'a lap/lap	拖 - 拉	ดัน - ดึง
แกว่งไกวไปมา	โทเล	tuō - lā	t'a / t'a lap/lap	拖 - 拉	ดัน - ดึง
สาว นาง	นาง	niáng	nǎng / niang	娘	สาว นาง
ตืออย่างแรง	น่วน	nuè	nǎuk / niak	虐	ทารุน
ลักษณะการไกวเอนของ พุ่มไม้ต้องลม	น่วมๆ / หน่อมๆ	nuó	na / na	挪	ขยับ เคลื่อนที่ ยักย้าย
กลมกล่อม	นิ้ว	nuò	nǐwo / nua	糯	มีลักษณะเหนียว
ยาย	นาย (แม่ นายก็ เรียก)	nǎi	na / nai	奶	ย่า
ชินอยู่ในความทรงจำ	ไน่	nài	na / nai	耐	ทน ไม่เบื่อหน่าย
ภาชนะทำด้วยไม้ ลักษณะทรงกลมแบน	บม	pén	buən / buən	盆	กาละมัง
ไม้	บ้อ	mò	mǎk / mak	莫	ไม่
โง่ เชื้อ ไม้ทันทคน	บ้อง	bèn	buən / buən	笨	โง่ เชลา ทิม
หยัก กิว คอด เช่น เอว บัก= เอวคอด	บัก	biě	ไม่มีข้อมูล	瘪	เว้าเข้า ตอบ ไม่อิมเอิบ
ชั้น ตอนของหนังสือ เช่น บั๊นตัน บั๊นปลาย	บั๊น	fēn	pǐwəu/ pǐwəu	分	ส่วน
ขน	บ๊ว	máo	mǎu/mau	毛	ขน
เลี้ยว ส่วน	บั้ง	fèn	bǐwəu/ bǐwəu	份	ส่วนหนึ่งของทั้งหมด
คลี้ออก เปิดออก	ปี้	pī	p' iěk / p' iek	劈	ผ่าออก

น้ำพุ	(น้ำ) บู่่น	pēn	p'uən/ p'uən	噴	ฟุ้ง ฟั่น
เอาลง	ป่ง	fàng	pǐwɑŋ/ pǐwɑŋ	放	ใส่ วาง
ผลิออก งอก	ป่ง	fēng	pǐwəm/pǐuŋ	丰	อุดมสมบูรณ์
โป่ง พอง	ปิ่ง	péng	beɑŋ/ beŋ	膨	ขยายใหญ่ พองขึ้น
วิ่ง กระโดด	ปบ	bēng	peɑn/ paən	蹦	กระโดดโลดเต้น
บ้า	ป้วง	fēng	bǐwəm/ bǐuŋ	疯	บ้า
เปลือย	ป้า	bā	pět / peat	扒	ตัดออก ลอกออก ถลก ออก
วิ่งกระโดดไปข้างหน้า โดยเร็ว	ปบ	bēn	peɑŋ/ paɑŋ	奔	วิ่งตะบึง วิ่งอย่าง รวดเร็ว
ปิด	ปู้่น	bān	peɑn/ pan	扳	หมุน
ก้าน ปิด	ป้าน	bǎn	peɑn/ pan	板	ไม้แผ่นใช้สำหรับปิด หรือกั้น
โง่ เซลา	ปี้ก	bèn	buən/ buən	笨	โง่ เซลา
สมุด หนังสือเป็นเล่ม ๆ	ปู้้ง	bù	bua/bu	簿	สมุด
โง่ ดื้อรั้น	ปี้ด	bèn	buən/ buən	笨	โง่ เซลา
ใหญ่ พอง โต ขยาย	ปุง ปู่่ง ปิ่ง เป้ง ปोंง	péng	beɑŋ/ beŋ	膨	ขยายใหญ่ พองใหญ่ ขึ้น
ขนมจีน	บู่่น	fěn	pǐwuən/ pǐuən	粉	แป้ง (อาหารเส้นที่ทำ มาจากแป้งเช่น วุ้นเส้น เรียก 粉丝)
เต็ม	ปุ่นปุ่น	mǎn	muan/muan	满	เต็ม
แบน	เป เป	biǎn	pien / pien	扁	แบน/ แคนเล็ก
ตะกร้าใส่สิ่งของสำหรับ บรรจุทุกหลังชาวเขาเผ่า ข่า	เป้ 1.	bèi	puək / puɔi	背	หลัง / แบก
ลักษณะบิดเบี้ยว คด งอ	เป้ 2. เปก	bǒ	pua / pua	跛	เป้ เช่น ขาเป้
ไข ระบายปล่อย(น้ำ)	เป้ง	fàng	pǐwɑŋ/	放	ปล่อย วาง

			pǎwɑŋ		
ตำเตี้ย	เปีย	biě	ไม่มีข้อมูล	瘪	เว้าเข้า ตอบ ไม่อิมเอิบ
เร็วๆ รีบด่วน	เป็อง	biāo	pǎu / piěu	飙	รวดเร็ว
ฉาบ ทาบไว้	เปอะ	bǔ	puɑ/pu	补	ปะ
กระสอบ	เปา เป้า	bāo	peou/pau	包	กระเป่า
ปุม ปม	เป้า	bào	bāuk/bau	暴	โป่งขึ้น นูนขึ้น
ห้องเล็กของบ้าน เป็น ห้องเปิดโล่ง	เปิง	péng	boŋ/boŋ	棚	เพิงกลางแจ้ง เพิงพัก ร้อน กระท่อม
บานเต็มที	เปิงเชิง	bèng / bēng g	peŋ / pæŋ peoŋ/ pæŋ	迸 / 绷	กระจ่าย/ แตกออก ปริ ออก
เปื้อนหน่าย ระอา	เปิด	mèn	muən/ muən	闷	อุดอู้ อึดอัด
ฉาบ ทา	เปียะ	bǔ	puɑ/pa	补	ปะ
อาศัย พึ่งพิง	แปะ	píng	biəŋ/ biəŋ	凭	พึ่งพา อาศัย
แบน เตี้ย แบน	แป้ แปน แปบ	biǎn	pien/pien	扁	แบน/ แคนเล็ก
คล้าย เหมือน	แปด	bǐ	pǎi / pi	比	เปรียบเทียบ
หัวหน้า ประธาน ผู้เป็นใหญ่	ไป๋	bó	peǎk / pek	伯	1.ลุง 2. บรรดา ศักดิ์ ในสมัยศักดินา
ใหญ่ โต	ไป๋ ไป๋	bó	pǎk / pek	博	ใหญ่/มากมาย มหาศาล
มีเสียงดังอย่างนั้น เช่น เสียงยิงปืน	ไป๋ง	bēng	poŋ/ poŋ	嘣	เสียงดังปังๆ
ดู คอยดู	ผ่อ	pèng / fén g	biwoŋ/ biwoŋ	碰 / 逢	ชน พบปะ / พบ
คล่องแคล่ว	ผ่อย	(huó) pō	p'uat / p'uat	(活) 泼	คล่องแคล่ว
เปลี่ยน	ผึ้น	biàn	pǎn/ piǎn	变	เปลี่ยน
เตียน ถี่ถ้วน	ผึ้น	piàn	pǎn/ piǎn	片	ของที่เรียบและบาง
สาด	ผะ ผา	pō	p'uat / p'uat	泼	สาด
อาการเด่นของปลา กุ้งที่ มีมากมาย	ผาก	bēng	poŋ/ poŋ	嘣	กระโดดโลดเต้น

ที่ลุ่มกว้างใหญ่	ผืน	páng	beoŋ/ boŋ	庞	ใหญ่ มหึมา
ลำเอียง	ฝั่ง	piān n(ài)	p'ian/ p'ien	偏 (爱)	ลำเอียง
เทน้ำรดศีรษะทีละ หลายๆ	ฝั่ง	pō	p'uat / p'uat	泼	สาด หรือพรมน้ำ
ตี เช่น โผะหัว = ตีหัว	โผะ โปะ	pò	p'ua / p'ua	破	แตก ตีให้แตก
สุรุ่ยสุร่าย ไม่มีรัยส์	ฝлок	fèi	p'iwəu/ p'iwəi	费	หมดเปลืองสิ้นเปลือง
คลุกเคล้า ปะปนกัน	ผืน	hún	yuən / yuən	混	คลุกเคล้า ปะปนกัน
ซ่อมรอยขาด ซุน	ผุง	féng	b'iwəŋ/ b'iwəŋ	缝	เย็บ
ถัก ปิด ม้วนเชือก	เผื่อ	fù	b'iwək/ b'iwək	缚	ผูก มัด
ประทุน	พวง	péng	pəŋ/ pəŋ	棚	เพิงกลางแจ้ง เพิงพัก ร้อน กระท่อม
ปะ พบ เจอ ประสบ	พ้อ	pèng	b'iwəŋ/ b'iwəŋ	碰	ชน พบปะ
ภาชนะ สำหรับ	พา	pán	buan/ buən	盘	จาน
ใหญ่ เช่น ท้องพ่าง	พ่าง	pàng	ไม่มีข้อมูล	胖	อ้วน
ลำเอียง	ฝั่ง	piān	p'ian/ p'ien	偏	ลำเอียง
ลักษณะของตาที่ปลิ้น ออกมาเล็กน้อย	พินลิ้น	fān	p'iwən/ p'iwən	翻	พลิก ปลิ้น
ลูกกลม แตกบาน ออกไป	พื	pēn	p' uən/ p' uən	喷	พ่น กระเด็น
แผ่ขยายออกไป	พืน	pēn	p' uən/ p' uən	喷	พ่น กระเด็น
สวยงาม	เพา	piào o(liàng)	b'iau / b'ieu	漂 (亮)	สวยงาม
แฉลบ กระเด็น	พืน	pēn	p' uən/ p' uən	喷	พ่น กระเด็น
รินใส่ แจก แบ่ง	แบ่ง	fēn	p'iwən/ p'iuən	分	แบ่ง แยกออก
เดือด	ฟด	fèi	p'iwət/ p'iuət	沸	เดือด
ลั่นหลาม มากมาย	พะ	fā	p'iwət/ p'iwət	发	เจริญ กระจาย ขยาย
ลับ เช่น พักเนื้อ (ลับเนื้อ ให้ละเอียด)	พัก	fá	b'iwət/ b'iwət	伐	ฟัน หรือโค่น
โกรธเป็นไฟ โกรธจัด	พุน	fèn	b'iwən/ b'iuən	愤	ไม่พอใจ โกรธเคือง
ไม่เหนียว ยุ่ย	พุย	fū	b'iwə/ b'iu	腐	เปื่อย เน่า

เกาะไม่ให้ล้ม	เพื่อ	fú	b'wə / b'iu	扶	ประคอง
ลอยน้ำ ลอยลี้ว อาบแช่ เล่นน้ำ ลุยน้ำ นอนน้ำ	ฟุ่ม	fú	b'əu / b'ien	浮	ลอย ลอยน้ำ
แสงสว่างสุกใส	ม่ง	míng	miəŋ / m'ieŋ	明	แสงสว่าง
ไพเราะ สนุก	ม่วน	wán	ŋuan / ŋuan	玩	เล่น
ชนชาติพม่า	ม่าน	miǎn	m'ian / m'ien	緬	พม่า
สุกใส รุ่งเรือง	มุ้ง	míng	miəŋ / m'ieŋ	明	สว่าง
ละเอียด แหก	มุ่น	fěn	p'wən / p'iuən	粉	แป้ง ฝุ่น
เครา	มุย	máo	Mau / m'au	毛	ขน
ขึ้นรา	มู้	méi	m'oi / mi	霉	รา
ทำสิ่งทีรวมตัวเป็นกลุ่ม ให้ขายตัวสูงขึ้น	ยง	yōng	ǎwəŋ / ǎwəŋ	拥	อุ้ม โอบอุ้ม ล้อม
มันคง ยืด ยาว	ยง	yǒng	ɣwəŋ / ɣieŋ	永	ยาวนาน
กด	ยัน	yā	eap-ap	压	กด
ยก เช่น ยกคิ้ว	ยิก ยีก	yáng	ŋ'iaŋ / j'iaŋ	扬	ยกขึ้น ชูขึ้น เช่น ยกคิ้ว
สิ่งเป็นเส้นห้อย ย้อยลง มา	ยุย	chuí	Z'uiwa / Z'uiwe	垂	ลู่ลง ตกลง ย้อยลง
งอน แอน	เยน เงน	xié	ziə / zia	斜	เอียง ลาด
จับเขย่า ลั่น	เย่า	yáo	ŋ'iaəu / j'ieəu	摇	เขย่า ลั่น
คำอุทานแสดงความ ประหลาดใจ	เย้า โย้ว	yōu	ieu / ien	哟	คำอุทานแสดงความ ประหลาดใจ
ทำ แสดง	เยียะ	yǎn	ŋ'an / j'ien	演	แสดง
ทน นาน	เยื่อ	rěn	ŋ'ien / ɿ'ien	忍	ทน
เล้า	ลก	lóng	loŋ / luŋ	笼	กรง
(เลข) หก	ลก	liù	liəuk / liuk	六	(เลข) หก
ว่าง เปล่า	ล่ง	kōng	k'oŋ / k'oŋ	空	ว่าง เปล่า
ง่อย เบลี้ย แขนขาไม่มี แรง	ล่อย	lèi	luəi / luDi	累	เหนื่อย
ลู่ทิ้ง ทำให้ไหลออก	ลื้อะ	liú	liəu / liəu	流	ไหล
ปด หลอกหลวง อำพราง	ล่าย	lài (c í)	lat / lai	赖 (词)	คำพูดที่บิดพลิ้ว

ความจริง					
แจวเรือขนาดใหญ่ ตีกรรเชียง	ล้าย	lài	lat / lɑi	濼	น้ำที่เขี้ยวกราก
ลักษณะของเหลวไหล ออกจากรูซ่า ๆ	ล้วย	liú	liu / liəu	流	ไหล
เตรไป ดูไป อย่างไม่ตั้งใจ	เล่อ	lè	lǎuk / lɑk	乐	สุข สนุกสนาน
คดเคี้ยว ไม่ตรง	วก	guai3	ไม่มีข้อมูล	拐	เลี้ยว
วิงเวียน	วิน	yun1	ʔwɔn / jɔn	晕	วิงเวียน
พูด บอก ตี	ว่า เว้า	hua4	ʔoat / ʔwaet	话	คำพูด ภาษา คำ
แหวง ขาด วิน	วาก วิก วิน	gua1	kət / kwaet	划	ขีด กรีด
ลักษณะการพูดเสียงดัง	วาก ๆ	hua4	ʔoat / ʔwaet	话	คำพูด ภาษา คำ
มอบให้ ถวายให้	เวน	juan1	ʔwan / jɔwɛn	捐	มอบให้ สละให้
พูด	เว้า	hua4	ʔoat / ʔwaet	话	พูด
บริเวณพื้นที่กว้าง	เวิง	guang 3	kuan / kuɑn	广	กว้าง
รถเปรี้ยว	ส้ม	suan1	suan / suan	酸	รสเปรี้ยว
โปร่ง โล่ง สบาย	สว่าง	shuan g3	ʔiɑŋ / ʔiaŋ	爽	โปร่ง โล่ง สบาย
ช่องทวารหนัก	สว่าง	chuan g1	ʔeɔŋ / ʔeɔŋ	窗	ช่อง หน้าต่าง
ชำระล้าง	ส่วย	shuai3	ʔiwət / ʔwi	甩	สะบัด สลัด
ทำให้เร็ว ทำให้แหลม	ส้วย	xiao1	ʔiəuk / ʔiək	削	เหลา ปอกเปลือก
ซักถาม	สื้อ	xun	siwen / siwɛn	询	ซักถาม สอบถาม
กลอน	สื้อง	shuan 1	ไม่มีข้อมูล	闷	กลอน
วิดน้ำ หรือสาดน้ำ	สะ	sa3	ʔei / ʔai	洒	สาด กระจาย
อะไร ทำไม ไฉน	สัง	sha2	ไม่มีข้อมูล	啥	อะไร
เสื่อ	สาด	xi2	ziək / ziək	席	เสื่อ

ซ่อมแซม	ซ่อม	xiu1	ซ้อu / ซ้อu	修	ซ่อมแซม
ตัดให้ขาด	ลีน	jian3	ตฺสิาน / ตฺสิเอน	剪	ตัด
ท่าทาง อากา	ลี	shi1	ตฺอี๊k / ตฺอี๊k	式	แบบ ท่าที่ท่วงทำนอง
ร่วมประเวณี	ลี่	xing4	ซี้เญ / ซี้เญ	性	เพศ
หายใจแรงๆให้สิ่งที่ ต้องการเข้าไปในจมูก	ลี่ด	xi1	ซ้อp / ซ้อp	吸	สูดหายใจ ดูดลมเข้า
ซักเสื้อผ้าให้สะอาด	ลู	xi3	สิเอน / siei	洗	ทำความสะอาด
แข่งขัน	เสิ่ง	sai4	สอk / sDi	赛	แข่งขัน
สด	เสาะ	xian1	สิาน / siEn	鲜	สด
รุ่งเช้า	เสิ่ง	chen2	ซี้เอน / ซี้เ	晨	รุ่งเช้า
เอียง ไม่ตรง	เสี้ยว	xie2	ซิด / zia	斜	เอียง ไม่ตรง
คุยกัน สนทนากัน	ไส	shuo1	ตฺอี๊w / ตฺอี๊w	说	พูด คุย
ซัง (ใช้แก่น้ำ) น้ำหัง	หัง	hóng	ซอญ / ซอญ	洪	น้ำท่วม
คะนอง ลำพอง	หิง	hěn	ซวน / ซวน	狠	ดุร้าย เขี้ยวหมัด
ดูถูกเหยียดหยาม	หุ่ม	hèn	ซวน / zen	恨	เกลียดชัง จงเกลียดจง ชัง คับแค้นใจ
ถ่างออก	หัง	zhāng	ตฺอี๊ง / ตฺอี๊ง	张	ถ่างออก
อาการที่คนทั้งหลายคุย กันอื้ออึง	หน่ว	nào	เนอ / nau	闹	อื้ออึง อึกทึก
ฝัง ซุกซ่อน	หมก	má i	เมอ / mE i	埋	ฝัง
แหวก บุก ฝ่า มุด	หมั่น	mào	มอ / mDu	冒	แหวกออกไป
มีโชค	หมาน	mǎn	มวน / muDn	满	พึงพอใจ
โกรธ ฉุน กังวล	หมิ่น / หมุ่น	mèn	มวน / muDn	闷	อึดอัดใจ คับข้องใจ
ซ้ำ นาน	เหิง	héng	ซอญ / ซอญ	恒	ซ้ำ นาน
ใช้ฟันกัดแทะ	เห้น	kěn	ก'อน / k'อน	啃	ใช้ฟันกัดแทะ
ดัน เบียด	เหย์	yī	เออ / ap	压	กด ทับ
ถือตัว หยิ่ง	อิ่ง	ào	งอ / งอ	傲	ถือตัว หยิ่ง
ทึบ มืด	อ้า	àn	อ / Dm	暗	ทึบ มืด
แม้ว่า ถ้า ติว่า	เอี้ยว	yào	ยอ / iEu	要	จะ ถ้า

น้อง เล็ก	แฉ่	ér	nǐe/ ㄋีเอ	儿	เด็ก เด็กน้อย
เรียก	เอิ้น	hǎn / èi	xǎm / xǎm	喊 / 欸	เรียก
หยุด หายไป	เอือน	è /	ăt / ăt	遏 /	ระงับ ควบคุม
หยุด หายไป	เอือน	èr	nǐo / nǐei	偈	หยุด
พังทลาย	ฮง 1	hōng	Ḥoŋ/xuŋ	轰	เสียงดังโครมคราม
ร้อนเต็มที่ ระอุ เช่น เต่า กำลังฮง	ฮง 2	hōng	Ḥoŋ/xuŋ	烘	ใช้ไฟ ความร้อนอบให้ แห้ง
สุกใสแวววาวเป็น ประกาย	ฮงๆ / ฮองๆ / ฮูน ๗	huǎng	Ḥuǎŋ / Ḥuǎŋ	晃	แสงจ้าตา สว่างจ้าตา
ครวญ คำราม	ฮ่วน 1	huàn	Ḥuan / Ḥuan	唤	เรียก ตะโกน
เสียด เน่า	ฮ่วน 2	huái	Ḥoai / Ḥwei	怀	เลว เสียด เน่า
อาการเดินลอยหาย	ฮ้วน ๗	huǎn	Ḥuan / Ḥuan	缓	ช้า เชื่องช้า ก้าวจังหวะ ช้า ๗
แกว่ง เขย่า	ฮ้วน	yóng	ไม่มีข้อมูล	捏	สั่น แกว่ง ไหว
ถู สี	ฮะ	cā	ไม่มีข้อมูล	擦	ถู
อ้าปากพ่นลม	ฮ่า	hā	ไม่มีข้อมูล	哈	เป่าลมออกทางปาก
ผิเจ้าพวกหนึ่งทำให้คน ป่วย เป็นคำแข่งด่ากัน ว่า บักฮ่า ฮีฮ่า	ฮ่า	hā	ไม่มีข้อมูล	哈	ว่า ดู
ใหญ่มาก	ฮ่า	dà	dāt / dāi	大	ใหญ่
ร่างกาย	ฮิ่ง	hái	Ḥea / Ḥoi	骸	ร่างกาย
ทำลาย ทำให้เสียหาย	ฮาน	hàn	Ḥom / Ḥom	撼	ขย่ม สั่น โยก เขย่า
เชื่อง รุน เช่นสาวฮาม = เด็กสาวรุ้น ๗	ฮาม	hái	Ḥo / Ḥoi	孩	เด็ก ลูก
มะริน	ฮื่อ	hòu (tiān)	Ḥo / Ḥou (t'ien / t'ien)	后 (天)	มะริน
	มีฮื่อ	míng hòu (tiān)	Ḥo / Ḥou	明后 (天)	วันหลัง
ยิ่ง มาก	ฮ่าง	gèng	keŋ / keŋ	更	ยิ่ง มาก

ร้องไห้	โหย	kū	ไม่มีข้อมูล	哭	ร้องไห้
รวมเข้าด้วยกัน ชุมนุม	โหมม / โหบ / ฮุม / ฮ่วม	hé	หอป / หอป	合	รวมกัน พร้อมกัน
โหย อบอวล	โหย	chūi	tí'wa / tǐ'we	吹	เป่า พัด โหย

3.2.2 ความสัมพันธ์ของคำในภาษาไทยถิ่นอีสานกับคำในภาษาไทยถิ่นอื่นที่น่าสงสัยว่ามีความสัมพันธ์กัน

จากการสังเกตพบว่า ข้อมูลคำศัพท์ข้างต้น มีหลายคำที่ไม่เพียงตรงกับภาษาไทยถิ่นอีสานเท่านั้น แต่เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่นอื่นๆ (เหนือ กลาง) ก็พบว่าตรงกัน หรือบางคำไม่มีในภาษาไทยกลาง แต่มีในภาษาไทยถิ่นอีสานและภาษาไทยถิ่นเหนือ และที่สำคัญสามารถหาคำในภาษาจีนที่มีความสัมพันธ์กันได้ แต่หัวข้อนี้อยู่นอกประเด็นการศึกษาครั้งนี้ จึงจะให้ข้อมูลไว้เป็นตัวอย่าง ณ ที่นี้ เพื่อเป็นประเด็นในการศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาไทยถิ่นอื่นๆ ต่อไป ตัวอย่างคำ เช่น

จีน	อีสาน	เหนือ	กลาง	ความหมาย
实(shí)	สี่	สี่	สี่	ตรง
弓(gōng)	ก่ง	โค้ง	โค้ง ก่ง	โค้ง
伴(bàn)	เพื่อน(หมู่)	เป็อน	เพื่อน	เพื่อน
明(míng)	ม่ง, มง	มิ่ง	-	แจ้ง สว่าง
地(dì)	ไต (แผ่นดิน)	ตี้	ที่	ที่
窗(chuāng)	ล้วง (ช่อง)	จ๋อง	ช่อง	ช่อง หน้าต่าง
倒(dǎo)	ท่าว	ต้าว	-	ล้ม
双(shuāng)	สอง	สอง	สอง	สอง
城(chéng)	เชียง	เจียง	เชียง	เมือง เช่น เชียงใหม่

3.3 ความสัมพันธ์ในระดับคำประเภทคำเสริมสร้อยสองพยางค์¹

ในหนังสือชื่อ ลักษณะและการใช้ภาษาไทยของบรรจบ พันธุมาธา (บรรจบ:2537) ให้ความหมายของ คำซ้ำ ว่า คือคำคำเดียวกันนำมากล่าวสองครั้ง มีความหมายเน้นหนัก หรือบางที่

¹ เกี่ยวกับประเด็นนี้ ได้นำเสนอใน เมฆม สอดส่องกฤษ. (2553) "คำเสริมสร้อยสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสานที่สันนิษฐานว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทย-จีน" วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - เมษายน 2555

ต่างกันไปกับคำเดี่ยวเพียงคำเดียว จึงถือว่าเป็นคำสร้างใหม่ มีความหมายใหม่ทำนองเดียวกับคำซ้อน ต่างกันก็แต่เพียงคำซ้ำใช้คำคำเดียวกันซ้อนกันเท่านั้น ส่วน คำซ้อน คือ คำที่มีคำเดี่ยว 2 คำ อันมีความหมายคล้ายหรือใกล้เคียงกัน หรือเป็นไปในทำนองเดียวกัน ซ้อนเข้าคู่กัน เมื่อซ้อนแล้ว จะมีความหมายใหม่เกิดขึ้น แม้ว่าบางคำความหมายจะไม่แปลกไปกว่าเดิมมากนัก แต่ก็ต้องมีความหมายและที่ใช้ต่างออกไปบ้าง คำซ้อนแบ่งออกเป็น คำซ้อนเพื่อความหมาย วิธีสร้างคำก็คือ นำคำเดี่ยวที่มีความหมายสมบูรณ์ที่มีใช้ในภาษามาซ้อนเข้าคู่กัน ซ้อนกันแล้วเกิดความหมายใหม่ คำซ้อนเพื่อเสียง มุ่งที่เสียงยิ่งกว่าความหมาย คำที่เข้ามาซ้อนกันจึงอาจจะไม่มีความหมายเลย หรือมีความหมายเพียงคำใดคำเดียว วิธีสร้างคำก็คือนำคำที่เสียงมีที่เกดระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกันซ้อนกันเข้า ซ้อนกันแล้ว จะเกิดความหมายใหม่

ภาษาไทยถิ่นอีสานถือได้ว่าเป็นภาษาที่ร่ำรวยคำซ้อนเพื่อเสียงมากที่สุดภาษาหนึ่งในบรรดาภาษาถิ่นตระกูลไทย จากการนำคำศัพท์สองคำมาซ้อนกัน หรือจากคำศัพท์คำเดี่ยว แล้วแตกคำเป็นสองพยางค์ด้วยสระที่สัมพันธ์กัน จากนั้นคำซ้อนสองพยางค์นี้ยังสามารถแตกตัวไปเป็นคำใหม่ได้อีกหลายคำด้วยวิธีการแปรเสียงสระ คำใหม่ที่เกิดจากเสียงสระต่างระดับกันนี้ มีผลต่อความหมายในการขยายออก หรือแคบเข้าที่ต่างระดับกัน ตัวอย่างคำเช่น เช่น จิ้งปิ้ง จ่องป่อง จิ้งปิ้ง โจ่งป่อง คำทั้งสี่คำนี้บอกลักษณะของช่อง โพรง ที่ส่ายตามองทะเลได้ มีลักษณะจากเล็กถึงใหญ่ 4 ระดับ และถ้าขนาดใหญ่มากอย่างไม่มีขอบเขต ยังสามารถแปรสระเพื่อขยายความหมายออกไปอีกเป็นคำที่ 5 ว่า จ่างป่าง คำเหล่านี้ใช้วางไว้หลังคำที่มีความหมายเดียวกันเพื่อเสริมคำทำหน้าที่บอกลักษณะหรือขยายความหมายของคำหน้า ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่ก็มีคำซ้อนอีกจำนวนมากที่ซ้อนเข้ามาโดยไม่ได้ออกความหมายใดๆ แต่เป็นเพียงคำสร้อยให้คำไพเราะหรือสละสลวยเท่านั้น เช่นคำว่า คังนัง เป็นคำบอกสิ่งของที่มีลักษณะรูปโค้งขนาดใหญ่ นิยมพูดเป็นสร้อยคำว่า คังนังคังนัง โดยคำที่เพิ่มมาก็ยังคงหมายถึงลักษณะโค้งเหมือนเดิม มิได้บอกลักษณะอย่างอื่นที่แตกต่างกันแต่อย่างใด แต่หากต้องการบอกลักษณะโค้งแต่มีขนาดเล็กลงใช้คำว่า ค้องน้อง ซึ่งก็สามารถมีสร้อยคำ พูดเป็น ค้องน้องคัง นัง ก็ได้

จากลักษณะการสร้างคำและการใช้ของคำภาษาไทยถิ่นอีสานข้างต้นที่ใช้เพื่อเสริมความหมาย และใช้เป็นสร้อยคำนี้ ในที่นี้จึงจะเรียกคำประเภทนี้ว่า "คำเสริมสร้อย"

คำเสริมสร้อยในภาษาไทยถิ่นอีสานดังกล่าวข้างต้นนี้มาจากไหน สมมติฐานของงานวิจัยนี้คือ เป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายในตระกูลภาษาไท-จีน

จากการศึกษาพบลักษณะคำศัพท์ร่วมเชื้อสายที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ คำที่สันนิษฐานว่ามาจากรากศัพท์เดิมพยางค์เดียวในภาษาจีน ที่เรียกว่าเป็นรากศัพท์เนื่องจากว่า คำเสริมสร้อยสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสานที่พบ คำพยางค์แรกหรือพยางค์ที่สองเป็นคำที่มีความสัมพันธ์กับภาษาจีน เกิดการแตกตัวเพิ่มพยางค์หน้าหรือหลังอย่างมีหลักเกณฑ์ใช้เป็นคำ

ซ้อนเพื่อเสียง วางไว้หลังคำที่มีความหมายเดียวกัน ทำหน้าที่ขยายความ บอกจำนวนคุณลักษณะ ปริมาณ เพื่อเน้นย้ำความหมายให้นักแน่น ชัดเจนและเด่นชัดยิ่งขึ้น ตัวอย่างคำเช่น

ชองล่อง / บอกลักษณะสิ่งของที่อยู่เป็นคู่/	双 shuāng /คู่/
จ่านพ่าน / บอกลักษณะของการแผ่ขยายออก/	展 zhǎn /ขยาย/
ต่างหล่าง / ลักษณะที่เป็นหลุมโพรง/	凹 dàng /หลุม โพรง/
ก่งด่ง / บอกลักษณะของที่โค้งงอ/	弓 gōng /โค้ง โค้งงอ/
ชะชาย / บอกลักษณะสิ่งของที่กระจัดกระจาย/	洒 sǎ /กระจัดกระจาย/

ตัวอย่างประโยค ไปนำกันเป็นคู่ชองล่อง (ไปด้วยกันเป็นคู่....) แผ่จ่านพ่านอยู่ฮั่น(แผ่อยู่ตรงนั้น) เป็นฮู้ต่างหล่าง(เป็นรู.....) ฮุ่งโค้งค้งนัง (รุ่งโค้ง.....) วางของเฮี้ยฮาดชะชาย (วางของเรียบร้อย.....) ใน /...../ คือคำเสริมสร้อยที่ทำหน้าที่ขยายความ บอกลักษณะเน้นย้ำคำ ที่นำมาข้างหน้าให้เด่นชัดและเข้มข้นมากขึ้น ไม่มีคำแปลในภาษาไทย

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นหลักฐานที่น่าสงสัยว่าคำในทั้งสองภาษานี้มีความเกี่ยวข้องกัน แต่จะมีคำในลักษณะนี้มากน้อยเพียงใด เกี่ยวข้องกันอย่างไร ระดับใด จะได้กล่าวในหัวข้อนี้ โดยมี ประเด็นสำคัญดังนี้

3.3.1 การศึกษาที่เกี่ยวกับคำเสริมสร้อยในภาษาไทยถิ่นอีสาน

การศึกษาเกี่ยวกับคำเสริมสร้อยในภาษาไทยถิ่นอีสาน มีการศึกษาในชื่อต่าง ๆ กัน หมายความว่า นักวิชาการแต่ละท่านเรียกชื่อคำที่บทความนี้เรียกว่า คำเสริมสร้อย แตกต่างกันไป ผลงานการศึกษามีทั้งในรูปแบบบทความทางวิชาการ และวิทยานิพนธ์ ดังนี้

บทความเรื่อง Iconicity of vowel qualities in Northeastern Thai reduplicated words (ธีรพันธ์:1979) และบทความเรื่อง ศึกษาคำซ้ำที่ใช้เป็นคำวิเศษณ์ และเสียงสระในคำขยายบางคำ ในภาษาไทยถิ่นอีสาน(ประคอง:2519) พบว่า คำขยายที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์นอกจากให้ภาพและความรู้สึกแล้ว เมื่อเปลี่ยนเสียงสระยังให้รายละเอียดเกี่ยวกับความแตกต่างของขนาด รูปร่าง สันฐาน และพจน์ของสิ่งที่คำกริยาวิเศษณ์ประกอบด้วย

นอกจากบทความข้างต้นแล้ว ยังมีวิทยานิพนธ์และปริญญาานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตที่ ศึกษาเกี่ยวกับคำเสริมสร้อยในภาษาไทยถิ่นอีสานจำนวนไม่น้อย เช่น วิทยานิพนธ์เรื่อง คำอุทาน ของภาษาไทยถิ่นอีสาน (พวงพยอม:2521) วิทยานิพนธ์เรื่อง คำวิเศษณ์สองพยางค์ในภาษาไทย ถิ่นอีสาน(อุดม:2523) วิทยานิพนธ์เรื่องลักษณะคำซ้ำของภาษาลาวในภาษาถิ่นภูเวียง (วาสนา:2530) วิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะคำซ้ำภาษาถิ่นนครไทยกับ

ภาษาไทยถิ่นอีสานภูเวียง (เรณู:2534) วิทยานิพนธ์เรื่อง คำวิเศษณ์บอกลักษณะในภาษาถิ่นอีสาน (สอนศรี :2534) ปริญญาานิพนธ์เรื่อง คำซ้อนในภาษาถิ่นอีสาน (สุวาริ:2537) เป็นต้น

จากงานวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นถึงความน่าสนใจ และลักษณะพิเศษของคำเสริมสร้อยในภาษาไทยถิ่นอีสาน จึงทำให้มีการศึกษามาโดยตลอด แต่ในตอนต้นของบทความนี้ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับคำเสริมสร้อยสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสานว่า คำพยางค์แรกมีความคล้ายคลึงกับภาษาจีนมากทั้งเสียงและความหมาย ถึงขั้นที่ว่าคำบางคำเป็นคำเดียวกันก็ว่าได้ และได้สันนิษฐานว่าคำดังกล่าวเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายตระกูลไท-จีน แต่จากการสำรวจงานวิจัยในปัจจุบันพบว่า ยังไม่มีการศึกษาหรือสังเกตเห็นเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวนี้

3.3.2 คำเสริมสร้อยสองพยางค์ภาษาไทยถิ่นอีสานที่คาดว่าจะเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายตระกูลไท - จีน

ต่อไปนี้จะนำเสนอข้อมูลคำเสริมสร้อยสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสาน เปรียบเทียบกับคำภาษาจีนที่คาดว่าน่าจะเป็นรากศัพท์คำศัพท์ร่วมเชื้อสายตระกูลไท-จีน ข้อมูลคำศัพท์ได้จากแหล่งข้อมูลสามที่คือ (1) พจนานุกรมภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทย (2) รายการคำเสริมสร้อยภาษาไทยถิ่นอีสานที่ได้จากภาคผนวกของวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง (3) ผู้บอกภาษาที่พูดภาษาไทยถิ่นอีสานเป็นภาษาแม่ โดยแบ่งระดับความเข้มข้นของข้อมูลดังนี้

ระดับเหมือนกัน สัญลักษณ์ A ต้องมีเสียงพยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้ายเหมือนกัน อาจมีเสียงวรรณยุกต์ได้ และต้องที่ความหมายเหมือนกัน

ระดับมีความสัมพันธ์กัน สัญลักษณ์ B ต้องมีพยัญชนะต้น สระและพยัญชนะท้ายเป็นเสียงที่ใกล้เคียงกัน สามารถอธิบายได้ตามหลักทางสรีวิทยา เช่น ฐานกรณ์ใกล้เคียงกัน เป็นเสียงปฏิภาค เป็นการแปรของเสียง เกิดการกร่อน การสูญหายของเสียงใดเสียงหนึ่ง แต่ยังคงมีเค้าเสียงของคำเดิมอยู่ เป็นต้น และมีความหมายที่เกี่ยวข้องกัน

ระดับน่าจะสงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกัน สัญลักษณ์ C โดยดูจากรูปคำแล้วสามารถคาดเดาได้ด้วยหลักทางสรีวิทยา เช่น การแปรของเสียง การสูญหายของเสียง การแตกพยางค์ เป็นต้น มีความหมายในทิศทางเดียวกัน เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน หรือเป็นเหตุเป็นผลกัน

ในช่องระดับความสัมพันธ์ หัวข้อเสียง จะมีตัวเลข 1 และ 2 กำกับหน้าอักษร A B C เพื่อบอกว่าเป็นพยางค์ที่หนึ่ง และพยางค์ที่สองตามลำดับ ส่วนคำที่เหมือนกันทั้งคำไม่สามารถตัดสินได้ว่าเป็นพยางค์ใด จะใช้เลข 12 กำกับ

ภาษาไทยถิ่นอีสาน		ภาษาจีน			ระดับความ สัมพันธ์	
คำ เสริม สร้อย	ความหมาย	อัก ษร จีน	เสียงอ่าน ปัจจุบัน / เสียง โบราณ (IPA)	ความหมาย	เสียง	ความ หมาย
ก						
ก่งโก้ย	อาการเดินหลังโกงเคลื่อนไป ช้าๆ	弓	gōng/ k'wəŋ/ k'iuŋ	โค้ง โกง	1A	A
ก่งโก๊ะ	อาการยืนหรือเดินหลังโกง	弓	gōng/ k'wəŋ/ k'iuŋ	โค้ง โกง	1A	A
ก่งจ้ง	อาการที่โค้งงอของไม้หรือหลัง คน	弓	gōng/ k'wəŋ/ k'iuŋ	โค้ง โกง	1A	A
ก่งด้ง	อาการที่ขึ้นขึ้นแต่ปลายโค้งลง เช่นหางวัว	弓	gōng/ k'wəŋ/ k'iuŋ	โค้ง โกง	1A	A
ก้วนด้วน	กุด ขด ด้วน	棍	gùn/ kuəŋ/ kuəŋ	ท่อนไม้	1A	A
		断	duàn/ duan /duan	ท่อน ตุน	2A	A
ก่วมส่วม	อาการกิริยาไม่สำรวจ เดิน กรายหัว	甩	shuǎi ไม่มีข้อมูล	สะบัด สลัด	2B	B
กอกชอก	ลักษณะอาการหม่นหมอง ซอมซ่อ	搞	gǎo/ kau / kau	แห้ง เหี่ยว	1B	C
กอกวอก	ซุบผอม ขนาดใหญ่ขึ้นใช้ โกง โวก	搞	gǎo/ kau / kau	แห้ง เหี่ยว	1B	B
ก่องเก๊าะ	อาการยืนก้มศีรษะเอามือจับ เข่า	跪	guì/ g'wa/ g'we	คุกเข่าลง	1B	B
ก่องจ้อง	อาการที่หลังขด หรืองอ	弓	gōng/ k'wəŋ/ k'iuŋ	โค้ง โกง	1A	A
ก่องจ่อ	อาการนั่ง นอนงอตัว ขนาด ใหญ่ขึ้นเรียกโกโจ้	跪	guì/ g'wa/ g'we	คุกเข่าลง	1B	B
		坐	zuò/ dzua / dzuo	นั่ง	2A	B
ก่องซ้อ	อาการนั่งซอมซ่อ จับเข่า	跪	guì/ g'wa/ g'we	คุกเข่าลง	1B	B
		缩	suō/ j'io̯uk/ j'io̯uk	หด	2A	C
ก่อม เก๊าะ	ลักษณะงอ หรือ คด ค่อม	拐	guǎi/ ไม่มีข้อมูล	เลี้ยว โค้ง มุม เป็	1B	A
ก่อมก้อ ย	อาการเดินของคนเตี้ย	拐	guǎi/ ไม่มีข้อมูล	เลี้ยว โค้ง มุม เป็	1B	B
กากวาก	ลักษณะ เว้าแหว่งขนาดกว้าง ใหญ่	广	guǎng /kuəŋ/kuəŋ	บริเวณกว้าง	12A	A
ก่างจ่าง	อาการที่ยืนต่างขา	张	zhāng/ tiəŋ / tiəŋ	เปิดออก ถ่างออก	2A	A
ก้าวน ง้าว	แหวนหะแหวนง้าว	凹	āo/ ไม่มีข้อมูล	เว้า	2B	A

กึ่งตั้ง	ชันมาก	顶	dǐng/tieng/ tieŋ	ส่วนยอด	2B	C
		径	jìng/ kieŋ/ kieŋ	ทางเดิน 山径 = ทางเดินขึ้นเขา	1C	C
กิ้นตัน	อาการวิ่งเล่นอย่างเด็ก ขนาดใหญ่เรียกว่าโกนโต่น	滚	gǔn/kuon/ kuon	กลิ้ง	1B	C
กึ่งตั้ง	แข็งแกร่ง แข็งท้อ แข็งโต	刚	gāng/kaŋ/kaŋ	แข็ง	1A	A
กือซื่อ	ลักษณะทอดอาลัย	失	shī/ ǰiēt/ǰiēt	สูญเสี	2A	B
กึดตึด	ลักษณะที่ถูกตัดเหลือไว้นิดหน่อย	断	duàn/duan/duan	ท่อน ตื้น	2A	C
กุ้นดุ้น	สั้นมากแต่ขนาดใหญ่	棍	gùn /kuon/ kuon	ท่อนไม้	12A	A
		断	duàn /duan /duan	ท่อน ตื้น	2A	A
ก้วยตุ้ย	อาการวิ่งอย่างหมู	猪	zhū/ iēa/ iēo	หมู สำเนียงแต้จิ๋ว ออกเสียงว่า ตือ	2C	B
กู่จู่	ลักษณะของใหญ่สั้นคุดคู้อยู่กับที่	固	gù/ ka/ ku	แข็ง แน่น มั่นคง	1A	C
กูดจูด	โต่ง เช่น นอนก้นโต่ง ว่า นอนกูดจูด	鼓	gǔ/ ka/ ku	นูนขึ้น พองขึ้น	1B	A
เกกเวก	อาการวางหน้าไม่สนิท	怪	guài/keə/kwəi	แปลก ประหลาด	12B	C
แกกแซก	ลักษณะต้นไม้ที่แห้งตายซาก	干	gān/kan /kan	แห้ง	1B	A
เก่เห่ว	เหย เบ้ เบี้ยว	拐	guǎi/ไม่มีชื่อมูล	เลี้ยว โค้ง มุม เป้	12A	A
เก็งเต็ง	ลักษณะสิ่งของที่ไม่สม่ำเสมอ	埂	gěng/keŋ/keŋ	คันนา เนิน	1A	C
เก็งเต็ง	ลักษณะขี้ขึ้นกระดกขึ้น	梗	gěng/ keŋ/keŋ	ก้าน กิ่งไม้ , ยึดให้ตรง	1A	C
โกนโต่น	เปลือย ล่อนจ้อน	光	guāng /kuoŋ/kuoŋ	เปลือย	1B	A
ข						
ซ็องหย็อง	ติดและพันอยู่อย่างดินไม้ หลุด ซึ่งยิ่ง ชั่งยุ่งก็ว่า	捆	kǔn/ k'uoŋ/k'uoŋ	มัด พัน	1B	C
ซ็องหล้อ	ลักษณะของที่เป็นก้อนๆ	块	kuài/ไม่มีชื่อมูล	ก้อน ขึ้น	1B	A
ซอวยวย	ละลิว ลิบๆ	吹	chuī/ t'waŋt'we	เป่า พัด	1C	C
ซ็องล้อย	ลักษณะสิ่งของเล็กๆที่หลวมและหลุดออกมา	落	luò/lǎk/ lak	ตก ร่วง หล่น	2B	B
ซัยหย้าย	อาการผละออกจากกลุ่มทันที	开	kāi/ k'oi/ k'ai	เคลื่อนที่ออกไป 离开 = จากไป	12A	B
ซุมฟุ่ม	เพิ่ม ลักษณะยาวรุงรังของหนวด	胡	hú/yoŋ/yo	หนวด เครา สำเนียงฮกเกี้ยนออกเสียงว่า ฝู	2B	A
แซ้นแหล้น	อาการบานออก หรือเปิดเลื้อนออก	开	kāi/ k'oi/ k'ai	เปิดออก	1B	B

โขบใช้	ลักษณะใบตองแห้งติดกัน	枯	kū/k'ō/k'u	(พืช)เหี่ยวเฉา แห้งเหี่ยว	1B	B
ใช้โม	มีหน้าตาสะพรึงกลัว	恐	kǒng/k'ī wōng/k'ī wōng	น่ากลัว	1B	B
ค						
คังนัง	โค้ง โกงมาก (เล็กลงตามลำดับเรียก ค้องน้องคังนัง)	弓	gōng/k'wōng/kiuŋ	โค้ง โกง	1B	A
คะยะ	อาการกระโดดต่างขา	跨	kuà/k'oa/k'wa	ก้าว ข้าม	1B	C
		跃	yuè/ŋi'äuk/jiak	กระโดด	2B	A
ค้วน้าว	ลักษณะของที่ยึดหรือซึ่งอยู่	控	kòng/k'ōng/k'uy	แขวน หยอย	1C	B
คูนม	กักขัง กักเก็บ ผูกไว้	困	kùn/k'uən/k'uən	ปิดล้อม	12B	B
เคาะเยอะ	อาการเดินของกบเขียดตัวเล็ก ๆ	跃	yuè/ŋi'äuk/jiak	กระโดด	2C	B
โค่นโล่น	ลักษณะของที่กลมเกลี้ยงพญ.โค่นโล่นเค่นเล่น	轮	lún/liwən/liuēn	ล้อ หมุน	2A	C
จ						
จ้งโจ๊ะ	อาการยื่นหลังค่อมต่างขา	张	zhāng/tiəŋ/tiəŋ	เปิดออก ต่างออก	1B	B
จิดปิด	ห้วน สั้น	紧	jǐn/k'ion/kiēn	ตึง แน่น ชิด	1C	C
จิดทอด	ลักษณะของตอไม้ต้นไม้วัดเรียงกันเป็นแถว	条	tiáo/ไม่มีข้อมูล	แถว	2C	B
จ้วงสว่าง	ลักษณะน้ำที่ใส	亮	liàng/liəŋ/liəŋ	ใส สว่าง	2B	B
โจ้โก้	ลักษณะที่แน่นเป็นกองเล็กและสูง (เล็กลงตามลำดับเรียก โจ้โก้แจ้แก่)	巨	jù/giə/giə	ขนาดใหญ่	1B	C
จ่อช้อ	อาการนั่งจับเจ้า	坐	zuò/dzua/dzua	นั่ง	1A	A
จ่อล่อ	อาการรู้สึกมีของติดค้างในคอ	卡	kǎ/ไม่มีข้อมูล	คาอยู่ระหว่างกลาง	1C	B
จ่อว้อ	เป็นรูพรุน หวอ ปากหวอ	窝	wō/ไม่มีข้อมูล	รัง , ส่วนที่เว้าเข้าไป	2A	C
จ๊ะเก๊ะ	อาการนั่งยองๆหรือยื่นต่างขาจ๊ะเก๊ะ ก็ว่า	坐	zuò/dzua/dzua	นั่ง	1C	B
		张	zhāng/tiəŋ/tiəŋ	เปิดออก ต่างออก	1C	B
จ๊ะจ่าง	อาการต่างออก เบ่งออก จ้างจ๊ะก็ว่า	张	zhāng/tiəŋ/tiəŋ	เปิดออก ต่างออก	2A	A
จั้งจั้ง	อาการตกตะลึง	惊	jīng/ไม่มีข้อมูล	ตกตะลึง	1B	A
จันลัน	สนิท มิด	粘	zhān/ไม่มีข้อมูล	เหนียวติด เกาะติด	12A	C
จับมับ	สนิท แนบสนิท	紧	jǐn/k'ion/kiēn	ชิดสนิท	1C	A
จ่างป่าง	สว่าง โส่ง	彰	zhāng/tiəŋ/tiəŋ	ชัดแจ้ง เด่นชัด	12A	B
จ่านฟ่าน	กระจายเกลื่อนอยู่	展	zhǎn/tiən/tiən	แผ่ขยายออกไป	1A	B

จำจี	กระชั้นชิด ใกล้ชิด	紧	jǐn/kǐǎn / kǐǎn	ชิดสนิท	2B	A
จิงทิง	ลักษณะคนหรือวัตถุขนาดเล็กที่มองเห็นได้ชัดเจน	晶	jīng/tǐēng/tǐēng	สว่าง แวววาว	12A	B
จินจิก	ลักษณะคนมมหยิกหน้ากร้อ คอสั้น	卷	juǎn / kǐwan / kǐwen	ม้วน ขด งอ หยิก	1C	B
จิตลิด	ลักษณะใบหน้าที่เคร่งเครียด	紧	jǐn/kǐǎn / kǐǎn	สภาพจิตใจ เคร่งเครียด ไม่ปกติ	1B	B
จีลี	บอกลักษณะความเงียบว่า เงียบกริบ	静	jìng/dzǐēng / dzǐēng	เงียบ	12B	A
เจ็งเพ็ง	มาก กองใหญ่เป็นพะเนิน	涨	zhǎng / ไม่มีข้อมูล	ขยายใหญ่	1B	B
		彭	péng/beaŋ/beŋ	ขยายใหญ่ พองใหญ่	1B	B
เจื่องเฮื่อง	เหลืองอร่าม	黄	huáng / yuaŋ / yuaŋ	สีเหลือง	2B	A
ง						
จ้วงเจียง	อาการเลื้อยคดไปคดมา	扭 niǔ	ไม่มีข้อมูลเสียงโบราณของคำนี้ แต่มีคำที่ออกเสียงใกล้เคียงกัน	หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง	1C	A
งอกแกก	โยกไป คลอนมา	ใกล้เคียงกัน มีเสียงพยัญชนะต้นคล้ายภาษาไทยถิ่นอีสาน เช่น		หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง	1C	C
จ้องแจ้ง	อาการเคลื่อนไหวคดไปคดมา	牛 niú / ญิว / ญิว	แปลว่า วัว	หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง	1C	A
ง่อมเงาะ	งอ คด	คำนี้ไม่มีความเกี่ยวข้องกับ ความหมาย แต่ยกมาเป็นตัวอย่าง เพื่อเทียบเสียงเท่านั้น		หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง	1C	A
จักแก้ง	อาการสั่นไปสั่นมา ชัก ดิ้นชักงอ			หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง	1C	B
จูบเจิง	อาการของสิ่งกลม/โค้ง กระดกเปิดอ้าแล้วยุบลง			หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง	1C	C
จูบงาบ	ลักษณะการเดินช้าๆของ คนหรือสัตว์			หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง	1C	C
ช						
ช้อยม้อย	เหนียวมาก อ่อนเพลีย	酸	suān/suan / suan	เหนียว ล้า เพลีย	1C	A
ชะชาย	กระจัดกระจาย เร็ยรวด	洒	sǎ / sei / fai /	กระจัด กระจาย เร็ยรวด	1A	A
ช่างล่าง	ลักษณะสิ่งของที่เป็นคู่ยาว สูงขึ้น	上	shàng / zǎŋ / zǎŋ	ขึ้น บน	1A	C
		双	shuāng / soŋ / soŋ	คู่	1B	B
ชิกจิก	ทำหน้างอ อาการแสดงความไม่ พอใจ	气	qì / kǐət / kǐət	โกรธ	1C	B
ชือลือ	ตรง ทื่อ เชื้อ ลักษณะนิ่ง เจย	实	shí / dǐēt / dǐēt	ชือ ตรง จริง	1A	A

ซู่ซี	เข้าซี ดิ่งตัน	絮	xù/ sǐa/sǐo	พูดรู้จี้ พูดว่า ไ	2A	A
เซกเล็ก	ลักษณะใบหน้ายาวผิวด้าน	脸 liǎn/ ไม่มีข้อมูลเสียงโบราณ ของคำนี้ แต่มีคำพ้องเสียง ซึ่งเสียง โบราณมีรูปคำคล้ายภาษาไทยถิ่นอีสาน คือ 敛 liǎn แปลว่า ยั้ง ระวัง /liǎm/ liēm คำนี้ไม่มี ความเกี่ยวข้อง ทางความหมาย แต่ยกมาเป็นตัวอย่างเพื่อ เทียบเสียงเท่านั้น		ใบหน้า	2C	C
เซ่เล่	ลักษณะสีหน้ามีพิรุณ			ใบหน้า	2C	C
เซ่มเล่ม	หน้ากระดุกยาวไม่สวย			ใบหน้า	2B	C
เซอเล่อ	เผอเรอ หลงลิ้ม	落	luò/ lǎk/ lak	หลงลิ้ม	2B	A
แซ่งแซะ	ลักษณะของคนทีเดินเรื่องเปื่อย ไม่มีจุดหมาย	散	sàn/san/san	ไม่จำกัด กระจัด กระจาย	1B	B
แซะและ	อาการเสียวๆเคืองๆก้อล้อก้อ ตึก กะลี้มกะเหลี่ย	色	sè /sǐǎk/sǐǎk	อารมณ์โลกีย์ กามารมณ์	1B	B
ไซงโลง	ส่งของที่อยู่เป็นคู่อย่างเป็น ระเบียบของล่องก็ว่า	双	shuāng /sɔŋ/sɔŋ	คู่	1A	A
ด						
ตงยง	งาม ระหง	优	yōu/ ใ้อู /ใ้อู	ดิงาม ลำเลิศ	2B	B
ตวกด้วย	หย่อนยาน	掉	diào/diǎuk /diēu	ตก หล่น ล้ม	1B	C
ต้องหล้อง	มีลักษณะที่เป็นหลุมหรือบ่อเล็กๆ	洞	dòng/dong / duŋ	หลุม โพงง อุโมง	1A	B
ต้างหล้าง	ลักษณะที่เป็นหลุมโพรงขนาด ใหญ่ ขนาดเล็กเรียกแตงแห้ง	凶	dàng / ไม่มีข้อมูล	บ่อ หลุม	1A	A
ตอดปอด	ลักษณะสิ่งของที่อยู่ติดกับสิ่งอื่น พูดเป็นสร้อยว่า ตอดปอดแตก แปด	贴	tiē/ ไม่มีข้อมูล	ติด ปิด แปะ	1C	B
ต้อป้อ	เตี้ย ลั่น	短	duǎn /tuān/tuān	สั้น	1B	A
ตอยอ	อยู่ ย่น หงิกงอ	绕	rào/ruǎu /ruǎu	ขด วน ล้อม	2C	C
		揉	róu/ruǎu /ruǎu	ขยำ ขยี้	2C	C
เต๊ะเซะ	ลักษณะสิ่งของทีห้องหย่อนลงมา	掉	diào/diǎuk /diēu	ตก หล่น ล้ม	1B	C
เตี้ย เหลี่ยง	บริสุทธิ์ งาม สะอาด น้ำใส	亮	liàng/ liǎŋ/ liǎŋ	ใส สะอาด สวย	2A	A
แตงแย่ง	มีลักษณะเหมาะสม	当	dāng/taŋ/taŋ	เหมาะสม	1B	A
ด						
ด้องแถว	มีลักษณะเรียงกันเป็นระเบียบ	条	tiáo /diēu/diēu	แถว	2A	B
ท						
ทกหัน	กระตุก กระชาก ดึง รั้ง	拖	tuō/t'a/ t'a	ดึง ลาก	1B	A
ท้อล้อ	อาการเหนื่อย หรือป่วยหนัก พูด เป็นสร้อยว่า ท้อล้อแท้แล้	累	lèi/liwǒi/liwē	เหนื่อย	2B	A
ท้อล้อ	ลักษณะสิ่งของหรือคนทีใหญ่สูง ยืนอยู่โดดเด่น	特	tè/dǎk/dǎk	พิเศษ เจาะ เหนือกว่า	1A	B

โทนให้	ลักษณะที่มองเห็นได้เด่นชัด	突	tū/ ไม่มีข้อมูล	เด่นชัด	1C	A
น						
นวนนี้ / น่านี	ลักษณะที่ตีซ้ำๆ / ทะเลาะ ผิดใจกัน	虐	nùè/ŋiǎuk/ ŋiǎk	ทารุณ ทำร้าย	1B	B
ป						
ปอนลอน	ลักษณะใบหน้าที่เกลี้ยงเกลา	漂	piāo/p'iau/ p'ieu	漂亮 = สวยงาม เด่น	1C	C
		脸	liǎn/ไม่มีข้อมูล	ใบหน้า	2C	C
ป่องห้อง	อาการล้มของคนหรือสิ่งของ ขนาดใหญ่ขึ้นตามลำดับ เรียก ปุ้งห้อง / ป้างห้อง	崩	bēng/pəŋ/ pəŋ	พังทลาย พังแตก	1A	B
ปางซาง	ลักษณะของใหญ่ยาว แบนออก กางออก	膨	péng/ beaŋ/ beŋ	ขยายใหญ่ พองใหญ่ขึ้น	1B	A
ปิงสิง	เข้มซ้อย ผุดผ่องและสวยงามของแก้ม	庞	páng/ beaŋ/ boŋ	ใบหน้า	1B	B
		腮	sāi/sə/səi	แก้มทั้งสองข้าง	2B	C
ปัดลิด	ลักษณะของที่เล็กแหลม	秕	bǐ/piēi/pi	ไม่จืด ไม่แน่น ลีบ	1B	C
ปิ่นวิน	งดงาม จืดจืด พรหมเพรา	漂	piāo/p'iau/ p'ieu	สวย งาม เด่น	1C	B
ปือลือ	โกรธจัด	愤	fèn/bi wəŋ/ bi wəŋ	ไม่พอใจ โกรธเคือง เคียดแค้น	1B	A
ปู้จู้	ลักษณะของสิ่งของที่เต็มจุก หรือ จูดอยู่	补	bǔ/pua/pu	ปะ เสริม เพิ่มเติม	1A	C
เป็งเซิง	บานเต็มที สวยงาม งามเด่น	萃	běng/pon/ puŋ	เป็นพุ่มพฤษ์เขียวชอุ่ม	1A	B
		膨	péng/ beaŋ/ beŋ	ขยายใหญ่ พองใหญ่ขึ้น	1B	B
แป้แจ้	ลักษณะของสิ่งทีเล็กแบนติดอยู่	扁	biǎn/pien/pian	แบน	1B	B
แป้แค	ลักษณะสิ่งของบางเล็ก	扁	biǎn/pien/pian	แบน	1B	A
พ						
พอมผ่อ	เห็นลึบๆ เห็นเล็กน้อยเดียว	碰	pèng/ไม่มีข้อมูล	พบ ประสบเห็น	1C	B
พ้อว้อ	ลักษณะของสิ่งเล็กๆที่ไหล ยื่นออกมา	坡	pō/ p'ua/ p'ua	เนิน	12A	C
พ้าวว่า	ลักษณะเดินตุ้ม มองเห็นไกล	望	wàng/mi wəŋ/ mi wəŋ	มองไปไกลโพ้น	2B	B
พิญ	เริ่มแตกซ้อ ใบอ่อน ลักษณะบาดแผลเล็ก	撇	pǐ/ไม่มีข้อมูล	แตก แยกออกจากของเดิม	12A	B
พิทวิก	ลักษณะของสิ่งเล็กๆ	薄	báo/bǎk/ bak	เล็กน้อย	1C	A
		微	wēi/mi wəi/ mi wəi	นิดเดียว เบา น้อย	2C	A
พิ้งวั้ง	ลักษณะของสิ่งเล็กๆที่ยื่นออกหรือ กางออก	膨	péng/ beaŋ/ beŋ	ขยายใหญ่ พองใหญ่ขึ้น	1B	B

พินลีน	ลักษณะของตาที่ปลิ้นออกมา	翻	fān/p'īwan/ p'īwen	พลิก กลับ	1B	B
พู่	พูน พูนขึ้นมา	坡	pō /p'ua/ p'ua	เนิน	12A	A
		阜	fù/ bīou/ bīou	เนินดิน ภูเขา เล็กๆ	1B	A
เพ้อเว้อ	ลักษณะสิ่งของที่ปากบานใหญ่	盆	pén/ buən / buən	กระถาง กา ละมั่ง อ่าง	1B	B
ฟ						
พืดพาด	อาการโกรธ โมโห	愤	fèn/bīwən/ bī uən	โกรธ โมโห	1B	A
ม						
มอดมอด	เปียกปอน	沐	mù/ mōk/ muk	沐浴 mu4yu4 = อาบน้ำ	1B	B
ม้อด้อ	สั้น เตี้ย	短	duǎn /tuən/tuən	สั้น	2C	B
มะงอ	คดๆ งอๆ พูดเป็นสร้อยว่า มะงอมมะ ง่อง	扭	niǔ/ไม่มีข้อมูล	บิด หัก	2C	A
มะนึ่ง	ติดกันเป็นพืด ระโยงระยาง พูดเป็น สร้อยว่ามะนึ่งพืด	凝	níng/ ญ้อญ / ญ้อญ	เกาะตัว แข็งตัว	2B	A
มะลอง	ซีริ้ว เศร้าหมอง ไม่น่าภูมิใจ พูดเป็น สร้อยว่า มะลองจองจอย	陋	lòu/lo/ล่อ	น่าเกลียด อัปลักษณ์ ไม่ น่าดู	2C	A
มะล้อน	อาการแกว่งของวัตถุ พูดเป็นสร้อย ว่า มะล้อนต้อนแต้น	抡	lūn/ líwən/ líu ěn	ใช้แรงกวัดแกว่ง	2A	A
มะล้ง	เกี่ยวพันกันจนยุ่งเหยิง พูดเป็น สร้อยว่ามะล้งจ้งเจียว	纒	lǎn/ไม่มีข้อมูล	เชือก ไซที่พัน หลายเกลียว	2B	B
มะลาม	ไม่เป็นระเบียบ สับสน ปนเป	乱	luàn/luan/luan	ยุ่งเหยิงไม่เป็น ระเบียบ	2B	B
มุดมุด	หน้าตาบุดบึ้ง	绷	bēng/ไม่มีข้อมูล	ตึงหน้าบึ้ง	1C	A
เมาะเมะ	อาการนั่งสงบเสงี่ยม มักพุดซ้ำกัน ว่า เมาะๆเมะๆ	寞	mò/ mǎk/mak	เงียบสงบ เงียบ เชียบ	1B	B
ย						
ยีย่อง	นวลงาม ผุดผ่อง	艳	yà n/xīam/ jīem	งามหรูหรา งามจุดขาด	1B	B
ยีย่น	ใสงาม แวววาว	妍	yá n/ηiam/ηiem	สวยงาม สวยเพริศพรั่ง	12A	A
ยียิ่ง	แวววาว กระจับ	滢	yíng/ไม่มีข้อมูล	ใสแจ้วใสสะอาด	12A	A
ยียับ	งามสดใส ขจี วาววับ พูดว่า เชียวตียียับ	瑛	yīng/īan/ īeη	แสงวาววับของหยก	12B	B
ยียาบ	กระจับ วาววับ ระยิบระยับ	焱	yà n/xīam/ jīem	ประกายไฟ	12B	B

ยี้เยือก	สยอง ชู พูดยว่า ขนหัวพองยี้เยือก	殃	yāng/īaŋ/ iāŋ	ภัยพิบัติ ความพินาศ	12B	C
ยี้ยั้ง	อาการแย่งชิงกัน	抢	qiǎng/ts'īaŋ/ ts'īaŋ	แย่ง ชิง	12 C	A
ล						
ลวนควน	อาการชดเป็นวงอย่างงูใหญ่ ชด	挛	luán/līwan/ līwen	ชด หดตัว	1A	A
ลวงซง	เข้าคู่กันอย่างเหมาะสม	双	shuāng/ʃcoŋ/ʃoŋ	คู่	2B	A
ลีเลื้อ	กระเสือกกระสนไป	踉	li/liǎuk/liek	ขยับ เดิน	1A	B
เล็มเล่	ลักษณะที่น้ำมากไหลย่อย ออกมา	沥	li/liěk/liek	หยดลงเป็นหยด ๆ	2A	B
เลอะเซอะ	ระเกะระกะ เรี่ยราด	乱	luàn/luan/luan	ยุ่งเหยิง ไม่เป็น ระเบียบ	1C	A
เล็บเข็บ	ซึ่มเข่า เข่าซึ่ม คิดไม่ตก	儻	luǒ/ไม่มีข้อมูล	ลักษณะท่าทางหน้า ม่อหยง คอตก ซีดเขียว	1B	A
ว						
วีว่อน	เสียงดังมาจากที่ไกล เสียงแว่ววังเวง โหยหวน	逦	huī/ไม่มีข้อมูล	เสียงดังอีกที ครึกโครม	1B	B
แว่งแวง	บอกลักษณะลอยละล่อง วัปๆ ลิบๆ	滢	wěng/ไม่มีข้อมูล	เมฆลอยขึ้น	1B	C
ส						
สวะสวาง	โล่งอก โล่งใจ สบายขึ้น	爽	shuǎng/ʃīaŋ /ʃīaŋ	ปลอดโปร่ง สว่าง สดใส สดชื่น	12A	A
ส้องแล้ง	อาการเดินโซเซไปมาอย่างคน เมา	摔	shuāi/ไม่มีข้อมูล	เสียการทรงตัวจนล้ม ลง	1B	B
สอยล่อย	คล้อยตามเขา	随	suí/ zīwa/zīwe	ตาม ติดตาม คล้อย ตาม	12A	A
ส่อแสบ	เริ่มปรากฏขึ้น	显	xiǎn/xian/xien	ปรากฏเด่นชัด	1C	B
สอวยวอย	แจ่มใสแจ่มชัด สดชื่น งดงาม	帅	shuài/ ʃiwǎt/ʃiwět	สะอาดสะอ้าน งดงาม	12A	B
สิ่งหลิง	อาการนั่งนิ่งอย่างตรึงตรอง	想	xiǎng/sīaŋ/ sīaŋ	คิด ครุ่นคิด ไตร่ตรอง	1B	A
เสียงเงียง	เอียง	斜	xié/zīa/zīa	เอียง	1B	A
น						
หย่อง แห่ียง	ลักษณะกระโดดเบาๆ	踊	yǒng /līwoŋ/jīwoŋ	กระโดด	1A	A
หลูลั้ง	ทะลุไหลพรังพรูออกมา พุดเป็น สร้อยว่า หลูลั้งถึงเท	漏	lòu/lo/ləu	รั่ว	1A	A
		流	liú/ liǒu / liǒu	ไหล	1A	B
หมุดหมัด	อาการรำคาญ ไม่ปลอดโปร่ง อึดอัด	闷	mèn/məun /məun	ไม่สบายใจ หดหู่ กักตักลุ่ม	1B	B
อ						
อ่งตัง	อิมเอิบ เปล่งปลั่ง	滢	wěng/ไม่มี ข้อมูล	บรรยายว่ามีน้ำมาก	1B	B

อวกlovak	ลักษณะของสิ่งใหญ่ที่มัวไม่สดใส เพราะเปราะเปื้อนสิ่งอื่น	污	wū/a/u	สกปรก คราบสกปรก	1B	B
อ่อมอ้อย	ลักษณะการเดินทางงกเดิน	碍	wǎn/ไม่มีข้อมูล	นกชนิดหนึ่ง	1B	B
อ้อมล้อม	ลักษณะอาการขอด หรือถอดรวมกัน แน่น	卧	wò /ŋua/ŋua	นอน(สัตว์) นอนคว่ำ คู่ตัวลงนอน	1B	B
อ้อยอ	ลักษณะห่อสิ่งของขนาดเล็ก	窝	wō/ไม่มีข้อมูล	รังของสัตว์หรือแมลง	1B	C
อ้างม้าง	ลักษณะอาการของสิ่งที่บวมลึกลงไป	凹	āo/ไม่มีข้อมูล	เว้า แหว่ง	1B	B
อึ้งตึ้ง	แน่นหนา เต็ม บริบูรณ์	翁	wēng /oŋ/oŋ	เขี้ยวระจุ่มเป็นพุ่ม	1B	A
อึ้งปึ้ง	ลักษณะสิ่งของที่โป่ง พองขึ้น ใหญ่ขึ้นเรียกว่า อึ้งปึ้ง อ่องป่อง	膨	péng/ beaŋ/ beŋ	พอง โป่ง	2B	A
อู่คู	ลักษณะการนอนของคนสัตว์ที่นอนชด อยู่	卧	wò /ŋua/ŋua	นอน(สัตว์) นอนคว่ำ คู่ตัวลงนอน	1A	B
แอะแอัน	ลักษณะแอันไปแอันมาของการพื้อนรำ	舞	wǔ /mīwa/mīu	เต้น รำ	1C	C
แอมแคม	มีแสงแดดอ่อนๆไม่แน่นหนา	晦	hùi/am/am	มืดครึ้ม สลัว ทุบหรี่	1B	B

ในบทที่ 3 นี้ ได้นำเสนอรายการคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กันครบถ้วนแล้ว โดยมีประเด็นหลัก 3 เรื่องคือ ความสัมพันธ์ในระดับเสียง ระดับคำโดด และระดับคำเสริมสร้อยสองพยางค์

ในบทต่อไป จะได้นำคำทั้งสามกลุ่มมาวิเคราะห์เพื่อชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ และนำไปสู่การสรุปความสัมพันธ์ตามข้อสมมติฐานงานวิจัยนี้

บทที่ 4

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานและภาษาจีน
ที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กัน¹

เนื้อหาในบทนี้จะนำรายการคำที่เสนอในบทที่ 3 มาวิเคราะห์ โดยแบ่งเป็น 3 ประเด็นคือ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนที่มีความสัมพันธ์กันใน
ระดับเสียง

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนที่สันนิษฐานว่ามี
ความสัมพันธ์กันในระดับคำโดด

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนที่สันนิษฐานว่ามี
ความสัมพันธ์กันในระดับคำสองพยางค์ประเภทคำเสริมสร้อย

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนที่มีความสัมพันธ์กันในระดับเสียง

จากการเทียบคำที่มีเสียงที่สัมพันธ์กันในตารางที่ 3.1 และตารางที่ 3.2 ของบทที่ 3
ชี้ให้เห็นว่า คำในทั้งสองภาษามีความสัมพันธ์กัน จากรายการคำศัพท์จะเห็นว่า มีเสียงที่มี
ความสัมพันธ์กันเด่นชัด คือ เสียง / h / ในภาษาไทยถิ่นอีสานมีความสัมพันธ์กับเสียง / h, k / ใน
ภาษาจีน

ในการระบุว่าคำศัพท์ในภาษาต่างๆ เป็นคำศัพท์ร่วมตระกูลกัน มีข้อกำหนดอะไรบ้าง
เรื่องเดช (2531:88) ได้ให้คำจำกัดความของ คำศัพท์ร่วมตระกูล (Cognate) ว่า เป็น
คำศัพท์ที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในภาษาไทยถิ่นต่างๆ ไม่ว่าจะพูดอยู่ในประเทศไทยหรือต่างประเทศก็
ตาม ซึ่งเมื่อพบคำศัพท์ร่วมตระกูลปรากฏอยู่ ในภาษาถิ่นใด ก็สามารถทราบได้ว่าเป็นภาษา
ตระกูลไทย จะมีคำศัพท์เหล่านี้ปรากฏอยู่เสมอ ในภาษาตระกูลไทยนั้นเท่าที่พบมี 2 ชนิด คือ

(1) คำศัพท์ร่วมแท้ (Common Cognate) ได้แก่คำศัพท์ที่มีปรากฏในรูปของคำศัพท์
เหมือนหรือคล้ายกันมากที่สุด โดยเฉพาะมีคำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกันหรือเป็นหน่วยเสียง
เดียวกันถือว่าเป็นคำศัพท์ร่วมแท้ได้ทั้งนั้น

¹ บทสรุปการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนนี้ ได้ทำสรุปเป็นรายงานการวิจัย ตีพิมพ์ใน เมฆม สอดส่องภณ.
(2554) การศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์เรื่อง "คำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทย-จีน ในภาษาไทยถิ่นอีสาน" The Journal. Journal of the
Faculty of Liberal Arts, Mahidol University. Vol.7No.2 (2010) p.125-149.

ข้อพิจารณาภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน มีคำศัพท์ที่เหมือนหรือคล้ายกันมากที่สุดทั้งพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ โดยเฉพาะมีคำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นเหมือนกันหรือเป็นหน่วยเสียงเดียวกัน ยกตัวอย่างคำโดยเรียงลำดับข้อมูลคือ อักษรจีน (คำอ่าน - ความหมายในภาษาจีน) - คำภาษาไทยถิ่นอีสาน (ความหมายในภาษาไทยถิ่นอีสาน) เช่น

害 (hài - ร้าย)	-	ฮ้าย (ร้าย)
烘 (hōng - ร่ม,อบ)	-	ฮง (ร่ม)
哈 (hā - หัวเราะ)	-	ฮา (ร่า)
閑 (hàn - กำแพงเตี้ย)	-	ฮ้าน (ร้าน)
虹 (hóng - รุ้ง)	-	ฮุ้ง (รุ้ง)
喚 (huàn - เรียก)	-	ฮ่วน (เรียก)
晃 (huǎng - เรืองรอง)	-	ฮอง (สว่างจ้าตา)

(2) คำศัพท์ร่วมเสียงปฏิภาค (Correspondent Cognate) ได้แก่คำศัพท์ที่มีรูปลักษณะต่างกันเพียงจุดใดจุดหนึ่ง หรือส่วนใดส่วนหนึ่งเช่น พยัญชนะ สระ เป็นต้น แต่สามารถหาลักษณะร่วมตระกูลของภาษาได้ว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกัน

ข้อพิจารณาภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน เสียงปฏิภาคดังกล่าวนี้ ในหัวข้อนี้จับคู่ได้สองคู่ คือเกิดระหว่างระหว่างภาษาไทยกับภาษาจีน และระหว่างภาษาไทยกับภาษาไทยถิ่นอีสาน สำหรับความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนนั้น ถือว่าไม่ได้เป็นเพียงเสียงปฏิภาค แต่มีความเข้มข้นกว่านั้น คือ เป็นคำศัพท์ร่วมแท้ดังที่กล่าวแล้วในข้อ (1) สำหรับตัวอย่างคู่คำเสียงปฏิภาคระหว่างภาษาไทยกับภาษาจีน เช่น รุ้ง - 虹(hóng - รุ้ง), ร้าย - 害(hài ร้าย), รู - 藪(huō รู), ราก - 撼(hàn ทำลาย), ร้าง - 荒(huāng รกร้าง) ตัวอย่างคู่คำปฏิภาคระหว่างภาษาไทยกับภาษาไทยถิ่นอีสาน เช่น รุ้ง - ฮุ้ง ร้าย - ฮ้าย รู - ฮู เรา - เฮา ร้าง - ฮ้าง

จากนิยามคำศัพท์ร่วมแท้ข้างต้นชี้ชัดว่า รายการคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานในบทความนี้ ถือว่าเป็นคำศัพท์ร่วมตระกูลกับภาษาจีนเป็นแน่แท้ เสียง / h / ในภาษาไทยถิ่นอีสานเป็นเสียงร่วมตระกูลกับภาษาจีน ในขณะที่มีความสัมพันธ์เป็นเพียงเสียงปฏิภาคกับเสียง / r / ในภาษาไทยเท่านั้น

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับคำโดด

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในตารางที่ จะพบว่า คำในภาษาไทยถิ่นอีสานที่ไม่มีในภาษาไทย มีความสัมพันธ์กับคำในภาษาจีน สามารถแบ่งระดับความสัมพันธ์ได้ดังนี้

4.2.1 คำที่เหมือนกัน สันนิษฐานว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสาย เช่น¹

กว๋าน / บ้านพัก หรือเรือนรับรอง/	馆 guǎn / บ้านพักรับรอง/
จ๋าน / ขยายออก แผลออก/	展 zhǎn / ขยายออก แผลออก/
ส่วง / ไปรง โลง สบาย/	爽 shuǎng / ไปรง โลง สบาย/
ถั่ง / ไหลออกอย่างรวดเร็ว	淌 tāng / ไหลป่าจากบนลงล่าง/

4.2.2 คำที่คล้ายคลึงกัน จัดว่าเป็นคำศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กัน แบ่งได้ดังนี้

4.2.1.1 คำที่มีการแปรของเสียง

(2) การกร่อนและการสูญหายของเสียง เกิดจากเสียงบางเสียงเกิดการกร่อนหรือแปรไปเป็นเสียงที่มีฐานกรณ์ใกล้เคียงกัน หรือเสียงสระใดสระหนึ่งในสระประสมสูญหายไป หรือพยัญชนะท้ายเกิดการกลายเสียงหรือสูญหาย เช่น

ฮง / สุกใส แหววาวเป็นประกาย/	晃 huǎng / แสงจ้าตา สว่างจ้าตา/
ไล / คุยกัน สนทนากัน/	说 shuō / พูด คุย/
ตุ้ / ทุ ไม่คม/	钝 dùn / ทุ ไม่คม/

(2) การเป็นเสียงปฏิภาค พบเสียงปฏิภาคหลายคู่ และหลายคำ ตัวอย่างเช่น

/p-ph/ /p-f/ /th-t/ /d-t/

/p-ph/ ตัวอย่างเช่น

เป็ง / ห้องเปิดโล่ง/	棚 péng / เฟิงกลางแจ้ง/
บุง / ใหญ่ พอง โต ขยาย/	膨 péng / ขยายใหญ่ พองใหญ่ขึ้น/

/p-f/ ตัวอย่างเช่น

ปง / ผลิออก งอก /	丰 fēng / อุดมสมบูรณ์/
ปวง / บ้า/	疯 fēng / บ้า/

/th-t/ ตัวอย่างเช่น

ท้าว / ล้ม/	掉 diào / ล้ม/
เท้า / ตลอด จนกระทั่ง/	到 dào / ถึง/

¹ ต่อไปนี้จะแสดงข้อมูลเรียงลำดับดังนี้ คำภาษาไทยถิ่นอีสาน / ความหมายของคำภาษาไทยถิ่นอีสาน/ อักษรจีน คำอ่านโดยใช้
สัทอักษรจีนพินอิน / ความหมายภาษาจีน/

/ d - t / ตัวอย่างเช่น

ดอน / เนินสูง / 墩 dūn / เนินดิน/
 ดะ / ปะทะ กระทบ / 打 dǎ / ตี/

(3) การแตกพยางค์ จากข้อมูลพบว่า คำพยางค์เดียวในภาษาจีน จะแตกเป็นคำสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสาน โดยส่วนใหญ่พบว่า คำวิเศษณ์หรือคำกริยาพยางค์เดียว เมื่อแตกเป็นคำสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสานแล้ว ยังคงมีความหมายอย่างเดิม แต่ใช้เป็นคำเสริมสร้อยวางไว้หลังคำวิเศษณ์หรือกริยา เพื่อบอกลักษณะอาการของคำวิเศษณ์หรือกริยาใน ความหมายเดิมนั้นเอง ตัวอย่างเช่น

ช่องล่อง / บอกลักษณะสิ่งของที่อยูเป็นคู่ / 双 shuāng / คู่/
 จ่านพ่าน / บอกลักษณะของการแผ่ขยายออก / 展 zhǎn / ขยาย/
 ดำงหล้าง / ลักษณะที่เป็นหลุมโพรง / 凹 dàng / หลุม โพรง/
 ชะชาย / บอกลักษณะสิ่งของที่กระจัดกระจาย / 洒 sǎ / กระจัดกระจาย/
 คังนัง / บอกลักษณะของที่โค้ง / 弓 gōng / โค้ง โค้ง/

ตัวอย่างประโยค ไปนำกันของล่อง (ไปด้วยกันเป็นคู่) นั่งหน้าจ่านพ่านอยู่ฮั้น(นั่งหน้าบานอยู่ตรงนั้น) เป็นฮู้ดำงหล้าง(เป็นรูโหว่) วางของชะชาย (วางของกระจัดกระจาย) ฮุ่งคังคังนัง (รุ่งโค้งเป็นวง)

4.2.1.2 คำที่มีการแปรทางความหมาย หากยึดภาษาจีนเป็นตัวตั้ง จากข้อมูลพบ การแปรทางความหมายหลายประเภท ได้แก่ A การแปรจากค่านามเป็นคำกริยา B การใช้ใน ความหมายที่กว้างขึ้น C การแปรจากค่านามเป็นคำวิเศษณ์ D การแปรจากคำกริยาไปเป็นคำบอก ผลแห่งกริยา E การแปรจากคำกริยาไปเป็นคำที่บอกเหตุแห่งกริยา ตัวอย่างเช่น

A ขวย / คู้ยดิน / 由 kuài / ก้อนดิน/
 โคบ / ปลิ้น / 寇 kòu / โจรผู้ร้าย ผู้รุกราน/
 B ฟิ้น / แผ่ ขยายออก / 喷 pēn / พ่น กระเด็น/
 ม่ง / สุกใส รุ่งเรือง / 明 míng / สว่าง/
 C วาก / ลักษณะการพูดเสียงดัง / 话 huà / คำพูด/
 มุ่น / ละเอียด แผลก / 粉 fěn / แป้ง ผุ่น /
 D วาก / แหว่ง ขาด วีน / 划 huá / กรีด/
 ปัง / โป่ง พอง / 膨 péng / ขยายใหญ่ พองใหญ่ขึ้น/
 E ลี้ะ / ลูทัง ทำให้ไหลออก / 流 liú / ไหล/
 ปัง / ผลีออก งอก / 丰 fēng / อุดมสมบูรณ์/

4.2.2 คำคล้ายคลึงกัน จัดเป็นคำที่น่าจะเกี่ยวข้องกัน หรือน่าสงสัยว่าจะมีความสัมพันธ์กัน ตัวอย่างเช่น

เอือน / หยุต หายไป/	遇è / ระวัง ควบคุม/
ถา / แฉลบ ฉียด/	擦 cā / ถู สี ขีด /
เปี้ยะ / ฉาบ ทา /	补 bǔ / ปะ/
ม่วน / ไพเราะ สนุก /	玩 wán / เล่น/
พินลีน / ลักษณะของตาที่ปลิ้นออกมาเล็กน้อย/	翻 fān / พลิก ปลิ้น/

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับคำสองพยางค์ประเภทคำเสริมสร้อย

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพบว่า คำเสริมสร้อยสองพยางค์ที่ปรากฏในพจนานุกรม และภาคผนวกรายการคำเสริมสร้อยในวิทยานิพนธ์เรื่องที่เกี่ยวข้องแทบทุกคำสามารถหาคู่คำที่มีเสียงและความหมายสัมพันธ์กับคำในภาษาจีนได้ ไม่พยางค์หน้าก็พยางค์หลัง ซึ่งสามารถวิเคราะห์ลักษณะของคำเสริมสร้อยสองพยางค์ที่มีรากคำเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายไทย-จีนพยางค์เดียว ได้ดังนี้

4.3.1 การเกิดหน่วยเสียงเต็มเต็ม

4.3.1.1 หน่วยเต็มหน้า คือการเติมหน่วยเสียงขึ้นข้างหน้า ไม่ได้

ทำหน้าที่บอกความหมายใดๆ เป็นเพียงการซ้อนเพื่อเสียงเท่านั้น ตัวอย่างคำ เช่น

มะนึ่ง	ติดกันเป็นพืด ระวังระยง พุดเป็นสร้อยว่า มะนึ่งพืด	凝 níng	เกาะตัว แข็งตัว	2B	A
มะลอง	ซีรวี คร่ำหมอง ไม่น่าภูมิใจ พุดเป็นสร้อยว่า มะลองจงจอย	陋 lòu	น่าเกลียด อับลักษณะ ไม่น่าดู	2C	A
มะล่อน	อาการแกว่งของวัตถุ พุดเป็นสร้อยว่า มะล่อน ด้อนแต้น	抡 lūn	ใช้แรงกวัดแกว่ง	2A	A
มะล้ง	เกี่ยวพันกันจนยุ่งเหยิง พุดเป็นสร้อยว่า มะล้งจ้งเจียว	纒 lǎn	เชือก โซ่ที่พันหลายเกลียว	2B	B
มะลาม	ไม่เป็นระเบียบ สับสน ปนเป	乱 luàn	ยุ่งเหยิง ไม่เป็นระเบียบ	2B	B

จากตัวอย่างคำข้างต้นจะเห็นว่า มีการเติมหน่วยเต็มหน้า /มะ/ ที่หน้ารากศัพท์ให้เป็นคำสองพยางค์ แต่คำที่บอกความหมายหลักอยู่ที่พยางค์ที่สอง หลังจากทีสร้างคำสองพยางค์แล้วยังสามารถใช้วิธีการคล้องจองสร้างคำสร้อยสองพยางค์เข้ามาเพิ่มต่อท้ายได้อีก แล้วพุดต่อกันเป็นคำสี่พยางค์ แต่ไม่ว่าจะขยายคำออกไปอย่างไร รากศัพท์ยังคงสื่อความหมายดั้งเดิม

4.3.1.2 หน่วยเต็มกลาง คือการเติมหน่วยเสียงแทรกตรงกลางระหว่างคำ หน่วยเสียงที่แทรกมา พบว่ามักเป็นพยัญชนะสะกดของรากคำเดิม หรือฐานกรณใกล้เคียงกับพยัญชนะ

ต้นหรือพยัญชนะท้ายของคำเดิมนั้นเอง หรือเป็นเสียง /ย ร ล ว/ และมักจับคู่แน่นอนกับพยัญชนะต้นคำเดิม เช่น /พ,ป คู่กับ ว/ /จ คู่กับ ก,พ/ /ค คู่กับ น/ /ช คู่กับ ล/ เป็นต้น เมื่อแทรกแล้วจะกลายเป็นคำสองพยางค์ แต่รูปคำเดิม ทั้งพยัญชนะต้น สระ และพยัญชนะสะกดยังคงเดิม หรือแปรไปเล็กน้อยเท่านั้น ตัวอย่างคำเช่น

จิ้งจิง	อาการตกตะลึง	惊	jīng	ตกตะลึง	1B	A
ซ้ายหย้าย	อาการผละออกจากกลุ่มทันที	开	kāi	เปิดออก เคลื่อนที่ออกไป 离 开=จากไป	1A	B
จ่าน่าน	กระจายเกลื่อนอยู่	展	zhǎn	แผ่ขยายออกไป	1A	B
จิงพิง	ลักษณะคนหรือวัตถุขนาดเล็กที่มองเห็นได้ชัดเจน	晶	jīng	สว่าง แวววาว	1A	B
คังนัง	โค้ง โกงมาก (เล็กลง ค้องน้องคังนัง)	弓	gōng	โค้ง โกง	1B	A
ค้วนวนัว	ลักษณะของที่ยึดหรือซึ่งอยู่	控	kòng	แขวน หรือห้อย	1C	B
ชางล่าง	ลักษณะสิ่งของที่เป็นคู่ยาวสูงขึ้น	上	shàng	ขึ้น บน	1A	C
ซือลือ	ตรง ทื่อ เชอ ลักษณะนิง เจย	实	shí	ชื่อ ตรง จริง	1A	A
ป่องห่อง	อาการล้มของคนหรือสิ่งของ ขนาดใหญ่ขึ้นตามลำดับ เรียก ปุ่งหุง / ป้างห้าง	崩	bēng	พังทลาย พัง แตก	1A	B
เพื่อเวื่อ	ลักษณะสิ่งของที่ปากบานใหญ่	盆	pén	กระถาง กาละมัง อ่าง	1B	B

จากตัวอย่างคำข้างต้นจะเห็นว่า มีการเติมหน่วยคำเดิมกลางแทรกกลางระหว่างสระ และพยัญชนะท้ายของรากศัพท์ หน่วยเดิกลางดังแสดงเป็นตัวอักษรที่ขีดนี้ จิ้งจิง ซ้ายหย้าย จ่าน่าน จิงพิง คังนัง ค้วนวนัว ชางล่าง ซือลือ ป่องห่อง เพื่อเวื่อ

4.3.1.3 หน่วยเติมท้าย เป็นการเติมหน่วยคำซ้อนต่อท้ายคำเดิม โดยที่เสียง

พยัญชนะต้นของพยางค์ที่สองมักเป็นเสียงเดียวกันกับพยางค์แรก เสียงสระก็เป็นเสียงเดียวกันกับพยางค์แรก แต่ความสั้นยาวจะตรงกันข้ามกัน กล่าวคือถ้าพยางค์หน้าเป็นสระสั้นพยางค์หลังจะเป็นสระยาว แต่ถ้าพยางค์หน้าเป็นสระยาวพยางค์หลังจะเป็นสระสั้น นอกจากนี้ยังพบว่า คำสองพยางค์บางคำทั้งพยางค์หน้าและพยางค์หลังเป็นคำที่มาจากรากศัพท์คำร่วมเชื้อสายไท-จีนทั้งสองคำ ตัวอย่างคำเช่น

ก่งโก๊ะ	อาการยืนหรือเดินหลังโกง	弓	gōng	โค้ง โกง	1A	A
แว่งแวง	บอกลักษณะลอยละล่อง วับๆ ลิบๆ	滢	wěng	เมฆลอยขึ้น	1B	C
แซ่งแระ	ลักษณะของคนทีเดินเรื่องเปื่อยไม่มีจุดหมาย	散	sàn	ไม่จำกัด กระจัดกระจาย	1B	B
ระชาย	กระจัดกระจาย เร็วราด	洒	sǎ	กระจัดกระจาย เร็วราด	1A	A
พิกวิก	ลักษณะของสิ่งเล็ก	薄	báo	เล็กน้อย	1C	A
		微	wēi	นิดเดียว เมา น้อย	2C	A
ปิ่งลิ่ง	แถมช้อย ผุดผ่องและสวยงามของแถม	庞	páng	ใบหน้า	1B	B
		腮	sāi	แก้มทั้งสองข้าง	2B	C
ก้วนด้วน	กุด ขด ด้วน	棍	gùn	ท่อนไม้	1A	A
		断	gōng	ท่อน ดุน	2A	A

จากตัวอย่างคำข้างต้นจะเห็นว่า หน่วยเติมท้ายที่เติมเข้ามา พยัญชนะต้นพยางค์ที่สอง เข้ากับพยัญชนะต้นรากศัพท์เดิม โดยสลับความสั้นยาวของสระ แสดงเป็นอักษรทึบ ดังนี้ ก่งโก๊ะ แวงแวง แซงแซง ชะชาย ส่วนคำที่สามารถหาคู่คำสัมพันธ์กับคำในภาษาจีนได้ทั้งสองคำ ได้แก่ ปิ่งลิ่ง และ ก้วนด้วน

4.3.2 กลุ่มเสียงกลุ่มความหมาย คือ รากศัพท์เดิมเพียงคำเดียว

สามารถนำมาสร้างคำสองพยางค์ได้หลายคำ โดยวิธีการแปรเสียงสระที่แตกต่างกัน มีผลทำให้ ความหมายแปรไป แต่ยังคงเค้าความหมายจากรากศัพท์เดิม ตัวอย่างคำเช่น

ก่งโก้ย	อาการเดินหลังโกงเคลื่อนไหวช้าๆ	弓	gōng	โค้ง โกง	1A	A
ก่งโก๊ะ	อาการยืนหรือเดินหลังโกง	弓	gōng	โค้ง โกง	1A	A
ก่งจ้ง	อาการที่โค้งงอของไม้หรือหลังคน	弓	gōng	โค้ง โกง	1A	A
ก่งด่ง	อาการขี้นขึ้นแต่ปลายโค้งลงเช่นหางวัว	弓	gōng	โค้ง โกง	1A	A
จ้วงเจียง	อาการเลื้อยคดไปคดมา	扭	niǔ	หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง	1C	A
งอกแกก	โยกไป คอลงมา	扭	niǔ	หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง	1C	C
จ้องแจ้ง	อาการเคลื่อนไหวคดไปคดมา	扭	niǔ	หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง	1C	A
ง่อมเงาะ	งอ คด	扭	niǔ	หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง	1C	A
จักแจ้ง	อาการสั่นไปสั่นมา ชักคืนชักงอ	扭	niǔ	หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง	1C	B
จูบเจิง	อาการของสิ่งกลม/โค้งกระดกเปิดอ้าแล้วยุบลง	扭	niǔ	หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง	1C	C
จูบงาบ	ลักษณะการเดินช้าๆของคนหรือสัตว์	扭	niǔ	หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง	1C	C
เซกเลิก	ลักษณะใบหน้ายาวผิวด้าน	脸	liǎn	ใบหน้า	2C	C
เซเล่	ลักษณะสีหน้ามีพิรุณ	脸	liǎn	ใบหน้า	2C	C
เซ่มเล่ม	หน้ากระดุกยาวไม่สวย	脸	liǎn	ใบหน้า	2B	C

จากตัวอย่างคำข้างต้นจะเห็นว่า รากศัพท์คำว่า 弓 (gong3) หมายถึง "โค้ง โกง" นำมาสร้างคำเสริมสร้อยในภาษาไทยถิ่นอีสานหลายคำได้แก่ ก่งโก้ย ก่งโก๊ะ ก่งจ้ง ก่งด่ง รากศัพท์คำว่า 扭 (niu3) หมายถึง "หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง" นำมาสร้างคำเสริมสร้อยในภาษาไทยถิ่นอีสานหลายคำได้แก่ จ้วงเจียง งอกแกก จ้องแจ้ง ง่อมเงาะ จักแจ้ง จูบเจิง จูบงาบ รากศัพท์คำว่า 脸 (lian3) หมายถึง "ใบหน้า" นำมาสร้างคำเสริมสร้อยในภาษาไทยถิ่นอีสานหลายคำได้แก่ เซกเลิก เซเล่ เซ่มเล่ม เป็นต้น

4.3.3 การแปรเสียงอัมสระเป็นเสียงพยัญชนะต้น คือ การใช้เสียง

พยัญชนะและสระในรากศัพท์เดิม แจกพยางค์ออกเป็นสองพยางค์ โดยที่เสียงอัมสระ / u, i / แปรไปเป็นพยัญชนะต้น /ว, ย/ ของพยางค์ที่สอง (สระ / o / เป็นเสียงที่ใกล้เคียงกับ สระ /u/) ตัวอย่างคำ เช่น

กากวาก	ลักษณะที่มีรอยเหว้าแห่งขนาดใหญ่	广	guǎng	บริเวณกว้างใหญ่	12A	A
เกกเวก	อาการวางหน้าไม่สนิท	怪	guài	แปลก ประหลาด	12B	C

เก๋เหว่	เหย เป๋ เบี้ยว	拐 guǎi	เลียว ไค้ง มุม เป็	12A	A
พู้วู้	พุน นูนขึ้นมา	坡 pō	เนิน	12A	A
พิญี	เริ่มแตกข้อ ไบอ่อน ลักษณะบาดแผลเล็ก	撇 pǐ	แตก แยกออกจาก ของเดิม	12A	B
สอยวอย	แฉล้มแหล่ซ้อย สอดขึ้น งดงาม	帅 shuài	สะโอดสะอง งดงาม	12A	B
สวะสวาง	โล่งอก โล่งใจ สบายขึ้น	爽 shuǎng	ปลอดโปร่ง สว่างสดใส สดชื่น	12A	A
ยี้ย่อง	นวลงาม ผุดผ่อง	艳 yàn	งามหรูหรา งามจุดชาติ	1B	B
ยี้ยน	ใสงาม แวววาว	妍 yán	สวยงาม สวยเพริศพรัง	12A	A

จากตัวอย่างคำข้างต้นจะเห็นว่า เสียงอักษระในรากศัพท์เดิม เมื่อแปรมาใช้เป็นคำเสริมสร้อยสองพยางค์ภาษาไทยถิ่นอีสาน จะกลายเป็นเสียงพยัญชนะต้น เช่น 广 guang³ กาก จาก 拐 guai³ เก๋เหว่ 帅 shuai⁴ สอยวอย 妍 yan² ยี้ยน ในที่นี้ถือว่าสระ / o / เป็นเสียงที่ใกล้เคียงกับ สระ / u / อย่างเช่นคำว่า 坡 po¹ พู้วู้ นอกจากนี้ พบคำเสริมสร้อยสี่พยางค์ที่มีที่มาจากรากศัพท์ภาษาจีนและมีวิธีการสร้างคำแบบเดียวกันนี้หนึ่งคำคือ สวะสวาง มาจากคำว่า 爽 shuang³

4.3.4 การสลับที่ จากข้อมูล พบคำเสริมสร้อยที่มาจากรากศัพท์เดิม สามารถสลับที่กันไปมาระหว่างพยางค์ที่หนึ่งและพยางค์ที่สองได้ โดยที่ความหมายไม่เปลี่ยนแปลง ตัวอย่างคำเช่น

จ๊ะจ่าง	อาการต่างออก เบ่งออก ก๊ว	张 zhāng	เปิดออก ต่างออก	2A	A
จ่างจ๊ะ	อาการต่างออก เบ่งออก ก๊ว	张 zhāng	เปิดออก ต่างออก	1A	A
ชะช่าย	กระจัดกระจาย เรี่ยราด	洒 sǎ	กระจัดกระจาย เรี่ยราด	1A	A
ช่ายชะ	รุ่มร่าม รุงรัง รุงรัง ช่างชะ ก๊ว	洒 sǎ	กระจัดกระจาย เรี่ยราด	2A	A
โงงโลง	ส่งของที่อยู่กับคู่อย่างระเบียบของ ลองก๊ว	双 shuāng	คู่	1A	A
ลองของ	เข้าคู่กันอย่างเหมาะเจาะ	双 shuāng	คู่	2B	A
ม้อด้อ	สั้น เตี้ย	短 duǎn	สั้น	2B	B
ด้อป้อ	สั้น เตี้ย	短 duǎn	สั้น	1B	A

จากตัวอย่างคำข้างต้นจะเห็นว่า รากศัพท์คำเดิมมีการสร้างคำหลายวิธีดังที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1 ข้อ 2 และ ข้อ 3 หลังจากทีสร้างคำแล้ว คำสองพยางค์สามารถพูดสลับกันได้ แต่ความหมายไม่เปลี่ยนไปจากเดิม ดังแสดงเป็นอักษรที่บดนี้ 张 (zhang¹) จ่างจ๊ะ - จ๊ะจ่าง 洒 (sa³) ชะช่าย - ช่ายชะ 双 (shuang¹) โงงโลง - ลองของ 短 (duan³) ด้อป้อ - ม้อด้อ

4.3.5 เสียงปฏิภาค จากข้อมูลคำศัพท์ที่รวบรวมได้พบว่า มีคู่คำศัพท์ระหว่างภาษาจีนกับภาษาไทยถิ่นอีสานที่เป็นเสียงปฏิภาคหลายคู่เสียง เช่น /k - kh/ /n - ng/ /p - ph, f/ ตัวอย่างคำ เช่น

คั่งนึ่ง	คั้ง โกงมาก (เล็กลงตามลำดับเรียก ค้องน้องคั้งนึ่ง)	弓	gōng	คั้ง โกง	1B	A
ง่วงเงียง	อาการเลื่อยคดไปคดมา	扭	niǔ	หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง	1C	A
งอกแงก	โยกไป คลอนมา	扭	niǔ	หมุนหันบิดเดินระดุ้งกระดุ้ง	1C	C
ปางซาง	ลักษณะของใหญ่ยาว แบนออก กางออก	膨	péng	ขยายใหญ่ พองใหญ่ขึ้น	1B	A
ปือลือ	โกรธจัด	愤	fèn	ไม่พอใจ โกรธเคือง เคียดแค้น	1B	A

จากตัวอย่างคำจะเห็นว่ามีคำที่เป็นเสียงปฏิภาคคือ คั่งนึ่ง - 弓 (gong1) ง่วงเงียง - 扭 (niu3) ปางซาง - 膨 (peng2) ปือลือ - 愤 (fen4)

บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล

5.1 สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ การศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีนในฐานะภาษาร่วมตระกูลไท-จีน โดยมุ่งสำรวจคำที่มีความสัมพันธ์กัน แล้วนำมาวิเคราะห์และอธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในระดับเสียง คำ และความหมาย วิธีการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือ การจับคู่คำศัพท์ที่สันนิษฐานว่ามีความสัมพันธ์กัน โดยดูจากรูปคำที่มีเสียงและความหมายในระดับที่เหมือนกัน สัมพันธ์กัน และเกี่ยวข้องกัน โดยการคัดเลือกคำศัพท์จากพจนานุกรมแล้วตรวจสอบกับผู้ออกภาษา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสาน มีคำโดด 407 คำ และคำเสริมสร้อยสองพยางค์จำนวน 176 คำ มีความสัมพันธ์กับคำในภาษาจีน ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นร่องรอยความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน เป็นหลักฐานสนับสนุนได้ว่าคนไทยลาว หรือคนอีสาน เป็นกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไทที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีนอย่างใกล้ชิด ดังข้อเท็จจริงที่ว่าบรรพบุรุษของชาวอีสานที่แต่เดิมกระจายตัวอยู่ทางตอนใต้ของจีน ได้ขยายเขตที่อยู่อาศัยลงมาถึงตอนเหนือของลาว แล้วเลยเข้าสู่ภาคอีสานของไทย

5.2 อภิปราย

จากข้อมูลคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานที่พบในงานวิจัยนี้ พบว่าคำศัพท์ที่เลือกมามีความสัมพันธ์กับภาษาจีนอย่างใกล้ชิดและมีกฎเกณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำในภาษาไทยถิ่นอีสานจำนวนมากที่ไม่มีในภาษาไทย แต่สามารถหาคู่คำสัมพันธ์ในภาษาจีนได้ทั้งที่เป็นคำที่มีเสียงและความหมายเหมือนกัน สัมพันธ์กัน หรือเกี่ยวข้องกัน ประกอบกับหลักฐานของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่เป็นประเทศจีนตอนใต้ยังมีกลุ่มคนที่พูดภาษาที่มีความใกล้ชิดกับภาษาตระกูลไทเป็นจำนวนมาก เช่น ภาษาเบ (Be) ภาษาลักเกีย (Lakkia) ภาษาตระกูลกัม-สุย (Kam-Sui) ภาษาฮลาย (Hlai) ภาษาลักกะ (Laqua) ภาษาเก้อหล่าว (Gelao) เป็นต้น เป็นที่ทราบกันดีว่าภาษาไทยถิ่นอีสานใกล้ชิดเป็นภาษาเดียวกันกับภาษาของคนในประเทศลาว ข้อมูลคำศัพท์และความสัมพันธ์ในงานวิจัยนี้จึงสามารถสนับสนุนแนวคิดที่ว่า

“คนไทยลาวหรือคนอีสานนั้นเป็นกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไทที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีนอย่างใกล้ชิด เหมือนกับที่ภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับภาษาจ้วง และจะด้วยเหตุผลที่อยู่ในความแวดล้อมของภาษาจีน หรือใกล้ชิดกับกลุ่มคนที่พูด

ภาษาจีน หรือเป็นภาษาเดียวกันกับภาษาจีนมาก่อนก็ตาม แต่อย่างน้อยก็แสดงให้เห็นว่า ภาษาไทยถิ่นอีสานมีความเกี่ยวข้องกับภาษาจีนแน่นอน สนับสนุนแนวคิดทางประวัติศาสตร์ที่ว่า บรรพบุรุษของชาวอีสานที่แต่เดิมกระจายตัวอยู่ทางตอนใต้ของจีน ได้ขยายเขตที่อยู่อาศัยลงมาถึงตอนเหนือของลาว แล้วเลยเข้าสู่ภาคอีสานของไทย”

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1. การศึกษาความสัมพันธ์ของภาษาจีนกับภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ภาคอีสานตอนใต้

ในพื้นที่ภาคอีสานตอนใต้ มีผู้คน 4 กลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ได้แก่ ไทย ไทยลาว เขมร ส่วย และกลุ่มจีนซึ่งอพยพเข้ามาภายหลัง ในระหว่างศึกษาวิจัย ผู้วิจัยสังเกตเห็นคำศัพท์หลายคำที่มีความสัมพันธ์กันในทุก 4 ภาษา ในขณะที่คำดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับคำในภาษาจีนด้วย เช่น

จีน	ไทย	เขมร	ส่วย
片 piàn	แผ่น	แพน	พอล
匠 jiàng	ช่าง	เจียง	เจียง
万 wàn	หมื่น	มิน	มีน
献 xiàn	เซ่น	แซน	เซน
晕 yūn	วิง เวียน	วิล	เวล
退 tuì	ถอย	ทอย	ทอย
骑 qí	ขี่	จี้	ฉี
样 yàng	อย่าง	ยาง	ยาง
针 zhēn	เข็ม	จล	เจ็ล
要 yào	เอา	ยัว	แอ
哪 nǎ	ไหน	นา	นา

สันนิษฐานว่า คำเหล่านี้ไม่น่าจะเป็นคำยืมจากชาวจีนแต่จิวที่เพิ่งอพยพเข้ามาใหม่ ในช่วงร้อยถึงสองร้อยปีนี้ แต่น่าจะเป็นคำศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กันมาแต่อดีตหรือเคยมีการสัมผัสภาษามาแต่อดีตในยุคสองพันปีลงมา (อ้างอิงการแบ่งระยะความสัมพันธ์ของภาษาไทยกับภาษาจีนจากงานวิจัยของ กงฉวินหู, 龚群虎:2002) เพราะหากเป็นคำยืมในยุคหลัง ก็ควรจะเป็นสำเนียงแต่จิวที่ยืมผ่านภาษาไทยอย่างเช่น แป๊ะก๊วย ตื่อฮวน อาแปะ ตัวเจ้ ช่วยตี หมวย อ้ว ลื้อ กี่

แพ้ เป็นต้น ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในอีสานใต้กับภาษาจีน เป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาต่อไป

5.3.2 การศึกษาความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นอื่นๆ กับภาษาจีน

จากการสังเกตเบื้องต้นพบว่า ภาษาไทยถิ่นอื่นๆ ก็พบคำที่สันนิษฐานได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับภาษาจีน อย่างเช่น ภาษาไทยถิ่นเหนือ พบข้อมูลดังนี้

ความสัมพันธ์ของภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาไทยถิ่นเหนือ¹ พบความสัมพันธ์ที่เด่นชัดอย่างหนึ่งคือ คำที่พยัญชนะต้นออกเสียงเป็นเสียงพ่นลมในภาษาไทยมาตรฐาน ในภาษาไทยถิ่นเหนือจะออกเสียงเป็นเสียงไม่พ่นลม กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เสียงพยัญชนะต้นพ่นลมในภาษาไทยมาตรฐานเป็นเสียงปฏิภาคกับเสียงไม่พ่นลมในภาษาไทยถิ่นเหนือ เช่น เสียง /ph - p/ ในคำว่า เพื่อน - เปื้อน เสียง /th - t/ ในคำว่า ที่ - ตี้ เสียง /ch - c/ ในคำว่า เข้า - จ้าว เสียง /kh - k/ ในคำว่า โค้ง - โกง

ประเด็นที่สังเกตพบก็คือ เสียงไม่พ่นลมในภาษาไทยถิ่นเหนือซึ่งเป็นเสียงปฏิภาคกับเสียงพ่นลมในภาษาไทยมาตรฐานดังกล่าวข้างต้นนั้น สามารถหาคำคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นไม่พ่นลมได้ในภาษาจีน จากคำตัวตัวอย่างข้างต้น มีคู่คำภาษาจีนดังนี้

เสียง	ไทยมาตรฐาน (พ่นลม)	ไทยถิ่นเหนือ (ไม่พ่นลม)	จีน(ไม่พ่นลม)
/ph - p/	เพื่อน	เปื้อน	伴
/th - t/	ที่	ตี้	地
/ch - c/	เข้า	จ้าว	早
/kh - k/	โค้ง	โกง	弓

นอกจากนี้ยังสังเกตพบอีกว่า หากภาษาไทยมาตรฐานเป็นเสียงพ่นลมที่เป็นอักษรกลางและอักษรต่ำ ในภาษาไทยถิ่นเหนือจะออกเสียงไม่พ่นลม และสามารถหาคำคำที่เป็นเสียงไม่พ่นลมในภาษาจีนได้ แต่หากในภาษามาตรฐานเป็นเสียงพ่นลมอักษรสูง ในภาษาไทยถิ่นเหนือจะออกเสียงพ่นลมเช่นเดียวกัน ซึ่งคำดังกล่าวก็สามารถหาคำคำที่เป็นเสียงพ่นลมได้ในภาษาจีนได้เช่นกัน กล่าวโดยสรุปก็คือ เป็นเสียงพ่นลมทั้งสามภาษา แต่ก็มีบางคำที่ในภาษาจีนไม่เป็นเสียงพ่นลม แต่เป็นความสัมพันธ์ในลักษณะอื่น

¹ เกี่ยวกับประเด็นนี้ ได้นำเสนอใน เมษณ สอดส่องกฤษ. (2555) ข้อสังเกตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเสียงพ่นลมในภาษาไทยมาตรฐานและเสียงไม่พ่นลมในภาษาไทยถิ่นเหนือกับคำในภาษาจีน. ใน การประชุมวิชาการจีนศึกษาระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง "จีนวิวัฒน์ในมิติภาษาวรรณกรรม การสอน และวัฒนธรรมศึกษา" เมื่อ 4 พฤษภาคม 2555 ณ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

เสียง	ไทยมาตรฐาน(พ่นลม)	ไทยถิ่นเหนือ(พ่นลม)	จีน(พ่นลม)
/ph – p/	ผิว	ผิว	皮
/th – t/	ตีบ	ตีบ	踢
/ch – c/	ฉิ่ง	ฉิ่ง	磬
/kh – k /	خم	خم	苦

5.4 งานวิจัยในลำดับต่อไป

งานวิจัยที่จะขยายผลต่อจากการวิจัยนี้คือ การนำคำศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กันไปใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีน เพราะจากการทดลองในเบื้องต้นพบว่า ผู้เรียนมีความสนใจคำศัพท์ในลักษณะนี้มาก และจากการสังเกตในเบื้องต้นพบว่า ผู้เรียนสามารถจดจำคำศัพท์ได้รวดเร็วและแม่นยำมากขึ้น ผลการวิจัยจะสามารถนำไปสู่การสร้างบทเรียนภาษาจีนและภาษาไทยโดยใช้คำศัพท์ร่วมเชื้อสาย เพื่อใช้สอนภาษาจีนให้กับผู้เรียนชาวไทย และสอนภาษาไทยให้กับผู้เรียนชาวจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

กาญจณี ละอองศรี(2525) "การค้นคว้าศึกษาเรื่องถิ่นกำเนิดของคนไทย" เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาของสมาคมประวัติศาสตร์ เรื่อง "เวทีความรู้ประวัติศาสตร์ปัจจุบัน" ณ ศูนย์สารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 30 - 31 มกราคม 2525.

ขอนแก่น,มหาวิทยาลัย. (2532) พจนานุกรมภาษาไทยถิ่นอีสาน-กลาง. ขอนแก่น:สหวิทยาลัยอีสาน.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,สำนักงาน.(2530) พจนานุกรมภาษาไทยถิ่นภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ.กรุงเทพฯ:อรุณการพิมพ์ .

คำพูน บุญทวี.(2548) พจนานุกรมภาษาไทยถิ่นอีสานฉบับคำพูน บุญทวี.พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ:เป็ยเขียน.

จิตร ภูมิศักดิ์.(2519) ความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. โครงการตำราสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

ถนอม อานามวัฒน์และคณะ.(2543)ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานในดินแดนประเทศไทย. กรุงเทพฯ:วัฒนาพานิช .

ไทย-ลาว,สมาคม.(2546) ปทานุกรมคำพ้องไทย-ลาว.กรุงเทพฯ:มติชน.

เกียรติชัย เอี่ยมวรเมธ.(2541) พจนานุกรมจีน-ไทย.กรุงเทพฯ:รวมสาส์น.

เมฆม สอดส่องกฤษ. (2552) "รายการคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานที่คาดว่าจะเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายตระกูลไท- จีน" วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงศึกษ.สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงศึกษ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 ,หน้า 124 - 162.

_____. (2552) "เสียงปฏิภาค /r/,/k/,/kh/ และเสียงปฏิภาคอื่นๆ:หลักฐานความสัมพันธ์ของภาษาจีนกับภาษาไทยในฐานะภาษาร่วมตระกูล" วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ปีที่ 31 ประจำปีภาคเรียนที่ 2 การศึกษา 2552.หน้า 5 - 28.

_____. (2553) "การศึกษาวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ของภาษาตระกูลไท-จีนเรื่อง ความสัมพันธ์ของเสียง / h / ในภาษาไทยถิ่นอีสานกับเสียง / h / ในภาษาจีน".วารสารศิลปศาสตร์. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, เล่มที่ 3 ฉบับที่ 2.หน้า 68-90

_____. (2553) "คำเสริมสร้อยสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสานที่สันนิษฐานว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไท-จีน" เอกสารประกอบการสัมมนาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง.จัดโดยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. หน้า 20-40.

- _____ .(2555) "การศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์
ของภาษาจีนกับคำเสริมสร้อยสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสาน" วารสารมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร, ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 , หน้า 9 - 41.
- _____ .(2555) คำพ้องจีน-ไทย.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม,
สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทยญี่ปุ่น.
- นวลจันทร์ ตูลารักษ์.(2547) ประวัติศาสตร์:การตั้งถิ่นฐานและพัฒนาชาติไทย.กรุงเทพฯ: โอ.
เอส.พรินติ้งเฮาส์.
- บรรจบ พันธุเมธา. (2526) กาเลหม่านไตในรัฐชานและคำตี้เมืองขาง.คณะอนุกรรมการ
เผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- บุญเกิด พิมพ์วรรณกุล.(2545) พจนานุกรมภาษาถิ่นอีสาน(เว้าอีสาน).พิมพ์ครั้งแรก.ขอนแก่น:
คลังธรรมชาติธรรม.
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์.(2547) ไทยสิบสองปันนาเล่ม 1 . พิมพ์ครั้งที่ 3 ,กรุงเทพฯ:สยาม.
- ปราณี กุละวณิชย์.(2535) พจนานุกรมจ้วงใต้ – ไทย.กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี กุละวณิชย์และคณะ.(2527) ศัพท์ไท 6 ภาษา. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา พิณทอง.(2532) สารานุกรมภาษาไทยถิ่นอีสาน-ไทย-อังกฤษ.พิมพ์ครั้งที่ 1,
อุบลราชธานี:โรงพิมพ์ศิริธรรม.
- พัชราภรณ์ เสวตสุวรรณ.(2530) การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาถิ่นอีสานที่ไม่รวม
เผ่าพันธุ์ภาษาไทยกลางกับภาษาตระกูลไท. ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพ็ญจี.(2553) พจนานุกรมจีน-ไทย. กรุงเทพฯ:ภูมิปัญญา.
- ภักทียา ยิมเรวัต.(2544) ประวัติศาสตร์สิบสองจุไท.กรุงเทพฯ:ธีระการพิมพ์ .
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2546) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.2542.กรุงเทพฯ:นานมีบุ๊ค
พับลิเคชั่น.
- เรืองเดช บันเขื่อนขันธ์. (2531)ภาษาถิ่นตระกูลไทย. (พิมพ์ครั้งที่2) กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหา
จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- วิจิตรวาทการ,พลตรี หลวง.(2549) งานค้นคว้าเรื่องชนชาติไทย.กรุงเทพฯ:สร้างสรรค์บุ๊คส์.
- วิไลเลขา บุรณศิริและสิริรัตน์ เรื่องวงศวาร.(มปป.)ประวัติศาสตร์อาเซียนภาคเนย์. บทที่1 – บทที่
12. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิไลศักดิ์ กิ่งคำ.(2551) ภาษาไทยถิ่น.พิมพ์ครั้งที่ 3,กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมทรง บุรุษพัฒน์ , และคณะ. (2539)ภาษาและวัฒนธรรมของชนชาติกัม-ไท (จ้วง-ต้ง):

- รายการคำศัพท์. กรุงเทพฯ:บริษัทสหธรรมิกจำกัด.
- สมทรง บุรุษพัฒน์, เจอรี่ เอ เอ็ดมันสัน และมีแกน ซินนอท . (2541)แนะนำชนชาติไท-กะได.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหธรรมิก.
- สมทรง บุรุษพัฒน์, สุมิตรา สุวรรณ์เดชา และย้ง ฉวน. (2543)พจนานุกรมกัม-จีน-ไทย-อังกฤษ.
กรุงเทพฯ:บริษัทเอกพิมพ์.
- สมทรง บุรุษพัฒน์, โจว ก้วเหยียน. (2543)วรรณกรรมของชนชาติกัม-ไท (จ้วง-ต้ง) ใน
ประเทศจีน. เอี่ยม ทองดี (บรรณาธิการ)ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท(หน้า
239-266). กรุงเทพฯ: บริษัทสหธรรมิก.
- สมทรง บุรุษพัฒน์, เวย เอ็ดมันสัน. (2546)พจนานุกรมสุข-จีน-ไทย-อังกฤษ. กรุงเทพฯ: บริษัท
เอกพิมพ์ไท.
- สมทรง บุรุษพัฒน์, เวน มิงยั้งและเวน ยิง. (2546)พจนานุกรมฮไล-จีน-ไทย-อังกฤษ. กรุงเทพฯ:
บริษัทเอกพิมพ์ไท.
- สมทรง บุรุษพัฒน์, ฉิน เขียวหาง. (2549)พจนานุกรมจ้วงเหนือ-จีน-ไทย-อังกฤษ. กรุงเทพฯ:
เอกพิมพ์ไท.
- สมทรง บุรุษพัฒน์, โจว ก้วเหยียน. (2552)การเปรียบเทียบคำลักษณนามในภาษาตระกูลไท-
กะได. กรุงเทพฯ: บริษัทสามลดาจำกัด..
- สมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธุ์. (2550) การศึกษาภาษาไทยและภาษาไทยเปรียบเทียบ.เชียงใหม่:
ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2549) พลังลาว ชาวอีสานมาจากไหน. กรุงเทพฯ:มติชน .
- สุริยา รัตนกุล.(2548) นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ : ภาษาตระกูลไท.กรุงเทพฯ:สหธรรมิก.
- สุวรรณ สนั่นเที่ยง.(2548) พจนานุกรม จีน-ไทย ฉบับนักเรียน นักศึกษา.พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ:เคล็ดไทย.
- ศุภรัตน์ เลิศพานิชกุล. (2540) "ความเป็นมาของชุมชนไทย" เอกสารการสอนชุดวิชาไทยศึกษา
หน่วยที่ 1 – 7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Asger Mollerup.(2001) Thai – Lao Phrase Book.White Lotus G.P.O, Bangkok.
- Benedict, Paul K. (1942). Thai, Kadai and Indonesian: A New Alignment in
Southeastern Asia. American Anthropologist. (Vol.44): 576-601.
- (1975) Austro-Thai: Language and culture. New Haven: HRAF Press.
- Brown, J. Marvin. (1965). From Ancient Thai to Modern Dialects. In From Ancient Thai

- to Modern Dialects, and Other Writings on Historical Thai Linguistics. Bangkok: White Lotus.
- Chamberlain, James R. (1972). **The Origin of The Southwestern Tai**. In Bullentin des Amis Du Royaume Laos. Vientiane. Vol.7-8 pp. 233 – 44.
- Edmondson, J.A. and D.B. Solnit eds. (1997) **Comparative Kadai: the Tai branch**. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington.
- Frank M. Lebar. (1964) **Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia**. New Haven, Conn: Human Relations Area Files.
- Gedney, William J. (1972) "A Checklist for Determining Tones in Tai Dialects" **Studies in Linguistics in honor of George L. Trager**. ed. by M. Estelle Smith, pp.423-37, The Hague: Mouton.
- Gurdon, Philip Richard Thornhagh. (1985) "On the Khamtis." **Journal of the Royal Asiatic Society**. (1895): 157-64.
- Grierson, G.A. (1903 - 28) **Linguistics survey of India**, 11 vols. Culcutta, Office of the Superementendent of Government Printing.
- Hartmann, John F. 1986. "Style, Scope, and Rigor in Comparative Tai Research," In Bickner et al, (eds.), 1986.
- Li, Fang-Kuei, (1957a), "The Jui dialect of Po-ai and the northern Tai", *Academia Sinica/Bulletin of the Institute of History and Philology, Taipei*, volume 29.1: pp.315-22.
- , (1957b), "The Jui dialect of Po-ai: phonology", *Academia Sinica/Bulletin of the Institute of History and Philology, Taipei*, volume 28.2: pp.551-6.
- , (1959), "Classification by vocabulary: Tai dialects" *Anthropological Linguistics*, volume 1.2: pp.15-21.
- , (1960), "A tentative classification of Tai dialects", in Stanley Diamond (editor), *Culture in history: essays in honor of Paul Radin*, New York, Columbia U. Press: pp.951-8.
- , (1965), "The Tai and Kam-Sui languages", in *Indo-Pacific linguistic studies (Lingua 14-15)*, vol I,: pp.148-79.
- , (1976), "Sino-Tai" in *Computational Analyses of Asian & African*

- Languages, No.3, Mantaro J. Hashimoto (editor), March: pp.39-48.
- , (1977), *A handbook of comparative Tai* (Oceanic Linguistics special publication no.15), Honolulu, University Press of Hawaii, xxii, p.389.
- Manomaivibool Prapin.(1975) *A Study of Sino-Thai Lexical Correspondence*, PhD Dissertation, University Of Washington.
- Robinson, Edward Raymond III.(1994) *Further classification of Southwestern Tai "P" group languages*. Thesis (M.A.) Chulalongkorn University.
- Somsong Burusphat.(2006) *Northern Zhuang Chinese Thai English Dictionary*. Bangkok :Ekphimthai Ltd.
- Wilailuck Daecha. (1986) *A Comparative study of the phonology of six Tai dialects spoken in Amphoe Tha Tako, Changwat Nakhon Sawan*. Thesis (M.A.) Chulalongkorn University.
- 龚群虎. (2002) 《汉泰关系词的时间层次》上海：复旦大学出版社。
- 郭锡良. (1986) 《汉字古音手册》北京：北京大学出版社。
- 李方桂. (2008) 《文字图书：李方桂全集：李方桂先生口述史》清华大学出版社，北京。
- 梁敏，张均如. (1996) 《侗台语族概论》北京：社会科学出版社。

ภาคผนวก

บทความและหนังสือที่เป็นผลมาจากการงานวิจัยครั้งนี้ และได้รับการเผยแพร่แล้วมีดังนี้

- เมฆม สอดส่องกฤษ. (2552) "รายการคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานที่คาดว่าจะจะเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายตระกูลไท-จีน" วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา. สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ปีที่ 14 ฉบับที่ 2, หน้า 124 - 162.
- เมฆม สอดส่องกฤษ. (2552) "เสียงปฏิภาค /r/, /k/, /kh/ และเสียงปฏิภาคอื่นๆ: หลักฐานความสัมพันธ์ของภาษาจีนกับภาษาไทยในฐานะภาษาร่วมตระกูล" วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ปีที่ 31 ประจำปีการศึกษา 2552. หน้า 5 - 28.
- เมฆม สอดส่องกฤษ. (2553) "การศึกษาวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ของภาษาตระกูลไท-จีนเรื่องความสัมพันธ์ของเสียง /h/ ในภาษาไทยถิ่นอีสานกับเสียง /h/ ในภาษาจีน". วารสารศิลปศาสตร์. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, เล่มที่ 3 ฉบับที่ 2. หน้า 68-90
- เมฆม สอดส่องกฤษ. (2553) "คำเสริมสร้อยสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสานที่สันนิษฐานว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไท-จีน" เอกสารประกอบการสัมมนาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. จัดโดยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. หน้า 20-40.
- เมฆม สอดส่องกฤษ. (2555) "การศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์ของภาษาจีนกับคำเสริมสร้อยสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสาน" วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ปีที่ 9 ฉบับที่ 1, หน้า 9 - 41.
- เมฆม สอดส่องกฤษ. (2555) ข้อสังเกตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเสียงพ่นลมในภาษาไทยมาตรฐานและเสียงไม่พ่นลมในภาษาไทยถิ่นเหนือกับคำในภาษาจีนในการประชุมวิชาการจีนศึกษาระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง "จีนภิวัดมนในมิติภาษา วรรณกรรม การสอน และวัฒนธรรมศึกษา" เมื่อ 4 พฤษภาคม 2555 ณ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. ได้รับคัดเลือกตีพิมพ์ในเอกสารหลังการประชุมใน หนังสือรวมบทความวิชาการการประชุมทางวิชาการจีนศึกษาระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง "จีนภิวัดมนในมิติภาษา วรรณกรรม การสอน และวัฒนธรรมศึกษา" พิมพ์ครั้งที่ 1 มหาวิทยาลัยหอการค้าหน้า 124 - 137.
- เมฆม สอดส่องกฤษ. (2555) คำพ้องจีน-ไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม, สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทยญี่ปุ่น. 224 หน้า
- เมฆม สอดส่องกฤษ. (2556) "การใช้คำศัพท์ร่วมเชื้อสายจีน - ไทย สอนภาษาจีนให้กับผู้เรียนชาวไทย" ใน การประชุมวิชาการระดับนานาชาติของสมาคมการสอนภาษาจีนนานาชาติแห่งเอเชียแปซิฟิก ครั้งที่ 5 จัดที่ สถาบันเอเชียศึกษา The University of Melbourne ประเทศออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ 24 - 25 สิงหาคม 2556.

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้ประโยชน์

การตีพิมพ์บทความวิชาการ บทความวิจัย และหนังสือ

เมฆมล สอดส่องกฤษ. (2552) "รายการคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานที่คาดว่าจะเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อ

สายตระกูลไท-จีน" วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา. สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ปีที่ 14 ฉบับที่ 2, หน้า 124 - 162.

เมฆมล สอดส่องกฤษ. (2552) "เสียงปฏิภาค /r/, /k/, /kh/ และเสียงปฏิภาคอื่นๆ: หลักฐานความสัมพันธ์ของ
ภาษาจีนกับภาษาไทยในฐานะภาษาร่วมตระกูล" วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. คณะ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ปีที่ 31 ประจำปีภาคเรียนที่ 2 การศึกษา 2552. หน้า
5 - 28.

เมฆมล สอดส่องกฤษ. (2553) "การศึกษาวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ของภาษาตระกูลไท-
จีนเรื่อง ความสัมพันธ์ของเสียง / h / ในภาษาไทยถิ่นอีสานกับเสียง / h / ในภาษาจีน". วารสาร
ศิลปศาสตร์. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, เล่มที่ 3 ฉบับที่
2. หน้า 68-90

เมฆมล สอดส่องกฤษ. (2555) "การศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์ของ
ภาษาจีนกับคำเสริมสร้อยสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสาน" วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
นเรศวร, ปีที่ 9 ฉบับที่ 1, หน้า 9 - 41.

เมฆมล สอดส่องกฤษ. (2555) คำพ้องจีน-ไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม, สมาคมส่งเสริม
เทคโนโลยีไทยญี่ปุ่น. 224 หน้า

การนำเสนอในการประชุมวิชาการ

เมฆมล สอดส่องกฤษ. (2555) ข้อเสนอเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเสียงพ่นลมในภาษาไทยมาตรฐานและ
เสียงไม่พ่นลมในภาษาไทยถิ่นเหนือกับคำในภาษาจีน. นำเสนอใน การประชุมวิชาการจีนศึกษา
ระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง "จีนวิวัฒน์ในมิติภาษา วรรณกรรม การสอน และวัฒนธรรม
ศึกษา" เมื่อ 4 พฤษภาคม 2555 ณ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ได้รับคัดเลือกตีพิมพ์ในเอกสารหลังการประชุม

เมฆมล สอดส่องกฤษ. (2556) ข้อเสนอเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเสียงพ่นลมในภาษาไทยมาตรฐานและ
เสียงไม่พ่นลมในภาษาไทยถิ่นเหนือกับคำในภาษาจีน. หนังสือรวมบทความวิชาการการประชุม
ทางวิชาการจีนศึกษาระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง "จีนวิวัฒน์ในมิติภาษา วรรณกรรม
การสอน และวัฒนธรรมศึกษา" พิมพ์ครั้งที่ 1 จัดโดยคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้า

ไทย ร่วมกับ โครงการปริญญาโท หลักสูตร วัฒนธรรมจีนศึกษา คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ International College Nanjing Normal University หน้า 124 –
137.

เมฆม สอดส่องกฤษ.(2556) "การใช้คำศัพท์ร่วมเชื้อสายจีน – ไทย สอนภาษาจีนให้กับผู้เรียนชาวไทย" ใน
การประชุมวิชาการระดับนานาชาติของสมาคมการสอนภาษาจีนนานาชาติแห่งเอเชีย
แปซิฟิก ครั้งที่ 5 จัดที่ สถาบันเอเชียศึกษา The University of Melbourne ประเทศออสเตรเลีย
ระหว่างวันที่ 24 – 25 สิงหาคม 2556.

การบริการวิชาการ

เมฆม สอดส่องกฤษ. (2553) "คำเสริมสร้อยสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสานที่สันนิษฐานว่าเป็นคำศัพท์
ร่วมเชื้อสายภาษาไท-จีน" เอกสารประกอบการสัมมนาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง.จัดโดยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
หน้า 20-40.

ได้รับสนับสนุนงบประมาณบริการวิชาการ ประจำปี งบประมาณ.2557

เรื่อง การสร้างสื่อการเรียนการสอนภาษาจีนจากคำศัพท์ภาษาไทยจีนที่มีความสัมพันธ์กัน

การเรียนการสอน

ผลงานวิจัยนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชา รายวิชา 1415251 ภาษาศาสตร์จีนเบื้องต้น หัวข้อ
ภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์

การทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ข้อเสนอโครงการทำนุ ๗ ปี งบประมาณ 2556 เรื่อง การจัดทำพจนานุกรมคำพ้องภาษาไทยถิ่น
อีสาน-จีน เพื่อการศึกษาวิจัยทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ไท และการจัดการ
เรียนการสอนภาษาจีนในเขตภาคอีสาน

ผลงานที่สำเร็จ คือ

เมฆม สอดส่องกฤษ.แต่ง,ณัฐพัชร์ เตชะรุ่งไพศาล,บรรณาธิการ (2556) พจนานุกรมคำพ้องภาษาไทย
ถิ่นอีสาน – จีน.พิมพ์ครั้งที่ 1.อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. 188 หน้า.

ISBN 978-974-523-307-2

การวิจัย

งานวิจัยที่ได้ขยายผลต่อการวิจัยนี้คือ การนำคำศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กันไปใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีน เพราะจากการทดลองในห้องเรียนพบว่า ผู้เรียนมีความสนใจคำศัพท์ในลักษณะนี้มาก และจากการสังเกตในห้องเรียนพบว่า ผู้เรียนสามารถจดจำคำศัพท์ได้รวดเร็วและแม่นยำมากขึ้น ผลการวิจัยจะสามารถนำไปสู่การสร้างบทเรียนภาษาจีนและภาษาไทยโดยใช้คำศัพท์ร่วมเชื้อสาย เพื่อใช้สอนภาษาจีนให้กับผู้เรียนชาวไทย และสอนภาษาไทยให้กับผู้เรียนชาวจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การต่อยอดสู่งานวิจัยใหม่

ได้รับงบประมาณสนับสนุนการวิจัยจากคณะศิลปศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2556- 2557 จำนวน 100,000 (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ กิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ

กิจกรรม	ช่วงเวลา (เดือนที่)												ผลงานที่จะได้จากกิจกรรม *	ผลการดำเนินงาน	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
1. การเตรียมงานวิจัย/ทบทวนศึกษาเอกสาร 1.1 ทบทวนวรรณกรรม 1.2 การสำรวจและคัดเลือกพจนานุกรม	/	/								0	1	1		1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาตระกูลไท-จีน 2. เครื่องมือที่จะใช้ในการศึกษาวิจัย 3. เนื้อหา บทที่ 1 -2	/
2. กำหนดแผนการ/วิธีการดำเนินงานวิจัย 2.1 คัดเลือกและจับคู่คำศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กัน 2.2 จัดกลุ่มข้อมูลคำศัพท์ตามระดับความสำคัญ			/	/	/	/		/						1. ข้อมูลคำศัพท์ที่มีความสัมพันธ์กัน 2. การจัดกลุ่มข้อมูลคำศัพท์ตามระดับความสัมพันธ์ 3. บทที่ 3 บางส่วน	/
3. ดำเนินงานวิจัย/เก็บข้อมูล 3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดย การสัมภาษณ์เจ้าของภาษา 3.2 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลคำศัพท์จากผู้ออกภาษา							/	/						1. ข้อมูลคำศัพท์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ 2. ข้อมูลบทที่ 3	/
4. การวิเคราะห์ 4.1 วิเคราะห์ลักษณะความสัมพันธ์ของคำ ทั้งเสียงและความหมาย เพื่อพิสูจน์สมมติฐาน และสรุปผลการวิจัย 4.2 ส่งรายงานวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ								/				/		1. ลักษณะความสัมพันธ์ และข้อสรุปสมมติฐาน 2. ข้อมูลบทที่ 4-5	/

5. จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และจัดพิมพ์ พจนานุกรมคำศัพท์ร่วมเชื้อสายอีสาน-จีน และ ดำเนินการเผยแพร่		/	/	<p>รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ พจนานุกรมคำศัพท์ร่วมเชื้อสายอีสาน- จีน</p> <p>*พจนานุกรมคำศัพท์ร่วมเชื้อสายอีสาน-จีน จัดทำเป็น โครงการต่อเนื่อง โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ปี งบประมาณ 2556 เรื่อง การจัดทำพจนานุกรมคำพ้อง ภาษาไทยถิ่นอีสาน-จีน เพื่อการศึกษาวิจัยทาง ภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ไทย และการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในเขตภาคอีสาน</p>
--	--	---	---	--

